

*0: EK
*1: 2010-2011
*2: 13
*3: WordXP
*4: 13de vergadering
*5: Dinsdag 21 december 2010
*6: 10.15 uur
**

Voorzitter: Van der Linden

Tegenwoordig zijn 75 leden, te weten:

Asscher, Van de Beeten, Bemelmans-Vidéc, Benedictus, Van den Berg, Biermans, Van Bijsterveld, De Boer, Böhler, Broekers-Knol, Doek, Dölle, Van Driel, Dupuis, Duthler, Eigeman, Elzinga, Engels, Essers, Flierman, Franken, Goyert, De Graaf, Hamel, Haubrich-Gooskens, Hendrixx, Hermans, Ten Hoeve, Hofstra, Holdijk, Ten Horn, Huijbregts-Schiedon, Janse de Jonge, Van Kappen, Kneppers-Heijnert, Knip, Koffeman, Kox, Kuiper, Lagerwerf-Vergunst, Laurier, Leijnse, Leunissen, Van der Linden, Linthorst, Meindertsma, Meulenbelt, Meurs, Noten, Peters, Putters, Quik-Schuijt, Reuten, Russell, Schaap, Schuurman, Slager, Slagter-Roukema, Smaling, Staal, Strik, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Thissen, Tiesinga, Vedder-Wubben, Vliegenthart, De Vries, De Vries-Leggedoor, Werner, Westerveld, Willems en Yildirim,

en de heer Kamp, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en de heer Weekers, staatssecretaris van Financiën.

**

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat tot nu geen berichten van verhindering zijn ingekomen.

**

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

*B

!Belastingplan!

Aan de orde is de voorzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2011) (32504);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2011) (32505);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale verzamelwet 2010) (32401).**

(Zie vergadering van 20 december 2010.)

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris van Financiën van harte welkom in de Eerste Kamer.

**

De beraadslaging wordt hervat.

*N

Staatssecretaris **Weekers**: Voorzitter. Ik dank alle Kamerleden voor hun inbreng en voor het feit dat wij vandaag het Belastingplan 2011 kunnen behandelen, ondanks de dit jaar wederom barre weersomstandigheden. De laatste paar straten heb ik te voet moeten afleggen, omdat het Binnenhof per auto niet bereikbaar was. Dat zal voor veel Kamerleden hebben gegolden. Ik ben in elk geval blij dat wij vandaag, op de laatste vergaderdag van de Eerste Kamer en de laatste parlementaire dag van het jaar, over het Belastingplan 2011 kunnen spreken.

De complimenten voor de snelheid en uitgebreidheid van de schriftelijke antwoorden die enkele Kamerleden, zoals de heren De Boer en Reuten, gisteren hebben overgebracht, heb ik zeer op prijs gesteld. Deze complimenten zal ik natuurlijk ook overbrengen aan mijn ambtelijke ondersteuning, die weekenden en nachten heeft doorgewerkt om ervoor te zorgen dat wij beide Kamers van het parlement adequaat en volledig kunnen informeren. De heer Essers heeft mij bedankt voor de empathische beantwoording; nee, er zat geen cynische ondertoon in, ook niet van zijn zijde, zo begrijp ik. Als ik mogelijkheden zie om de Kamer tegemoet te komen, zal ik niet nalaten die mogelijkheden te benutten. Als ik geen mogelijkheden zie, zal ik dat helder op tafel leggen. Dat zal vandaag ook gebeuren met een aantal zaken. Ik ben ook het voormalige kabinet, het kabinet-Balkenende/Rouvoet, dank verschuldigd voor de indiening van deze stukken met een evenwichtig koopkrachtpakket voor burgers en bedrijven. Zij bevatten enkele crisismaatregelen voor het bedrijfsleven en vooral voor de bouw. Op dit punt sluit ik mij graag aan bij de waarderende woorden van de heren De Boer, Essers, Biermans en Ten Hoeve.

Het is een bijzonder Belastingplan, dat, zoals gezegd, voorbereid en ingediend is door het kabinet-Balkenende/Rouvoet. Bij nota van wijziging is het door het kabinet-Rutte/Verhagen aangevuld met enkele maatregelen uit het regeerakkoord. Deze maatregelen hangen samen met het saneren van de overheidsfinanciën. De sanering is door de vergrijzing, de kredietcrisis en de Europese schuldencrisis een harde noodzaak en vergt pijnlijke maatregelen. De noodzaak tot sanering van de overheidsfinanciën wordt volgens mij niet door de Kamer betwist, maar wordt breed gedragen. Het spreekt voor zich dat in een land met -- gelukkig! -- een pluriforme politiek verschillend wordt gedacht over de maatregelen die worden getroffen. Elke maatregel kent natuurlijk een andere appreciatie bij de verschillende politieke partijen.

De heer Leijnse begon zijn inleiding gisteren met de woorden dat het Belastingplan een complex geheel van wetgeving is dat wetsvoorstellen bevat van een zeer uiteenlopend gewicht, van zeer diverse betekenis en van groot en beduidend minder groot politiek belang. Ja, zo is het maar net. Een betere typering zou ik niet kunnen geven. De heer Leijnse heeft aangegeven dat de behandeling

in de Tweede en in de Eerste Kamer anders is. De Tweede Kamer heeft het recht van amendement en kan het pakket van samenstelling doen veranderen. De Eerste Kamer heeft echter geen recht van amendement en stemt ook niet over onderdelen van het pakket. Bij de besluitvorming in deze Kamer moet iedere fractie dus een saldoafweging maken voor haar stemgedrag. De heer Leijnse heeft dit buitengewoon treffend verwoord. Hij vroeg zich af waar zijn fractie het mee eens is en waarmee niet en hoe zwaar beide kanten in het geheel doorwegen. Het geheel aan maatregelen als zodanig bij het Belastingplan is elk jaar al erg complex. Dit jaar is het nog een slagje complexer omdat het pakket zowel door het vorige kabinet als door het huidige kabinet is samengesteld. Er zijn bovendien andere meerderheden in de Tweede en de Eerste Kamer. Ik hoop in elk geval dat deze Kamer het complexe geheel aan maatregelen per saldo positief zal wegen.

Ik zal hierna uitgebreid terugkomen op de gestelde vragen. Ik heb constructief gekeken naar de wensen van de Kamer, maar ik zal de Kamer niet op alle punten tegemoet kunnen komen. Ik wil vandaag graag met de Kamer delen waar dit wel of niet kan. Ik zal de vragen in blokken beantwoorden. Eerst zal ik iets zeggen over de fiscale agenda, dan iets over het koopkrachtpakket. Daarna ga ik in op de maatregelen in het regeerakkoord. Bovendien zeg ik iets over de Vpb en de btw in Europees perspectief. Het laatste blokje heeft betrekking op overige onderwerpen, omdat er enkele vragen zijn gesteld die niet onder een samenhangend blok kunnen worden geclassificeerd.

Vooraf ga ik nog even in op de vraag van mevrouw Böhler en de opmerkingen van de heren Leijnse en Engels over de strekking van het Belastingplan. Het Belastingplan 2011 is een verzamelwet met maatregelen met budgettaire effecten en koopkrachteffecten waarvoor inwerkingtreding per 1 januari aanstaande wenselijk is. Het gaat om maatregelen gericht op constructie en fraudebestrijding. Er is een koopkrachtpakket voor burgers en een lastenpakket voor bedrijven opgenomen ter compensatie van onder andere de hogere zorgpremies. Het budgettair beslag van dit pakket maatregelen in het Belastingplan 2011 is ruim 2 mld., zoals terecht door de heer Biermans opgemerkt. Het koopkrachtpakket voor burgers heeft een budgettair beslag van ongeveer 1,1 mld. Dit is meer dan het lastenpakket voor bedrijven van 1 mld. Ik zeg dit mede in reactie op de opmerkingen van de heer Engels. Als ik het heb over budgettair beslag, gaat het over lastenverlichting ten opzichte van de belastingwetgeving die in 2010 geldt.

Het pakket maatregelen voor burgers en bedrijven is mede gericht op het stimuleren van ondernemerschap en van de woningmarkt en bovendien op innovatief ondernemerschap. Ik hoef in dit verband maar te verwijzen naar de maatregelen in de innovatiebox. Het is dus ook gericht op het door de heer Engels bedoelde herstel van de economie. Eerder heb ik al gezegd dat bij nota van wijziging enkele maatregelen uit het regeerakkoord zijn toegevoegd die eveneens per 1

januari 2011 in werking treden. Die maatregelen hebben ook budgettaire effecten in totaal, mede om het overheidsbudget weer op orde te krijgen.

Het wetsvoorstel overige fiscale maatregelen 2011 is eveneens een verzamelwet. Die bevat, zoals de naam al zegt, overige fiscale maatregelen, waarvoor inwerkingtreding per 1 januari aanstaande ook wenselijk is. De budgettaire gevolgen van deze maatregelen zijn echter nihil tot relatief beperkt. Het gaat daarbij onder meer om maatregelen in verband met toezeggingen aan de Eerste en de Tweede Kamer of in verband met Europees recht of jurisprudentie.

Ik kom nu op het blok fiscale agenda. Het verheugt mij dat beide Kamers veel interesse hebben in de door mij aan beide Kamers toegezegde brief over de fiscale agenda. Zowel in de Tweede Kamer als gisteravond in deze Kamer zijn er veel suggesties gedaan voor onderwerpen die zouden kunnen worden meegenomen. De heer Biermans vroeg mij gisteren waarom ik geen vergezichten in mijn fiscale agenda wil opnemen. Het is de vraag wat een vergezicht is. Dat is vooral een subjectieve waarneming. Het klopt dat mijn fiscale agenda niet een complete belastingherziening inhoudt, maar een complete belastingherziening is volgens mij ook niet nodig. Het Nederlandse belastingstelsel kent in zijn basis namelijk heel veel goede punten. Daarnaast is in de laatste tijd, met name in de internationale literatuur, bijzonder veel aandacht geschonken aan fiscale vergezichten; wat zou een ideaal fiscaal stelsel zijn? Zo is de Mirrlees Review in het Verenigd Koninkrijk recentelijk eindelijk afgerond en heeft de OESO adviezen gepubliceerd over het ideale belastingstelsel. Ik kan toezeggen dat ik deze vergezichten betrek bij het opstellen van mijn fiscale agenda.

Daarbij wil ik vooral bekijken in hoeverre deze vergezichten praktisch toepasbaar zijn en passen in de Nederlandse context. Ik kan een prachtig ideaalbeeld schetsen -- dat heb ik vorige week gedaan bij de behandeling van de belastingwetgeving voor de BES-eilanden -- maar wij beginnen niet op een groen veld. Je moet uitgaan van de bestaande verhoudingen in Nederland: wie wordt waardoor geraakt? Het is mijn ambitie om de komende jaren te werken aan een vereenvoudiging, een beter begrijpelijk en eerlijk stelsel, dat ook fraudebestendig is. Daarbij zal ik heel veel suggesties betrekken, maar uiteindelijk wil ik mij niet verliezen in een utopische fiscale wereld. Het moet namelijk ook praktische betekenis hebben voor Nederland, want wij zijn aangesteld om dingen te doen waarmee wij echt iets kunnen bereiken en voor elkaar kunnen krijgen.

Dat betekent niet dat mijn fiscale agenda niet vergaand kan zijn. Ik heb eerder al aangegeven dat ik wil kijken naar de loonsomheffing en dat ik wil bekijken of een uniformering van het btw-tarief mogelijk is. Dat laatste werd ook gesuggereerd door de heer Biermans zelf. De heer Ten Hoeve heeft hier ook al op gewezen. Ik zeg erbij dat dit onderwerp niet zomaar kan worden ingevoerd, maar dit thema

speelt nadrukkelijk een belangrijke rol in de fiscale agenda. Het is van belang dat eventuele voorstellen het belastingstelsel eenvoudiger maken. Dat wil zeggen dat het stelsel begrijpelijk moet zijn voor de burger en moet zorgen voor minder administratieve lasten en minder uitvoeringskosten. Daardoor moeten wij wat minder gebruikmaken van het fiscaal instrumentalisme. Daarop heeft niet alleen de Raad van State gewezen, maar ook de heer Ten Hoeve en anderen hebben daar gisteren op gewezen. De heer Ten Hoeve heeft dat gisteren nog het mooist verwoord. Het stelsel moet ook qua opbrengst meer solide worden. Zeker in een tijd met een hoog financieringstekort moeten belastingopbrengsten niet tegenvallen. Ten slotte moet het stelsel minder fraudegevoelig worden.

Ik heb eerder al aangegeven dat mijn fiscale agenda geen kant-en-klaar uitgewerkt totaalvoorstel bevat en dat onderwerpen in verschillende mate van verstrekkendheid worden behandeld. Bij het ene wordt er naar een concrete conclusie toegewerkt en bij het andere worden mogelijke richtingen en gevolgen geschetst. Ik zoek daarbij nadrukkelijk de discussie met beide Kamers op. Ik zal de suggesties die door diverse leden zijn gedaan, heel goed bekijken. Verschillende suggesties zijn overigens ook al in de discussie met de Tweede Kamer aan de orde geweest. Ik heb zelf ook al een aantal onderwerpen geadresseerd, die ik wil oppakken of bestuderen.

De door de heer Biermans voorgestelde vereenvoudiging door grondslagverbreding en de gedachte om in de belastingmix meer indirecte en minder directe belastingen te gebruiken, neem ik daarin mee. Ook de heer Reuten heeft gevraagd om eens te kijken naar de belastingmix. Dat wordt daar uiteraard in betrokken. De heer Essers heeft gevraagd om een meer leefvormneutrale benadering. Ik heb ook al in de Tweede Kamer toegezegd dat ik deze aspecten in elk geval meeneem, ofschoon dat niet eenvoudig is, maar ik waag in elk geval een poging. Dat zeg ik de heer Essers graag toe.

Ik noemde net al de mogelijke uniformering van het btw-tarief. Dat kan leiden tot extra belastingopbrengsten, die niet alleen gebruikt kunnen worden om directe belastingen te verlagen, maar ook om bijvoorbeeld kleine belastingen te schrappen. De heer Biermans heeft daarvoor enkele voorbeelden genoemd en de heer De Boer heeft de waterbelastingen genoemd. Die punten wil ik in mijn fiscale agenda betrekken.

Gisteren zijn door de heren De Boer en Reuten vragen gesteld over de hypotheekrenteaftrek. Laat ik daar maar duidelijk over zijn: het zal geen onderwerp van de fiscale agenda zijn. De minister-president is tijdens de algemene beschouwingen ingegaan op de uitvoering van de motie-De Boer c.s. Minister Donner zal in de loop van het volgend jaar een brief sturen met de woonvisie van dit kabinet. Daarin zal ook worden ingegaan op de verschillende aspecten van de woningmarkt. Tevens zal invulling worden gegeven aan de motie-De Boer c.s. die vraagt om een kabinetsvisie op de woningmarkt.

Tijdens de financiële beschouwingen heb ik al aangegeven dat de kabinetsvisie op de hypotheekrenteaftrek helder is. Wij kiezen voor rust op de woningmarkt en zullen geen voorstellen doen die de hypotheekrenteaftrek beperken. De heer De Boer heeft gisteren nog een heel concrete vraag gesteld over het budgettaire beslag van de hypotheekrenteaftrek. Dat is een interessante en belangwekkende vraag. Wij zullen het de komende jaren goed in de gaten moeten houden. De Studiegroep Begrotingsruimte heeft er ook aandacht voor gevraagd. Het budgettaire beslag van de hypotheekrenteaftrek als percentage van het bruto binnenlands product stabiliseert zich en loopt niet verder op. Mochten er signalen zijn dat daar verandering in komt, dan moeten wij dat heel goed tegen het licht houden.

Ik zal wel kijken naar andere aspecten van de woningmarkt. Vorige week heeft het CPB een interessante publicatie het licht doen zien om tot een alternatieve invulling van de overdrachtsbelasting te komen. Ik kan daarop meteen reageren met het opsommen van de uitvoeringsbezwaren en het van de hand wijzen, maar ik kan het ook anders benaderen. Op zichzelf is het een heel interessante gedachte, die ik het bestuderen waard vind. Ik zal er in mijn fiscale agenda op terugkomen. Misschien kunnen wij binnen hetzelfde domein iets anders verzinnen waarmee wij de doorstroming op de woningmarkt kunnen bevorderen. Nogmaals, er zitten plussen en minnen aan vast, waar ik heel goed naar wil kijken.

De heer **Reuten** (SP): Wil de staatssecretaris in zijn notitie ook de mogelijkheden van een vermogensbelasting meenemen?

Begrijp ik de staatssecretaris goed dat hij het deel van de motie-De Boer c.s. dat handelt over de inkomensaspecten en de effecten op het budgettaire beslag, naast zich neerlegt? Nee toch? Het is een motie van de Kamer.

Staatssecretaris **Weekers**: Het is een motie van de Kamer. Ik heb al aangegeven dat minister Donner er in elk geval op terugkomt. Tegelijkertijd heb ik aangegeven dat ik er in mijn fiscale agenda niet op terugkom. De Eerste Kamer heeft uitgesproken dat afschaffing of afbouw van de hypotheekrenteaftrek moet bijdragen aan de oplossing van het schatkisttekort. Daar is het kabinet het niet mee eens, maar ik geloof ook niet dat de heer De Boer het zo sterk in die zin heeft gedeut. Ik kan mij zijn woorden in een eerder debat herinneren toen hij vroeg om een futuristische blik op de woningmarkt en de hypotheekrenteaftrek. Ik heb de heer De Boer niet zo begrepen dat het hem er alleen om te doen is dat de huizenbezitter met een hypotheek uiteindelijk extra moet gaan betalen om het begrotingstekort op te lossen.

De heer **Reuten** (SP): De heer De Boer zal daar dadelijk over zeggen wat hij daarover te zeggen heeft. Ik heb de motie medeondertekend, dus ik weet ook waar zij over gaat. Ik begrijp dat minister Donner op de specifieke woningmarktaspecten terugkomt, maar die andere twee aspecten liggen

toch echt op het terrein van deze staatssecretaris. Ik vind dus echt dat hij moet zeggen hoe hij dit gaat implementeren. Het is een substantieel deel van de motie.

Staatssecretaris **Weekers**: Zoals gezegd, het kabinet heeft aangegeven dat het niet de discussie over de hypotheekrenteaftrek wil voeren in de zin zoals de heer Reuten dat aangeeft, simpelweg omdat dat de onrust op de woningmarkt vergroot, terwijl die markt nou net gebaat is bij rust. De heer De Boer heeft het kabinet daar ruim de tijd voor gegeven met zijn motie. Dus dat betekent dat ik daar volgens mij ook niet per se in mijn fiscale agenda op behoef terug te komen. Gesteld in het theoretische geval dat je de hypotheekrente gaat afbouwen -- het kabinet kiest daar niet voor -- dan verschillen partijen hier in deze Kamer en in ieder geval in de Tweede Kamer van mening over de vraag of de opbrengsten daarvan gebruikt moeten worden voor het terugbrengen van het begrotingstekort. Ik heb bijvoorbeeld D66 die de motie van de heer De Boer in deze Kamer heeft ondersteund, in de Tweede Kamer horen zeggen dat het wat haar betreft een-op-een teruggegeven zou kunnen worden aan lagere belastingen en dat het haar er niet om gaat dat hiermee extra belastingopbrengsten worden binnengehaald. Dus er wordt genuanceerd tegen aangekeken. Dat wil ik er alleen maar mee aangeven.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Ik denk dat de staatssecretaris zich toch een beetje vastpraat op dit moment. Zojuist had hij het over de eventuele groei en de budgettaire ruimte met betrekking tot de hypotheekrente. Hij zei daarvan: dat zullen wij dan gaan bekijken. Hij geeft daarmee aan dat het een probleem zou kunnen worden. Ik heb in mijn bijdrage gisteren gevraagd hoe, als de budgettaire ruimte die nodig is groter moet worden, daarmee wordt omgegaan als je de hypotheekrente niet wilt aanpakken. Dan zal je het op een andere wijze moeten vinden. Ik kan mij niet voorstellen dat je dat in je fiscale agenda buiten de discussie houdt. Ook al zou je de hypotheekrenteaftrek er niet bij betrekken, dan nog zal je antwoord moeten geven op de vraag waar je die grotere budgettaire ruimte dan vandaan haalt.

Wat de motie betreft die een paar keer genoemd is: ik dacht dat de inhoud daarvan klip-en-klaar is. Er wordt nadrukkelijk wel gesproken over het beperken van hypotheekrenteaftrek, met name voor de hogere inkomens. Als de staatssecretaris zegt dat dit niet bij de fiscale agenda aan de orde komt, dan neem ik aan dat het kabinet daarop wel op een andere wijze, via minister Donner of anderszins, een antwoord zal geven.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat laatste is het geval. De vraag van de heer De Boer is in wezen of, mocht de hypotheekrenteaftrek een zwaarder budgettaire beslag krijgen, dit moet worden afgewenteld op andere belastingbetalers. Ik zou de suggestie willen doen dat ik daarop dan ergens in het kader van die fiscale agenda op terugkom. Wij hebben er op dit

moment geen aanleiding voor om dat te veronderstellen. Zoals gezegd, het beslag van de hypotheekrenteaftrek in budgettaire zin is, zoals wij het nu overzien, stabiel, ook in relatie tot het bbp. Er is dus ook geen aanleiding om die exercitie als zodanig te doen, maar ik wil er wel wat uitgebreider op terugkomen in reactie op de concrete vraag van de heer De Boer.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): U had zo'n omfloerste beschrijving in de zin van: ergens wil ik er in de fiscale agenda wel op terugkomen. Dat is zo weinig concreet. Aan het eind zei u: ik wil er op terugkomen. U hebt nog geen aanleiding om te denken dat er meer budgettaire ruimte nodig zal zijn. Ik herhaal mijn vraag aan u om een toekomstvisie te geven. Je moet namelijk toch een beleid klaar hebben voor het geval er wel meer budgettaire ruimte nodig is.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik zal kijken op welke manier ik daarop terug kan komen opdat de vraag die belangrijk genoeg is, ook een gedegen antwoord zal krijgen. Dat zal ik zonder meer doen, maar ik wil niet de indruk wekken dat dit kabinet met plannen wil gaan komen rondom de hypotheekrenteaftrek. Het moet hier ook maar eerlijk op tafel worden gelegd dat wij daarover van mening verschillen.

De heer **Leijnse** (PvdA): Er zijn geen mooiere leugens dan statistieken. Dus ik keek even op toen de staatssecretaris ineens het verband legde tussen het beslag van de hypotheekrenteaftrek en de ontwikkeling van het bbp. Kan het zijn dat die relatieve stabiliteit die zich daarbij aftekent, te maken heeft met de zeer beperkte stijging van de huizenprijzen in de afgelopen twee jaar?

Staatssecretaris **Weekers**: Dat kan ook samenhangen met het feit dat de rente op dit moment bijzonder laag is. Wij zullen natuurlijk alle risico's in kaart moeten brengen.

De heer **Leijnse** (PvdA): Als dat niet te veel is gevraagd, verzoek ik de staatssecretaris om in de brief die hij naar de Kamer zal sturen, in het hoofdstuk hypotheekrenteaftrek op de volgende twee onderwerpen in te gaan. 1. Wat is een reële prognose van de ontwikkeling van het beslag van de hypotheekrenteaftrek op de overheidsfinanciën bij bepaalde rentestanden en een bepaalde ontwikkeling op de woningmarkt? 2. Bij welke inkomens en bij welke huizenbezitters slaat de hypotheekrenteaftrek nu precies neer? Daarmee vraag ik de staatssecretaris om in te gaan op de verdelingsproblematiek.

Staatssecretaris **Weekers**: Over dat laatste is natuurlijk al veel informatie bekend. Zowel het Centraal Planbureau als het CBS heeft daar verschillende studies naar verricht. Die kunnen wij nog eens even heel goed oplijnen.

Werken met scenario's is natuurlijk niet verkeerd. Ik zal mijzelf eens verder buigen over

deze vraag, want het is een belangwekkende vraag. Daar komt antwoord op.

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Ik hoor de staatssecretaris zeggen dat de regering geen plannen heeft om iets te doen aan de hypotheekrenteaftrek. Dat wisten wij natuurlijk al. Daarom heeft deze Kamer de bewuste motie aangenomen. De vraag is dus eigenlijk alleen maar of de regering nu iets doet met deze motie. Of is deze er een in de rij van moties die de regering naast zich neerlegt?

Staatssecretaris **Weekers**: Ik vrees toch dat ik in herhaling vervall. De heer Donner zal vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de woningmarkt hierop terugkomen.

De heer **Reuten** (SP): De staatssecretaris zei net tegen de heer Leijnse dat hij zich zal buigen over zijn vraag. Hij zegt dus niet toe dat hij in de nota op de hypotheekrenteaftrek zal ingaan. Ik kan niet anders dan constateren dat de staatssecretaris deze motie, als verantwoordelijk bewindspersoon voor dit onderdeel van de motie, naast zich neerlegt. Het kan niet anders dan dat dit consequenties heeft in de context van dit debat over het Belastingplan. Als de staatssecretaris een Kamer motie naast zich neerlegt, dan heeft dat consequenties voor het belangrijke wetsvoorstel dat hier voorligt.

Staatssecretaris **Weekers**: In de motie van de heer De Boer wordt gevraagd om voor het eind van 2011 op dit thema terug te komen. Ik heb al toegezegd dat de heer Donner hierop zal terugkomen. Die berichten zullen uiteraard ook deze Kamer bereiken. Op de nadere specifieke vragen die de heer Leijnse heeft gesteld over de financiën en de houdbaarheid, heb ik geantwoord dat ik mij daar nadrukkelijk over zal buigen en dat ik de Kamer daar op een gepast moment over zal berichten. Als dat kan, doe ik dat in het kader van de fiscale agenda. Dat heb ik al eerder toegezegd. Als dat uiteindelijk toch niet de beste plek blijkt te zijn, zal ik dat op een andere manier met deze Kamer delen. Dat zeg ik toe.

Door diverse leden zijn een aantal suggesties gedaan voor de fiscale agenda. Zo hebben de heren Essers en Biermans voorstellen gedaan voor een vereenvoudiging van de terbeschikkingstellingsregeling. In het verleden is daar al diverse keren over gesproken en die is al een paar keer onderzocht. Ik sta daarbij voor een aantal dilemma's, maar ik ben best bereid om nogmaals naar een mogelijke vereenvoudiging te kijken. Ik zeg erbij dat ik daarvan niet al te hoge verwachtingen heb. Er is immers tot dusver nog geen pasklaar antwoord gekomen. Als je toch naar heel veel fiscale zaken gaat kijken, moet dit onderwerp in elk geval ook opnieuw tegen het licht worden gehouden.

Een ander onderwerp waarbij zich dilemma's voordoen, door de heer Biermans genoemd, is de neutrale behandeling van het eigen en het vreemd vermogen in de Vpb. Met dit onderwerp kun je eigenlijk twee kanten op. Het

eigen vermogen als vreemd vermogen behandelen of het vreemd vermogen behandelen als eigen vermogen. Beide kanten leveren winnaars en verliezers op. Er is ook sprake van een belangrijke internationale component. Dit thema wordt natuurlijk ook aan de orde gesteld door de studietoelichting. Daaraan wordt althans in de bijlage door diverse economen aandacht besteed. Wil je maatregelen doorvoeren zonder verliezers in de sfeer van ondernemingen, dan kost dat vele miljarden. Die miljarden zijn er niet. We zullen dus straks een goede afweging moeten maken als het gaat om de vraag waar de concurrentiekracht van Nederland het beste mee wordt gediend.

De heer Essers heeft een oproep gedaan voor de rechtsvorm neutrale ondernemingswinstbelasting. Ib-ondernemers, een dga en een bv worden inderdaad op een andere manier belast. De studietoelichting heeft hier ook iets over gezegd. Zij heeft het eigenlijk bij voorbaat terzijde geschoven. De heer Essers zal het mij niet euvel duiden dat ik nog onvoldoende gelegenheid heb gehad om mij hier echt in te verdiepen. Dat zal ik in elk geval alsnog doen. Ik zal er bij de fiscale agenda op terugkomen.

Er zijn vragen gesteld door de heren Ten Hoeve en Biermans over de regeling voor bedrijfsopvolging in de erf- en schenkbelasting. De heer Essers heeft gevraagd om daarbij ook de inkomstenbelasting te betrekken. De aangepaste bedrijfsopvolgingsregeling is pas net van kracht. De evaluatie zal over twee jaar plaatsvinden. Ik zou het daar naartoe kunnen verplaatsen om die hele discussie te voeren. Als hier in de Kamer een gevoel heerst dat dit toch echt veel sneller zou moeten worden aangepakt, dat dit eerder tegen het licht zou moeten worden gehouden, dan ben ik daar uiteraard van harte toe bereid. Er is ook terecht gewezen op het punt dat de Tweede Kamer het wetsvoorstel op het laatste moment heeft geamendeerd, waardoor het nog wat complexer is geworden. Als de Eerste Kamer zegt dat het gewoon kan worden meegenomen in de evaluatie over twee jaar, dan doe ik dat.

De heer **Essers** (CDA): Ik kan bevestigen dat wij heel veel geluiden uit de praktijk vernemen dat dit echt op grote problemen stuit. Dus hoe eerder hoe beter, zou ik zeggen.

Staatssecretaris **Weekers**: Dan zeg ik graag toe dat ik hier sneller naar zal kijken en dat ik daar niet nog twee jaar mee wacht.

Heel veel fracties in dit huis hebben tal van onderwerpen ten aanzien van de fiscale agenda genoemd. Ik ga die nu niet een voor een doorlopen. Dat lijkt me ook omwille van de tijd niet handig, want dan komt de Kamer nooit aan het kerstdiner toe. Als er straks nog prangende punten zijn blijven liggen, dan hoor ik dat graag. Dan kan ik daar in tweede termijn op terugkomen. Op bepaalde onderwerpen kom ik vanzelf in de loop van mijn beantwoording terug.

Ik kom te spreken over het thema koopkracht. Vooral de heer Reuten heeft hierover vragen gesteld. Hij heeft gepleit voor een verhoging

van het toptarief. Hij heeft ook een bepaalde appreciatie van de vraag: is dit koopkrachtpakket nu evenwichtig? Verder kijkt hij ook vooruit. Misschien kijkt de heer Reuten met zijn vraag vijf belastingplannen vooruit, zeker als zijn vraag betrekking heeft op de hele regeerperiode. Het debat over het totale koopkrachtbeleid naar aanleiding van de afspraken uit het regeerakkoord zullen wij natuurlijk nog voeren, maar ik ga nu uit van het Belastingplan dat thans voorligt.

Omdat hoge inkomens vaker en meer belasting betalen, komt in euro's natuurlijk ook het grootste deel van de belastingverlichting bij de hogere inkomens terecht. Dat is terecht opgemerkt door de Partij van de Arbeid. Maar relatief is het voordeel echt aanzienlijk groter voor lage inkomens. En dat we dit relatief benaderen, is niet iets nieuws in dit Belastingplan. Dat is altijd al zo geweest. Dat zal de heer Leijnse zeker kunnen bevestigen. Relatief is het voordeel aanzienlijk groter voor de lagere inkomens. Ook de resulterende koopkrachtontwikkeling 2011 is voor lagere inkomens relatief gunstiger dan voor hoge inkomens. Ik hoef maar te verwijzen naar de koopkrachttabel in de memorie van antwoord, waaruit blijkt dat het hoogste kwartiel in 2011 gemiddeld 1,2% minder belasting betaalt door het koopkrachtpakket van ruim 1,5 mld. terwijl de laagste twee kwartielen gemiddeld 2,8% minder belasting gaan betalen.

Ik wil iets opmerken over evenwichtigheid. Het kabinet verstaat onder een evenwichtige inkomensverdeling een evenwicht tussen de prikkel om te werken, de behoefte aan het beperken van de inkomensverschillen en evenwichtige overheidsfinanciën. Daarvoor bestaat geen absolute maat. Afhankelijk van het gewicht dat aan de verschillende aspecten wordt gegeven, kan tot een andere beoordeling worden gekomen. Daar kan ik ook respect voor opbrengen. Zoals gezegd, het thans voorliggende koopkrachtpakket is voorbereid door het kabinet-Balkenende/Rouvoet. Ik heb gisteren de leden De Boer, Essers en Biermans lovende woorden horen spreken over dat pakket. Het kabinet-Rutte heeft het koopkrachtpakket van het vorige demissionaire kabinet overgenomen. Elke partij heeft natuurlijk een ietwat andere appreciatie. Had je dit niet beter zus of zo kunnen doen? Het vorige demissionaire en het huidige kabinet vinden dit in ieder geval een evenwichtig koopkrachtpakket.

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): De staatssecretaris zei dat de relatieve benadering bij de koopkrachtbeoordeling een gebruikelijke manier is bij het Belastingplan. Dit kabinet wil echter graag vernieuwend bezig zijn, dus wordt het geen tijd om deze relatieve benadering los te laten?

Staatssecretaris **Weekers**: Nee, ik denk van niet. Je kijkt altijd naar de effecten van koopkrachtmaatregelen voor de mensen in het land. Die effecten worden overigens niet alleen bepaald door overheidsmaatregelen. Kamer en regering hebben geen invloed op de economische ontwikkeling, de inflatie, lonen, zorgpremies en

dergelijke. Tal van externe factoren zijn hiervoor van belang. Als die factoren onevenwichtige effecten hebben, proberen wij dat voor specifieke groepen te repareren. Dat komt dan tot uitdrukking in het koopkrachtpakket. De handelwijze van dit kabinet verschilt daarin niet met die van vorige kabinetten.

De heer **Reuten** (SP): Gelukkig betalen de hoge inkomens nog steeds meer belasting dan de lage inkomens. Het CPB stelt vast dat de gemiddelde koopkrachtdaling 0,5% is. Tegelijkertijd moet worden vastgesteld dat inkomens boven de €67.500 niets inleveren of er zelfs op vooruitgaan. Dit is toch geen evenwichtige benadering?

Staatssecretaris **Weekers**: Ik weet dat de heer Reuten graag ziet dat het kabinet een enorme nivelleringsoperatie in gang zet, maar daar kiest het kabinet niet voor. Het koopkrachtpakket van het pakket is licht nivellerend, maar tegelijkertijd ook evenwichtig. Ik zal vandaag niet pleiten voor denivellering. De heer Reuten stelt voor om het toptarief te verhogen tot 54%, maar daar kiest het kabinet nadrukkelijk niet voor. Het toptarief in Nederland behoort immers al tot de hoogste in Europa en start al bij een relatief laag inkomen. Er zijn weinig landen waar het toptarief al zo vroeg ingaat. Ik geloof dat het in België nog net iets vroeger ingaat. In 2008 kenden alleen België, Denemarken en Zweden een hoger tarief, maar in 2010 heeft Denemarken het toptarief flink verlaagd van 59 naar 51,5%. Oostenrijk en Finland hebben een toptarief van 50% en het zal u niet zijn ontgaan dat er in het Verenigd Koninkrijk een discussie is gevoerd om een toptarief te introduceren dat een veel hoger aangrijpingspunt heeft dan in Nederland, te weten 150.000 pond. Dat hing ook samen met de discussie over de hoge bonussen. Het toptarief daar is 50%, alleszins lager dan in Nederland. Ik kan de heer Reuten verder verwijzen naar de rapporten van de Studiecommissie Belastingstelsel en de bijdrage van de econoom Bas Jacobs die stelt dat verhoging van het toptarief kan leiden tot daling van de belastinginkomsten. Er zit namelijk een grens aan wat als een economisch verstandig toptarief kan worden beschouwd.

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Wij kijken naar een set van maatregelen. Die zitten niet alleen in het tarief maar ook in de maatregelen daaromheen. De staatssecretaris heeft in de nota naar aanleiding van het verslag geschreven dat de gemiddelde koopkrachtdaling 0,5% bedraagt en dat zelfs als er een 54%-tarief zou zijn, de topinkomens nog maar 0,25% zouden inleveren; de helft dus. De staatssecretaris spreekt van "nivellerend" maar het is helemaal niet nivellerend. Het totale pakket is juist denivellerend in termen van koopkracht. Het zijn zijn eigen cijfers en zijn eigen woorden.

Staatssecretaris **Weekers**: Voorzitter. Met name de onderkant betaalt niet of nauwelijks belasting. Die kan dus niet verder gerepareerd worden in de fiscale sfeer. Op een gegeven moment zitten daar

grenzen aan. Er kan gekozen worden voor de route waaraan de heer Reuten en de SP-fractie de voorkeur geven en elk jaar dat toptarief verhogen, maar dat heeft uiteindelijk enorm versturende effecten op de arbeidsmarkt, zeker omdat in Nederland al zo snel sprake is van een toptarief.

De heer **Leijnse** (PvdA): Als de staatssecretaris een internationale vergelijkende beschouwing geeft van het toptarief, dan zou hij dat ook moeten doen in relatie tot de aftrekposten. Daarover is ook een internationale beschouwing te geven. Toptarieven en aftrekposten hebben namelijk alles met elkaar te maken en op dat laatste punt verschillen wij ook behoorlijk van het buitenland. Daarover gaat echter niet mijn vraag. Ik kom graag even terug op dat koopkrachtbeeld. Er wordt nu een vergelijking gemaakt met de totale belastingafdracht van hogere en lagere inkomens, maar dat is een tamelijk ongebruikelijke vergelijking. Wij zijn het er toch over eens dat het effect op de koopkracht van de verschillende inkomensniveaus om en nabij gelijk is? Dat verschilt niet zoveel van elkaar; een kwart procentje, maar dat is in de marge. Het gevolg daarvan is dat, in absolute termen, de bijdrage van het fiscale pakket aan de koopkracht van de hogere inkomens aanzienlijk groter is dan dat van de lagere inkomens.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik heb in de memorie van antwoord al geschreven dat dat in absolute termen inderdaad het geval is maar in relatieve termen niet. De vraag is wat de aanvliegroute is. Sinds jaar en dag is gekozen voor de aanvliegroute van de relatieve cijfers. Kijkend naar de koopkrachteffecten en rekeninghoudend met versturende elementen in de arbeidsmarkt, houden wij vol dat dit een evenwichtig pakket is en dat dat niet alleen geldt voor het kabinet-Rutte/Verhagen maar ook al gold voor het kabinet-Balkenende/Rouvoet.

De heer **Leijnse** (PvdA): Die evenwichtigheid geldt in zoverre dat lagere en hogere inkomens hetzelfde percentage voordeel hebben in dat koopkrachtpakket. Dat percentage betekent voor de hogere inkomens evenwel een aanzienlijk hoger bedrag. Dat betekent in termen van overheidsfinanciën wel degelijk dat er zeer veel geld naar de hogere inkomens gaat in dit pakket.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat is een constatering. Ik hoorde daarin geen nadere vraag. Ik ga graag door met een andere vraag die door de heer Reuten is gesteld. Hij vraagt zich af of bij dit kabinet sprake is van minder collectief bekostigde voorzieningen en meer individueel bekostigde voorzieningen gelet op het pakket lastenverlagingen van 3 mld.

Eerst wil ik een misverstand rechtzetten. Van 3 mld. lastenverlagingen is geen sprake. Tegenover belastingverlagingen, waarover wij uiteindelijk spreken in het kader van het Belastingplan, staan aanmerkelijk hogere zorgpremies dan waarvan bij de start van het vorige kabinet is uitgegaan. De hogere zorgpremies leiden juist tot meer collectief gefinancierde zorg.

Een deel daarvan wordt betaald door werkgevers en een ander deel wordt betaald door burgers. De bedoeling van dit lastenpakket is ook om die zwaar en sterk oplopende collectieve zorgpremies via een andere route in zekere zin te compenseren. In welke mate collectieve voorzieningen worden ingeruild voor individueel bekostigde voorzieningen, zal natuurlijk ook afhangen van individuele afwegingen van burgers. Het voordeel daarbij is dat burgers een individuele keuze krijgen in plaats van dat zij verplicht meedoen.

Ten aanzien van de zorg hebben wij een heel grote mate van solidariteit gerealiseerd in Nederland. Niet voor niets zullen de collectief gefinancierde zorguitgaven ook in deze kabinetsperiode de komende jaren enorm oplopen. Daartegenover staat dat er op andere onderdelen weer meer keuzevrijheid aan de burger wordt gegeven, in die zin dat niet 225 mensen aan het Binnenhof voor van alles en nog wat bepalen wat de burger met zijn centen mag doen, maar dat wij dat op een aantal onderdelen toch graag aan burgers zelf willen overlaten. Daarbij speelt natuurlijk dat de ene politieke beweging kiest voor meer collectieve voorzieningen -- dat is haar goed recht -- en dat de andere politieke beweging kiest voor meer individuele keuzevrijheid; dat lijkt mij ook een goed recht.

In de huidige politieke constellatie wordt met name ook gekeken naar de eigen verantwoordelijkheid en de keuzevrijheid van de burger. Dat doen wij op een aantal terreinen. Maar ik herhaal nog maar eens dat in de zorg de collectieve voorzieningen in verregaande mate bovenaan staan.

De heer Ten Hoeve heeft een vraag gesteld over de partnertoeslag en specifiek gevraagd of een huishouden met circa €1700 er 3,5% op achteruit gaat. Daarvan moet ik zeggen dat de partnertoeslag geen fiscaal instrument is. Volgens mij is daar gisteren in deze Kamer over gesproken en wordt er vandaag verder over gesproken met minister Kamp, die in de eerste plaats verantwoordelijk is voor de koopkracht. Ik vraag om dit onderwerp in dat debat verder te bespreken. Dit debat is daarvoor namelijk niet de beste gelegenheid.

Dan kom ik bij het onderwerp van de podiumkunsten en de btw dat de gemoederen nogal heeft beziggehouden, zowel buiten dit huis als in dit huis. De heer Leijnse heeft daarover gisteren gezegd dat het een maatregel is die symbool staat voor de diepe buiging die het kabinet heeft gemaakt voor de misplaatste verongelijkheid in dit land. De heer Engels heeft daaraan toegevoegd dat de bezuinigingen moeten worden begrepen als afrekening. Beide stellingen spreek ik met kracht tegen. Ik herken mij echt niet in deze stellingname, wat overigens voor het hele kabinet geldt. Wel moet ik zeggen dat wij voor een heel zware opgave staan om de begrotingsfinanciën de komende jaren te saneren.

Als je de zorg wilt ontzien en er, sterker nog, bij de collectief gefinancierde zorg extra geld bij moet, ontkom je niet aan moeilijke en zware keuzes op andere terreinen. Daarbij maakt de ene

politieke partij natuurlijk andere keuzes dan de andere politieke partij. Die keuzes vinden vervolgens ook hun weerslag in verkiezingsprogramma's. Die worden aan burgers voorgelegd waarna er een bepaalde meerderheid ontstaat. Dit is uiteindelijk uitgemond in wat wij kennen als het gedoogakkoord. Daarin is de weerslag van die keuzes in financiële zin vertaald. Met de hand op het hart zeg ik dat daarbij geen sprake is van rancune of van afrekenen. Dat betreft gewoon de vraag: van welke zaken vind je dat ze aan de verantwoordelijkheid van de samenleving zelf moeten worden overgelaten en van welke zaken vind je dat ze publiekelijk bekostigd moeten worden?

De heer **Engels** (D66): Mag ik het anders vragen? Mijn waarneming is -- u zat en zit er zelf dichterbij - - dat dit een punt is dat bij de gedoogpartner sterker leeft dan bij de andere partners. Zit ik er daarmee dan ook naast?

Staatssecretaris **Weekers**: Alle drie de samenwerkende partijen hadden ook in hun verkiezingsprogramma's bezuinigingen op cultuur ingevuld. Hetzelfde geldt voor bezuinigingen op bijvoorbeeld allerlei milieusubsidies. Heel veel partijen, ook in het huis aan de overkant, zijn met tal van maatregelen gekomen, ook in de fiscale sfeer, die hetzij cultuur dan wel giftenaftrek of milieuzaken betroffen. Om concreet op de vraag van de heer Engels in te gaan: ook de VVD en het CDA wilden bezuinigen op cultuur. Als je de verkiezingsprogramma's van de drie partijen naast elkaar legt, wil de PVV het verst gaan. Uiteindelijk is er een compromis gevonden en wel in het bezuinigen van 200 mln. op de cultuursubsidies -- dat is 200 mln. op een totale begroting van 900 mln. -- en 90 mln. in de sfeer van de fiscaliteit en de btw. U moet bedenken dat een laag btw-tarief voor een bepaalde sector een fiscale tegemoetkoming is. Dat zult u ook erkennen.

De heer **Engels** (D66): Ik ga toch even terug naar het meer politieke niveau. Dit onderdeel heeft heel veel aandacht gekregen. Laat ik het voor de derde en laatste keer vragen: mogen wij aannemen dat binnen het compromis van de drie coalitiepartners, de gedoogpartner het meest hecht aan het vasthouden aan dit punt?

Staatssecretaris **Weekers**: Ik denk dat die constatering te kort door de bocht is en onvoldoende recht doet aan de positie van de drie partijen die afspraken hebben gemaakt. Bij de afspraken rondom de 18 mld. op clusters van onderwerpen hebben alle drie de partijen water bij de wijn moeten doen. Geen enkele partij heeft 100% haar zin gekregen inzake de clusters. Uiteindelijk zijn er afspraken gemaakt die hun weerslag hebben gekregen in het regeerakkoord. Vervolgens is de vraag of je op bepaalde afspraken wilt terugkomen als gevolg van nieuwe omstandigheden of op basis van voortschrijdend inzicht. Dan is het aan de drie partijen gezamenlijk om daar op een alternatieve manier invulling aan te

geven, op een zodanige wijze dat alle drie de partijen zich daar senang bij voelen. Anders valt men terug op de oorspronkelijke afspraak.

Over cultuur en met name de btw op podiumkunsten is natuurlijk de afgelopen weken al zeer uitvoerig gesproken, ook bij de behandeling van het Belastingplan in de Tweede Kamer. Er zijn tal van alternatieven de revue gepasseerd. Ik hoef alleen maar te verwijzen naar drie amendementen die in de Tweede Kamer zijn behandeld en naar een motie van de heer Braakhuis die daar is behandeld. Ik kan u verzekeren dat er ook achter de schermen behoorlijk is gepraat, ook over de vraag of er nog mogelijkheden zijn om de maatregel later te laten ingaan dan de datum van 1 januari, die in het regeerakkoord is voorzien voor de besparing en dus eveneens voor de maatregel. Ook daarover is uitvoerig gesproken, niet alleen voor, maar ook achter de schermen. Dat gebeurde tijdens de bespreking van het Belastingplan in de Tweede Kamer, maar ook daarna nog. We zijn immers niet doof voor de geluiden uit de Eerste Kamer. Er is een motie ingediend door de heer Noten, die op een meerderheid kon rekenen in deze Kamer. Ook stonden de andere partijen sympathiek tegenover de gedachte achter deze motie. Dat leg je natuurlijk niet zomaar naast je neer. Dan word je voor de vraag gesteld: wat kun je hier verder nog mee? Ik ben in de afgelopen weken ook persoonlijk behoorlijk bezig geweest om te bekijken of ik ergens politieke ruimte kon vinden bij de Tweede Kamer om op een of andere manier toch invulling te geven aan de motie-Noten. Ik moet helaas aan deze Kamer vertellen dat deze ruimte er niet was. Maar dat heeft de Kamer gisteren in de brief van de minister-president ook al kunnen lezen. Ligt dit aan een van de drie partners? Nee, het lag aan alle drie partners in de Tweede Kamer. Zij hebben gezegd dat zij geen alternatief zien voor het pakket dat op tafel ligt. Mooier kan ik het niet maken.

De heer **Leijnse** (PvdA): Ik heb een puur feitelijke vraag over het overleg. De staatssecretaris heeft net gezegd dat hij met drie partijen een pakket heeft afgesproken en dat je onder wisselende omstandigheden op een bepaald moment kunt besluiten, met alle drie partijen, om het pakket te veranderen. Ook zegt de staatssecretaris dat hij de afgelopen weken intensief overleg heeft gehad in en met de Tweede Kamer over de mogelijkheden. De staatssecretaris heeft dus ook met de gedoogpartner gesproken over de vraag of het mogelijk is om aan de wensen van de Eerste Kamer op het punt van de btw voor de podiumkunsten tegemoet te komen?

Staatssecretaris **Weekers**: Zeker. Daar is met alle drie partijen, CDA, VVD en PVV, over gesproken.

De heer **Leijnse** (PvdA): Ook dit weekend nog?

Staatssecretaris **Weekers**: Tot buitengewoon recent. Dit zeg ik met de hand op het hart. We weten hoe gevoelig deze zaak ligt in de Eerste Kamer. Als er een alternatief was waardoor wij

tegemeet hadden kunnen komen aan de wens van de Eerste Kamer, dan hadden wij dat zeker gedaan.

De heer **Koffeman** (PvdD): Het is goed om vast te leggen wat de staatssecretaris zegt. In de Eerste Kamer hebben we gezien dat het CDA en de VVD best sympathiek staan tegenover een mildere aanpak van de bezuinigingen op de kunst- en cultuursector en op de podiumkunsten. We hebben eerder de minister-president horen zeggen dat het niet uitmaakt wat je op 2 maart stemt, als het maar CDA, VVD of PVV is. De staatssecretaris zegt nu dat CDA, VVD en PVV in gelijke mate verantwoordelijk zijn voor deze maatregel. Kiezers die deze maatregel niet willen, moeten dus niet bij een van de drie partijen zijn. Klopt dat?

Staatssecretaris **Weekers**: Het antwoord is: ja.

De heer **Reuten** (SP): Dit parlement heeft twee Kamers. Als de staatssecretaris niet tot overeenstemming kan komen met de Eerste Kamer op dit punt, dan zijn de afspraken verkeerd. Dan moet de staatssecretaris de afspraken dus herzien, zodat beide Kamers ermee kunnen instemmen. Dat lijkt mij nogal eenvoudig.

De heer **Leijnse** (PvdA): De staatssecretaris heeft gezegd dat er tot voor zeer kort overleg is gepleegd. Ik heb de bijdrage van de woordvoerders van het CDA en de VVD gisteravond goed gehoord. De staatssecretaris zal ze ook goed gehoord hebben. Zij vroegen om ruimte op dit punt. Is er na die bijdrage nog overleg geweest met de gedoogpartner dat tot de conclusie heeft geleid dat de benodigde ruimte er niet is?

Staatssecretaris **Weekers**: Het spreekt voor zich dat, aangezien ik als staatssecretaris verantwoordelijk ben om vandaag te proberen om in de Eerste Kamer een meerderheid te vinden voor het Belastingplan, ik elk moment en elke gelegenheid aangrijp om het overleg nog te voeren. De heer **Leijnse** (PvdA): Het antwoord is dus: ja.

Staatssecretaris **Weekers**: Het antwoord is: ja. Natuurlijk! Als wij enige ruimte zouden zien, zouden wij die benutten. Je zult dit elke keer opnieuw moeten checken. Dat spreekt voor zich. Je moet niet doof zijn voor de signalen die gisteren buitengewoon indringend in mijn richting zijn gekomen.

De heer **Engels** (D66): Het is te prijzen dat de staatssecretaris -- laten we dat ook even vaststellen -- zich veel moeite getroost om, gelet op de inbreng van deze Kamer, te zien of er iets te doen is. Dat moet toch een keer gezegd zijn. Nu heb ik het gezegd.

Wordt in het overleg tot één minuut voordat dit debat weer begon, de politieke ruimte belemmerd doordat de besproken dekkingsmogelijkheden -- een stuk of vier, vijf zijn wel aan de orde geweest -- om budgettaire redenen of andere financiële of fiscale redenen niet deugdelijk zijn? Of moeten we gewoon met elkaar

vaststellen dat de politieke wil binnen de coalitie -- ik ga daarbinnen niet differentiëren -- domweg niet aanwezig is om deze stap te zetten?

Staatssecretaris **Weekers**: De politieke wil is in de afgelopen weken natuurlijk een aantal malen beproefd. Dat hangt samen met alternatieve dekking. Over een alternatieve invulling voor een maatregel in het gedoogakkoord moeten alle drie de partijen het eens zijn, anders komt er geen alternatief. We kunnen nu nog wel 100 andere alternatieven bekijken, maar op een gegeven moment houdt het op. Dan moet het maar zo. In formele zin heb ik geen enkele kans om met succes een novelle door de Tweede Kamer te loodsen. Die wordt afgestemd en zal de Eerste Kamer nooit bereiken. Een ander alternatief is dat ik een beleidsbesluit neem, zoals gisteren door de heer Leijnse en anderen is gezegd. In theorie kan dat, ik kan altijd beleidsbesluiten nemen. Ik wil hier niet de discussie verder voeren over de motie-Jurgens en het legaliteitsbeginsel. Dat heeft in de brief gestaan. Je kunt daar van alles over zeggen. Ik wil echter niet juridisch gaan scherplijpen. Waar het om gaat, is dat ik dan een beleidsbesluit zou nemen dat haaks staat op de expliciete besluitvorming over het Belastingplan in de Tweede Kamer. Na sondering is mij gebleken dat er geen politieke ruimte voor mij bestaat om daarvan af te wijken bijvoorbeeld in begunstigende zin het komende halfjaar. Ik zie geen andere mogelijkheid dan het te moeten laten bij de voorliggende voorstellen.

Ik begrijp de zorgen in de Eerste Kamer goed. Die zorgen spitsen zich toe op de vraag hoe het straks gaat met de bezoekersaantallen. Het hangt ook samen met de vragen die zowel door de heer Engels als door de heer Leijnse aan de orde zijn gesteld. Heeft het te maken met rancune? Wil je de zalen soms leeg hebben? Nee, natuurlijk niet! Ik ben zelf een groot cultuurliefhebber. Dat geldt voor het hele kabinet. Het geldt ook voor iedereen in dit huis en voor veel leden aan de overkant. Ik zeg toe dat ik de komende maanden de vinger aan de pols houd, de zaak monitor. De heer De Boer heeft gisteren een mooie definitie gegeven van monitoren: het is niet alleen bekijken hoe het zich ontwikkelt, maar ook bij voorbaat de bereidheid uitspreken om tot heroverweging over te gaan als je dramatischer effecten ziet ontstaan dan je nu voorziet op basis van de gegevens waar je het besluit op baseert. Die toezegging doe ik hier nadrukkelijk. Als zich de komende maanden iets voordoet of als de praktijk aantoont dat we ons ernstige zorgen moeten maken, ga ik natuurlijk terug naar de tekentafel. Ook dat is natuurlijk in de afgelopen weken besproken. Je moet niet blind zijn voor de gevolgen van het beleid.

De heer **Engels** (D66): Ik keer even terug naar het hoofdpunt. Dat u alles wilt monitoren is prachtig, maar dan zitten we al veel verder in het verhaal en op zich is dat denk ik niet het antwoord waar deze Kamer op zit te wachten, althans in mijn observatie. Ik stel vast dat u in één moeite door al hebt gezegd dat de staatsrechtelijke belemmeringen die in de brief stonden toch niet zo

groot zijn dat die doorslaggevend zijn. Ik stel ook vast dat als het gaat om financiële afwegingen, er mogelijkheden zijn, maar dat die uiteindelijk stuklopen op het feit dat men daar geen politieke overeenstemming over kan bereiken binnen de coalitie. Dat brengt mij tot een cruciale vraag. Een motie van de Eerste Kamer op dit punt, waarover ook door fracties die de motie niet hebben gesteund, gelijksoortige geluiden zijn afgegeven, is uiteindelijk een politiek statement. De Eerste Kamer heeft dus een politiek statement gemaakt en de coalitie maakt vervolgens ook een politiek statement: het ontbreekt aan de politieke wil om aan de wens van de Eerste Kamer tegemoet te komen. Er zijn namelijk geen staatsrechtelijke belemmeringen. Er zijn altijd dekkingsmogelijkheden te vinden. We hebben een juridisch instrument om tijd te winnen en zo tot een goede regeling te komen. Ik kan dus niet tot een andere conclusie komen dan dat dit vastzit op een politiek oordeel van de coalitiepartners enerzijds en het politieke oordeel van de Eerste Kamer anderzijds. Het zou goed zijn als de staatssecretaris dat zou zeggen. Dan weten we precies waarover we het hebben en weten we hoe we deze zaak moeten wegen in het kader van het Belastingplan.

Staatssecretaris **Weekers**: Uiteindelijk gaat het om een politiek oordeel van de meerderheid van de Tweede Kamer dat men hier op tafel legt. Er zitten in zoverre staatsrechtelijke verschillen in de bevoegdheden van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer dat veranderingen in een bepaald wetsvoorstel uiteindelijk alleen aan de overkant kunnen worden aangebracht. Natuurlijk hebben we het verzoek van de Eerste Kamer overgebracht aan de drie samenwerkende partijen aan de overkant en gevraagd of daar ruimte bestond. Die ruimte bestaat niet.

Er bestaan wel degelijk staatsrechtelijke belemmeringen, maar in theorie bestaat natuurlijk altijd de mogelijkheid van een beleidsbesluit. Dat is echter geen fraaie oplossing. Er is reeds geweest op het voorbeeld van de tijdelijke btw-verlaging voor de bouw, maar daarbij was sprake van een andere situatie. Er lag een uitspraak van de Tweede Kamer dat het kabinet die verlaging moest regelen in het Belastingplan. De toenmalige staatssecretaris van Financiën, mijn ambtsvoorganger, heeft dat uiteindelijk in het Belastingplan geregeld en daarop vooruitlopend een beleidsbesluit genomen. Dat gebeurde op expliciet verzoek van de Tweede Kamer. Er is onmiddellijk een aanvang gemaakt met de vertaling van dit besluit in een wet in formele zin. Het betreffende wetsvoorstel ligt hier vandaag voor.

De Eerste Kamer vraagt mij nu echter om lijnrecht in te gaan tegen een wetsvoorstel dat door de Tweede Kamer is aangenomen. In wezen vraagt de Eerste Kamer mij om dit onderdeel van het Belastingplan bij aanneming naast mij neer te leggen. Als ik bij voorbaat weet dat ik daarin geruggensteund wordt, kan ik dat natuurlijk tijdelijk doen, maar als ik merk dat die ruimte totaal niet bestaat, sta ik hier dus ook met lege handen.

De heer **Essers** (CDA): De CDA-fractie kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor hetgeen in het regeerakkoord is afgesproken, ofschoon wij ook niet blind zijn voor de politieke realiteit. Als wij echter spreken over een overgangsregeling, gaat het niet om politieke compromissen, maar om rechtsbeginselen die in het spel zijn. Daarvoor staan mijn fractie en de hele Kamer pal. Er wordt nu een btw-verhoging ingevoerd midden in het theaterseizoen. Het is uit het oogpunt van rechtszekerheid daarom een heel normale zaak om de sector de ruimte te geven om zich daarop aan te passen. De meeste contracten zijn namelijk al afgesloten. Dat heeft niets te maken met politieke overeenstemming, maar met het beginsel van rechtszekerheid.

De staatssecretaris zegt dat hij in theorie een beleidsbesluit zou kunnen nemen, maar hij kan dat ook in praktijk doen. Los van wat in het regeerakkoord staat, is dat goed uit hoofde van rechtszekerheid. Dat heeft ook niets met het legaliteitsbeginsel te maken. Wij kunnen dit nu met de staatssecretaris overeenkomen. Ik zou heel graag van hem horen hoe hij uit het oogpunt van het beginsel van rechtszekerheid -- en dus niet omwille van hetgeen in de Tweede Kamer of in het kabinet speelt -- aankijkt tegen dit heel concrete voorstel om een beleidsbesluit te nemen. Daarmee zal de maatregel nog steeds hard aankomen, maar wordt hij in de praktijk wel beter uitvoerbaar.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik begrijp de gevoeligheden die in deze Kamer op tafel zijn gelegd. Veel senatoren vragen zich af of het niet fraaier was geweest wanneer er een ruimere overgangstermijn in acht was genomen. Terecht wijst de Eerste Kamer regelmatig op het belang van het overgangsrecht. Ik kan mij de discussie van gisteravond nog goed herinneren. De heer Essers heeft gezegd dat de rechtszekerheid frontaal wordt geraakt wanneer een maatregel met terugwerkende kracht wordt ingevoerd. Wanneer dat niet het geval is, dan kun je daar wat genuanceerder tegenaan kijken. Deze maatregel is half oktober aangekondigd. Men heeft dus al rekening kunnen houden met de inwerkingtreding per 1 januari aanstaande, als de Eerste Kamer het Belastingplan uiteindelijk goedkeurt. Heel veel kaartjes voor het lopende theaterseizoen zijn al verkocht. Vaak gaat dat in de vorm van abonnementen. Bepaalde festivals zijn een actie gestart om de kaartjes voor volgend jaar al voor 1 januari te verkopen. Ik heb dat in het kader van het overgangsrecht met nadruk toegestaan. Dat wil zeggen dat niet het moment van levering van de dienst bepalend is voor de beantwoording van de vraag of er 6% of 19% btw moet worden geheven. Ik wilde ook voorkomen dat theaters een naheffing moesten opleggen of zelf het verschil moesten bijpassen. De kaartjes die na 1 januari worden verkocht, kunnen gewoon een andere prijs krijgen. Daar zie ik het probleem van rechtszekerheid niet zozeer. Als dat er zou zijn, dan zou ik daar buitengewoon gevoelig voor zijn. Ik zie dat probleem zich in de praktijk echter niet manifesteren.

De heer **Essers** (CDA): Je kunt het ook omdraaien. Er zijn al heel veel kaartjes tegen het lage tarief verkocht. Wat belet de staatssecretaris om ruimhartig te zijn ten opzichte van de kaartjes die volgend jaar voor het lopende seizoen worden verkocht? Ik heb aangegeven dat je kunt uitsluiten dat het lage tarief geldt voor kaartjes voor uitvoeringen die na 1 september 2011 plaatsvinden. Budgettaire zal het allemaal reuze meevallen en de staatssecretaris kan op deze manier zeer veel kou uit de lucht halen.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat klopt, maar zoals ik zojuist heb gezegd, loop ik hierbij tegen een meerderheid in de Tweede Kamer aan. Ik kan het niet mooier maken. Ik zit gewoon klem. Als ik daarvoor ruimte had gezien, had ik die kunnen nemen, maar die ruimte zie ik simpelweg niet.

De heer **Biermans** (VVD): Ik wil de discussie wat basaler maken. Ik heb gisteren gevraagd hoeveel geld er gemoeid is met het uitstel van de verhoging. De staatssecretaris rekent in de memorie van antwoord voor dat dit 32 mln. is, maar mijn fractie plaatst daar vraagtekens bij. Er zijn al kaartjes verkocht en er hebben acties plaatsgevonden. Kan de staatssecretaris concreet aangegeven hoeveel geld er nu echt mee gemoeid is? Die 32 mln. is een rechtlijnige toerekening, namelijk 9/12 van 48 mln.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat is inderdaad een rechtevenredige toerekening. Ik heb geen actueel beeld van hoeveel kaartjes voor volgend jaar er intussen al zijn verkocht. Een deel van die kaartjes zijn voor voorstellingen van het resterende theaterseizoen. Wij weten echter ook dat de kaartjes voor bijvoorbeeld Lowlands al zijn verkocht. Die kaartjes hebben niks met een lopend theaterseizoen te maken en waren binnen 2 uur uitverkocht. Ik werd laatst in Limburg aangesproken door de organisator van Pinkpop, Jan Smeets. Hij kwam met dezelfde bezwaren als hier op tafel worden gelegd. Die ken ik ook allemaal. Hij vroeg ook de zaak te heroverwegen. Ik heb hem gezegd dat hij ook het voorbeeld van Lowlands kan volgen. Daar wordt om moverende redenen niet voor gekozen. Dat is uiteindelijk aan de organisatie, het theatergezelschap of aan degene die de kaartjes wenst te verkopen. Het is overigens maar de vraag of de rechtszekerheid ermee gediend is als in een wet het een staat en in een beleidsbesluit iets anders. De rechtszekerheid lijkt me daarbij niet gebaat. Wat betreft de vraag van de heer Biermans over de budgettaire aspecten moet ik uitgaan van wat is begroot. Ik kan nu niet zeggen of het 32 mln., 25 mln. of 15 mln. zou kosten als ik het vandaag zou veranderen.

De **voorzitter**: Bij de interruptiemicrofoon treedt filevorming op. Buiten zijn we dat gewend. Het woord is aan mevrouw Böhler.

**

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Ik wil terug naar het hoofdpunt van die motie. Ik begrijp het

namelijk niet helemaal. Als wij in de Eerste Kamer een motie aannemen, hebben wij, volgens mij, helemaal niets te maken met de gedoogpartner aan de overkant. Wij hebben te maken met de regering. Wij zoeken de regering iets of dragen de regering iets op en dat wordt dan in de ministerraad besproken. Was de regering bereid die motie uit te voeren? Als dat zo is, kom je op de vraag hoe je daar de dekking bij vindt. Dan snap ik dat je eventueel terug moet naar de gedoogpartner. Maar waar is het gestrand? Bij de regering of op de dekking?

Staatssecretaris **Weekers**: Ik vrees dat ik in herhaling vervall. Als er afspraken zijn gemaakt in het regeerakkoord voert de regering die uit. Als die afspraken gewijzigd moeten worden, is het logisch dat er wordt teruggegaan naar de partijen die die afspraken hebben gemaakt. Als er geen ruimte is voor aanpassingen bij die drie partijen kiest de regering ervoor zich te houden aan de afspraken uit het regeerakkoord. Zo simpel is het. Op de onderdelen waarover geen afspraken zijn gemaakt, kan de regering veel meer vrijheid nemen om de Kamers tegemoet te komen.

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Dit is staatsrechtelijk wel een raar antwoord. Betekent dit dat de regering geen enkele motie van deze Kamer kan uitvoeren zonder met de gedoogpartner aan de overzijde te overleggen? Dat lijkt me heel vreemd.

Staatssecretaris **Weekers**: De regering maakt natuurlijk een eigenstandige afweging. Als die afweging afwijkt van de besluitvorming in de Tweede Kamer, waar uitvoerig over dit onderwerp is gesproken en is beslist, en wij ook een inschatting maken naar aanleiding van de nadere geluiden in de Eerste Kamer -- dat schatten we niet alleen in op basis van wat we denken dat een ander misschien zou kunnen denken, maar daar kunnen we gewoon met elkaar over spreken -- dan leidt het uiteindelijk tot niets nieuws.

De heer **Essers** (CDA): Ik wil nog een opmerking maken over het rechtszekerheidsbeginsel. Dat is niet alleen een kwestie van aankondigingseffecten. Als de staatssecretaris vandaag zegt dat hij dat pas op 1 september invoert, staat dat morgen breeduit in de krant en weet iedereen het. Het gaat echter ook om het aspect van de betrouwbare overheid. Als er contracten zijn gesloten op basis van een 6%-tarief en dat tarief tijdens het theaterseizoen ineens wordt verhoogd naar 19%, dan geeft dat problemen met de rechtszekerheid. Dan zit je vast aan een bestaand contract. Die btw-verhoging moet door de sector zelf worden gedragen. Dat is het punt.

Staatssecretaris **Weekers**: Zou ik mogen horen op welke situatie de heer Essers duidt? Uiteindelijk wordt de btw gedragen door de consument. Ik kan mij voorstellen dat zich knelpunten kunnen voordoen met de verrekening van de btw. Ik zou heel precies willen weten op welke situatie de heer Essers doelt. Het is natuurlijk nooit onze bedoeling

geweest dat in specifieke gevallen gezelschappen tussen wal en schip vallen. Zoals ik het nu kan overzien, zou dit niet tot ongelukken moeten leiden. Als de heer Essers die wel ziet, wil ik daar natuurlijk graag naar kijken.

De heer **Essers** (CDA): Ik ben blij dat we dezelfde zorgen hebben. Er zijn veel contracten afgesloten met maximumprijzen voor kaartjes. Natuurlijk is daar het btw-tarief in verdisconteerd. Op het moment dat de overheid 13% meer btw vraagt, gaat dat ten koste van de culturele sector zelf. Die kun je niet afwentelen.

Staatssecretaris **Weekers**: Met alle respect, als professionele partijen contracten afsluiten, mag ik toch aannemen dat daar altijd een disclaimer onder staat dat wijzigingen op grond van fiscale wetten kunnen worden doorberekend.

De heer **Essers** (CDA): U mag dat aannemen, maar dat gebeurt niet altijd. Men gaat uit van een betrouwbare overheid.

De **voorzitter**: Laten we de discussie via de voorzitter voeren. Ik zie nog veel interruptanten staan. Ik denk dat wij nog een tweede termijn krijgen. De staatssecretaris heeft een Kamerbrede opvatting gehoord en tegenover zich. Ik sta nog een paar interrupties toe aan de heren Reuten, De Boer, Leijnse en Ten Hoeve. Daarna wil ik dit onderwerp in deze termijn afsluiten.
**

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. De staatssecretaris geeft vrijwel niets toe, maar het kleine stukje dat hij wel toegeeft, is dat hij zegt: ik ga de zaak monitoren. Onder welke omstandigheden gaat de gedoogpartner van de regering overstag? Wat moet daarvoor gebeuren? Als de gedoogpartner niet overstag gaat, is dat wat de staatssecretaris wel toezegt -- ik ga de zaak in de gaten houden, maar ik zal nooit iets veranderen aan het beleid -- volkomen inhoudsloos.

Staatssecretaris **Weekers**: Uiteindelijk gelden de maatregelen zoals die in het regeerakkoord staan, waaronder de maatregel om de btw op podiumkunsten naar het algemene tarief te brengen. Dat is gedaan vanuit bepaalde veronderstellingen en is gebaseerd op een evaluatierapport van APE van enkele jaren geleden. Daarin is gekeken naar de elasticiteit van de vraag, met andere woorden: wat kun je verwachten voor de bezoekersaantallen? De elasticiteit van de vraag naar de podiumkunsten blijkt veel geringer te zijn dan die van andere vormen van vermaak, zoals de bioscopen. Daar is heel specifiek naar gevraagd. De elasticiteit is daarbij minimaal drie keer zo hoog. Mocht dit rapport uiteindelijk totaal niet de verwachting weerspiegelen, dan zullen we tot heroverweging moeten overgaan. Daarmee wil ik aangeven dat als de bezoekersaantallen vanwege het duurder worden van de kaartjes door de btw-maatregel straks drastisch omlaag gaan, je wel gebent als je vervolgens zou vasthouden aan dergelijk

beleid. Het zijn onvergelijkbare grootheden, maar ik kan mij een belasting herinneren die door het vorige kabinet is ingevoerd: de vliegbelasting. Die is door hetzelfde kabinet weer op nul gesteld en later ingetrokken, omdat die op dat moment te grote negatieve gevolgen had in de praktijk. Ik kan u melden dat ik het in elk geval niet zo ver wil laten komen dat de hele sector om zeep wordt geholpen. Echt niet!

De **voorzitter**: Heel kort, mijnheer Reuten.
**

De heer **Reuten** (SP): U moet dan wel specifiek worden en iets hards zeggen. U zegt dus: als de omzet met meer dan 4% daalt, trek ik de maatregel in.

Staatssecretaris **Weekers**: Nou, voorzitter ...

De heer **Reuten** (SP): Dat is een harde uitspraak. U kunt ook 20% zeggen. Noem een cijfer.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik kan hierbij natuurlijk geen cijfer noemen. Ik kan wel zeggen: als het significant afwijkt. Ik hoop dat dit genoeg duiding is voor de heer Reuten.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Datzelfde punt had ik ook. Ik sluit aan bij het laatste antwoord van de staatssecretaris. Hij sprak over een significante afwijking. Wat is een "significante" afwijking? In de brief schrijft de staatssecretaris over onevenredig schade toebrengen aan de sector. Dat moet echt geconcretiseerd worden. Hoeveel minder bezoek is dit, of hoeveel theaters die failliet gaan, zijn dit? De staatssecretaris moet dit concretiseren, anders is het niet te verifiëren.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik kan daar nu moeilijk à l'improviste een getal aan hangen. Ik meende dat het woord "significant" een voldoende aangrijpingspunt zou zijn. Ik zal straks tijdens de schorsing kijken of ik het iets nader kan concretiseren, maar ik kan natuurlijk niet zeggen: we wachten tot zo veel theaters failliet zijn en dan gaan we tot aanpassing over. Nee, ik hoop dat er geen enkel theater failliet gaat! In een rapport van APE van enkele jaren geleden is de elasticiteit bepaald. Dat is voor mij uiteindelijk de leidraad. Ik spreek niet over een klein beetje meer of een klein beetje minder. Het spreekt voor zich dat wij er iets mee moeten doen als de gevolgen significant anders zijn. Dan moeten wij er tijdig iets mee doen en dan moeten wij er geen anderhalf jaar mee wachten.

De heer **Leijnse** (PvdA): Ik wil terug naar de staatsrechtelijke en politieke kant van de zaak. De staatssecretaris heeft net met lovenswaardige openrechtheid duidelijk gemaakt hoe het is gegaan met de koninklijke weg, de mogelijkheid van de novelle. Hij zei dat het in de Tweede Kamer in feite is vastgelopen op het coalitieoverleg. De PVV-fractie zei: wij willen dit niet. Hoewel de fracties van het CDA en de VVD sympathiek tegenover het

idee stonden, hebben zij toen gezegd: dan moeten wij het in coalitieverband toch maar blokkeren. Dat is, denk ik, de gang van zaken geweest. Dit geldt voor de novelle, maar wat zou er gebeuren als de staatssecretaris het voornemen zou hebben om op 1 januari een beleidsbesluit, een ministerieel besluit, te nemen om een btw-tarief van 6% te hanteren? De discussie over staatsrechtelijke bezwaren, rechtszekerheid, legaliteitsbeginsel et cetera zet ik even apart; daar kunnen wij apart over spreken. Stel dat het kabinet, geholpen door de Eerste Kamer, tot die overweging komt, is er dan ook coalitieoverleg nodig?

Staatssecretaris **Weekers**: Ik heb net al aangegeven dat er niet naar één partij moet worden gekeken. Ik constateer dat er een meerderheid is in de Tweede Kamer, die geen ruimte biedt voor een novelle. Ik kan natuurlijk tegen de uitdrukkelijke wens van de Tweede Kamer en tegen hetgeen via het Belastingplan in de wet is gezet, een beleidsbesluit nemen dat daarvan afwijkt, maar dat is niet fraai. Ik heb al gezegd dat daar wel een aantal staatsrechtelijke bezwaren aan zit. Als ik toch zo'n beleidsbesluit zou nemen, zou ik onmiddellijk op het matje worden geroepen in de Tweede Kamer met het oordeel dat dit in strijd is met de wet; althans, met het Belastingplan, gesteld dat het hier wordt aangenomen. De Tweede Kamer zou dit niet goedkeuren en zou mij verzoeken om mijn beleid onmiddellijk in lijn te brengen met de wet.

De heer **Leijnse** (PvdA): Voor het ministeriële besluit geldt geen voorhangbepaling. Het kabinet heeft dus de volle mogelijkheid om dat besluit te nemen.

Staatssecretaris **Weekers**: De volle mogelijkheid? Ik heb gewezen op de bezwaren die daaraan kleven. Als beide Kamers mij de mogelijkheid zouden bieden om, wat er ook in de wet staat, daar in de praktijk anders mee om te gaan, dan is het hek van de dam in dit land! Dat zou het leven voor mij als staatssecretaris misschien iets gemakkelijker maken, maar voor de democratische rechtsorde lijkt het mij toch niet goed!

De heer **Leijnse** (PvdA): Ik heb er behoefte aan dat de staatssecretaris zijn verantwoordelijkheid hier heel duidelijk maakt. Hij is onderdeel van het kabinet en het kabinet heeft de verantwoordelijkheid. Het kabinet kan een ministerieel besluit nemen. De Kamer, ook de Tweede Kamer, komt daar niet aan te pas.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik wijs erop dat dit dan een ministerieel besluit is dat haaks staat op de wet. Dat kan toch niet? Als de heer Leijnse dit via die route aanvliegt, kom ik terug op de motie-Jurgens, terwijl ik eigenlijk niet aan scherpstrijperij wilde doen.

De heer **Leijnse** (PvdA): De motie-Jurgens heeft hier niets mee te maken. De heer Engels heeft gisteren, in zijn eerste termijn haarscherp duidelijk

gemaakt dat dit een heel ander chapter is. Wij vragen de staatssecretaris om hetzelfde te doen als op 1 oktober 2010 is gedaan met de btw op renovatie. Die is op dat moment, tegen de letter van de wet in, op 6% vastgesteld. Wij vragen de staatssecretaris dus om hetzelfde te doen voor de btw op de podiumkunsten per 1 januari. De crux is dat dit een verantwoordelijkheid van de regering is. De staatssecretaris kan daar niet voor weglopen.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik heb tegelijkertijd aangegeven dat de situatie rond het beleidsbesluit dat is genomen over de btw-maatregel volstrekt anders was. Nogmaals, toen was er een uitdrukkelijk verzoek om dit in de wet te regelen. Het stond al in de conceptwetsteksten en is toen via een beleidsbesluit vooruitlopend op die wetsteksten alvast geregeld. Als je niet bij beleidsbesluit vooruitloopt op het doorvoeren van een tijdelijke verlaging van de btw op arbeidskosten in de bouw, ligt de hele bouw tot 1 januari plat. Dat kan niemand willen. Die situatie is dus wezenlijk anders dan de situatie waar wij nu voor staan.

De heer **Leijnse** (PvdA): De staatssecretaris wil het gewoon niet. Dat is het antwoord. Hij wil het niet doen.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): De regering neemt eigenstandig haar beslissingen. Zo moet het ook zijn. Zij doet dit op basis van het regeerakkoord en op basis van verdere relevante ontwikkelingen. Een dergelijke relevante ontwikkeling zou kunnen zijn dat deze maatregel andere gevolgen heeft dan de regering nu verwacht. De staatssecretaris is bereid om op zo'n relevante ontwikkeling in te spelen en dan buiten het regeerakkoord te treden. Wat hier nu gebeurt, is ook een relevante ontwikkeling. De confrontatie die zich hier ontwikkelt, houdt een wezenlijke machtsstrijd tussen de Tweede Kamer en de Eerste Kamer in. De regering kiest op dit moment uitdrukkelijk de positie van de Tweede Kamer. Zou het niet verstandig zijn als de regering in eigenstandige afweging probeert om een zinvol compromis te bereiken waarin aan beide Kamers inhoudelijk recht kan worden gedaan? De positie van de regering zou daardoor aanmerkelijk sterker zijn dan in deze harde confrontatie tussen de Eerste en de Tweede Kamer uiteindelijk het geval zal zijn.

De regering mag hier ook nog eens goed over nadenken. Stel je namelijk eens het geval voor dat het Belastingplan 2011 hier toch afgewezen wordt. Wat moet de regering dan doen? Hoe loopt de confrontatie dan af?

Staatssecretaris **Weekers**: Dit is een buitengewoon terechte vraag. Als het Belastingplan 2011 wordt afgewezen, betekent dit feitelijk dat de belastingwetgeving die thans geldt, ook in 2011 zal gelden. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de koopkracht en voor de btw-maatregelen voor de bouw -- het beleidsbesluit daaromtrent moet dan ook per 1 januari komen te vervallen -- maar het betekent ook dat de Belastingdienst grote uitvoeringsproblemen zal krijgen. Die is namelijk op zich ingesteld op het Belastingplan 2011. Ik kan alle

bezwaren wel tot in de kleinste details opsommen, maar dit alles neemt niet weg dat de Eerste Kamer een oprechte afweging moet kunnen maken. Ik heb niet voor niets de woorden van de heer Leijnse aangehaald. Ik begrijp het dilemma namelijk heel goed. Ik begrijp het echt zo goed. Er zit zo veel in het Belastingplan 2011 waarover de Eerste Kamer een eigenstandige afweging moet maken. Het is terecht dat de heer Ten Hoeve zegt dat het kabinet ook een eigenstandige afweging moet maken over wat in dit kader wijsheid is. Ik kan op dit moment niet verdergaan dan de toezegging dat ik het buitengewoon goed wil monitoren. In die zin probeer ik de zorgen weg te nemen.

Er was misschien wat minder bezwaar in deze Kamer geweest als de enkele maatregel van btw-verhoging voor de kunstsector per 1 januari op zichzelf zou staan. De heer Engels, de heer Leijnse, maar ook de heer De Boer, hebben gezegd dat het een cumulatie is van een aantal maatregelen die de sector betreffen. Ook de heer Essers heeft dat aangegeven. Daar wil ik graag nog iets over zeggen. Misschien kan ik ook nog iets zeggen over andere onderdelen waarmee ik kan proberen om de Kamer tegemoet te komen, zodat zij uiteindelijk tot een positieve weging kan komen.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Het gaat al lang niet meer alleen om het feitelijke effect van de maatregel, maar het gaat om veel meer. De staatssecretaris heeft nog geen antwoord gegeven op mijn wezenlijke vraag of hij persoonlijk van mening is dat het voor de regering onder deze omstandigheden, in deze confrontatie, het verstandigste zou zijn om een zinvol compromis te zoeken, waarmee haar eigen positie zodanig gediend wordt dat zij zowel in de Tweede Kamer als in de Eerste Kamer op enige steun kan rekenen.

Staatssecretaris **Weekers**: De regering is er sowieso mee gediend dat het Belastingplan wordt aanvaard. Dat geldt trouwens voor heel het land. Er staan namelijk heel grote belangen op het spel. Tegelijkertijd moeten wij constateren dat de Tweede Kamer en de Eerste Kamer op dit punt diametraal tegenover elkaar staan. Het is tot nu toe niet gelukt om daar een of andere vorm van compromis voor te vinden, anders dan mijn toezegging dat ik de zaak heel goed monitor en dat ik, als het nodig is, op de afspraak in het regeerakkoord terugkom. Ik wil namelijk niet verantwoordelijk zijn voor dramatische effecten voor de sector. Ik heb geen aanleiding om te veronderstellen dat die dramatische effecten zich zullen voordoen. Daarom hoop ik dat wij de maatregel inhoudelijk op zijn merites kunnen beoordelen en dat het niet louter een machtsstrijd wordt tussen de Tweede Kamer en de Eerste Kamer.

De **voorzitter**: Ik wil dit blokje nu het liefst afsluiten. Wij komen hier in tweede termijn zeker op terug. Ik vrees anders dat de discussie wordt herhaald.

De heer Reuten mag nog een kort vraag stellen, waarna ik de staatssecretaris verzoek om

zijn betoog te vervolgen en te proberen om zijn betoog tijdig af te sluiten.

**

De heer **Reuten** (SP): De staatssecretaris zegt dat er grote belangen op het spel staan met de eventuele verwerping van het Belastingplan. Dan is het toch wijsheid om deze qua omvang relatief geringe maatregel ter waarde van 50 mln. even stop te zetten, waarna er via de regering overleg komt tussen de Kamers? Dat is toch wijsheid? Dan neem je toch het beleidsbesluit om het even in de wachtkamer te zetten? Dan zou de regering wijs zijn.

Staatssecretaris **Weekers**: De wet voorziet niet in een reconciliatieprocedure tussen beide Kamers. De wet voorziet ook niet in het recht om een wetsvoorstel terug te sturen. Aan de overkant is een pakket van maatregelen goedgekeurd en is mij een bepaalde opdracht meegegeven om een aantal zaken per 1 januari 2011 in te voeren, als ik daarvoor ook in de Eerste Kamer steun krijg. Ik zie geen vrijheid om van die punten af te wijken.

Ik heb nog een opmerking over de cultuursector. Ik heb zojuist aangegeven dat ik het perspectief van de cumulatie van maatregelen wil schetsen. De cultuursector wordt in 2011 niet door alle plagen van Egypte getroffen, zeker niet door alle maatregelen van het kabinet. De gesubsidieerde sector wordt in 2011 namelijk nagenoeg niet geraakt. In 2012 worden de subsidies geraakt met een korting van 2,2%. Voor 2013 is het 5%. De staatssecretaris bereidt voor 2014 een nieuw cultuurstelsel voor, waarin op een andere manier de middelen worden gealloceerd.

Er is gewezen op het afschaffen van de heffingskortingen, ook die voor cultureel beleggen. Ik kom straks terug op het amendement-Slob dat de afbouw van de heffingskortingen een zachte landing bezorgt. De vrijstellingen blijven echter bestaan, ook die voor cultureel beleggen. De faciliteiten in de Successiewet blijven onaangeroerd. De giftenaftrek wordt niet geraakt voor de podiumkunsten. In antwoord op vragen van de heer De Boer kom ik daar nog wat uitgebreider op terug. Volgens de sector slaat slechts 15% van de btw-maatregel neer bij de gesubsidieerde sector. Ik hoop dat ik de cumulatie daarmee in het juiste perspectief heb geplaatst.

Door de heer Ten Hoeve is gevraagd of er redenen zijn om concurrerende culturele activiteiten, zoals bioscopen, circussen en voetbalwedstrijden, wel extra te faciliteren met het verlaagde btw-tarief, en het theater niet. Er zijn verschillen in elasticiteit. De verwachte effecten zijn bij die andere sectoren veel groter dan bij de podiumkunsten, zo blijkt uit onderzoek. In het kader van de startnotitie ga ik wel bekijken of wij niet meer met een uniform btw-tarief kunnen werken. Dan kun je de middelen vergaren om bepaalde belastingen voor alle sectoren te verlagen als je andere belastingen verhoogt.

Mevrouw Böhler heeft gevraagd of de verhoging van het btw-tarief geen juridisch probleem oplevert. De heer Engels heeft gevraagd

waarom geen sprake is van eenzelfde behandeling van podiumkunsten en andere culturele activiteiten. Uit jurisprudentie van het Hof komt naar voren dat het beginsel van fiscale neutraliteit zich ertegen verzet dat ondernemers die dezelfde handelingen verrichten verschillend worden behandeld. Het gaat om verschillende vormen van culturele activiteiten die met elkaar concurreren. Theaterbezoek is wezenlijk iets anders dan het bezoek aan een circus of een attractiepark. Een euro kan maar één keer kan worden uitgegeven. Vele jaren heeft dit onderscheid bestaan. In de periode 1979-1998 zaten de podiumkunsten onder het hoge tarief en de circussen en lange tijd ook attractieparken onder het lage tarief. In de afgelopen 30 jaar hebben wij meer ervaring met een verschillend tarief voor de verschillende categorieën dan met een eenvormig tarief. Nederland is ook niet het enige land dat verschillende tarieven hanteert voor verschillende culturele activiteiten. In de tijd dat Nederland de verschillende tarieven kende, heeft dat nooit tot nadere vragen van de Europese Commissie geleid, dus ik verwacht ook niet dat dat nu het geval zal zijn.

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Ik hoop voor de staatssecretaris dat hij gelijk heeft, maar zou het bij dit soort zaken niet verstandig zijn om het advies van de landsadvocaat hierover in te winnen? Is dat gebeurd?

Staatssecretaris **Weekers**: We kunnen niet over alles het advies van de landsadvocaat vragen. Wij hebben hier in elk geval buitengewoon zorgvuldig naar gekeken. Wij hebben hier ervaring mee. Wij zien dat men in andere landen die onder dezelfde btw-richtlijn vallen dezelfde ervaring heeft. Dus daarom zien wij geen reden om daar nog eens nader onderzoek door de landsadvocaat naar te laten doen.

Er zijn vragen gesteld over de heffingskortingen in box 3. Zo heeft mevrouw Böhler gevraagd of er een beleidsvisie achter zit of dat het enkel een bezuiniging is. Deze maatregel moet, net als andere bezuinigingen, worden gezien in het kader van het op orde krijgen van de overheidsfinanciën. Bij de fiscale maatregelen is gekeken naar de totale effectiviteit van de maatregelen en de wenselijkheid om bestaande fiscale voordelen onverkort voort te zetten. Ten aanzien van de heffingskorting voor maatschappelijke en culturele beleggingen is naar de mening van het kabinet sprake van overstimulering omdat we zowel een vrijstelling kennen als een heffingskorting. Aan die overmaat aan stimulering willen we een eind maken. Omdat we er wel belang aan hechten dat deze speciale vormen van beleggingen ook in de toekomst recht overeind blijven, willen wij de vrijstellingen als zodanig niet aantasten.

Waar ziet die overstimulering dan precies op? Eigenlijk is het zo dat de belastingbetaler nu 2,5% rendement vergoedt van deze vormen van beleggingen. Dat percentage krijg je op een gemiddelde spaarrekening nog niet eens. Als je over een bepaald vermogen beschikt, krijg je dat al

wel min of meer gratis van de andere belastingbetalers als je het geld in deze vormen van beleggingen stopt. Dat voordeel slaat ongeveer voor een derde bij de banken neer, voor een derde bij beleggers en voor een derde bij projecten. Als ik goed naar de Kamer hier heb geluisterd maar ook naar de geluiden in de Tweede Kamer, dan komt naar voren dat de volksvertegenwoordiging zich vooral zorgen maakt over de projecten. Kunnen bepaalde belangrijke projecten nog wel worden uitgevoerd in de toekomst? Volgens mij bestaat er wat minder compassie als het gaat om de positie van banken en van beleggers met een redelijk vermogen dat uitstrekt boven het heffingsvrije vermogen in box 3. Het is op dit moment mogelijk om een hoger rendement te betalen op dergelijke beleggingen dan op reguliere beleggingen, alleen al door die fiscale overstimulering. Als je dan toch de tering naar de nering moet zetten, dan is het ook logisch dat je hiernaar kijkt. Ook de studiec commissie heeft daar een aantal woorden aan gewijd.

Gevraagd is of ik bereid ben de gevolgen van die afbouw van heffingskortingen te monitoren en of ik bereid ben om ook met de sectoren in overleg te treden over een alternatieve invulling. Dan moet ik toch eerst ingaan op het alternatief van de Nederlandse Vereniging van Banken, dat gisterenavond hier ook is aangehaald. De NVB stelt voor om het ingelegde projectvermogen te reduceren tot 5 mld. Dit leidt niet tot dezelfde bezuiniging als de gefaseerde afschaffing, tenzij ook nog eens flink in de heffingskortingen wordt gesneden of een reductie van de inleg plaatsvindt tot een bedrag lager dan genoemde 5 mld. Gelet op het aantal projecten dat nieuw instroomt en ervan uitgaande dat je de budgettaire taakstelling wilt halen, zou het in wezen betekenen dat de fondsen voor nieuwe projecten gesloten zouden moeten worden. De vraag is of dat in deze Kamer wordt gewenst. Dat zou ertoe leiden dat je het douceurtje voor de banken en voor de bestaande beleggers handhaaft, maar dat er eigenlijk geen enkel nieuw project, zoals een vernieuwend groenproject, een cultureel project of een sociaal-ethisch project, meer mogelijk is. Als je voor dit alternatief zou kiezen, zou je het bestaande nog wel faciliteren, maar dan zou je het voor outsiders of voor iets nieuws afsluiten. Dat kan volgens mij niet de bedoeling zijn. Dat zou met name D66 moeten aanspreken.

De heer Essers heeft gisteren gevraagd of ik bereid ben om in de komende jaren eens heel goed te bekijken wat de effecten zijn van een gefaseerde afbouw, conform de motie van de heer Slob van de ChristenUnie in de Tweede Kamer. Zijn er geen projecten die nu eigenlijk tussen wal en schip vallen, maar die je met een concrete regeling wel zou kunnen helpen? Met name de heren De Boer en Essers hebben daar aandacht voor gevraagd. Natuurlijk ben ik bereid om in de komende jaren in de afbouwperiode te kijken of er niet een beter alternatief is dan het alternatief waarvoor wij hebben gekozen in het kader van het regeerakkoord en dat nu in het Belastingplan staat. Op dit moment zien wij dat niet. Het alternatief van

de Nederlandse Vereniging van Banken lijkt ons geen beter alternatief. Dat hebben wij bestudeerd, maar om de reden die ik net noemde, is dat geen beter alternatief. Gelet op de budgettaire randvoorwaarden en gelet op het feit dat nu projecten worden gestimuleerd die deze stimulering eigenlijk niet nodig hebben, ben ik natuurlijk bereid om te kijken of er straks niks beters te bedenken is. In het voorkomend Belastingplan zal ik daar dan op terugkomen.

Als je toezegt om te monitoren, moet je ook in beginsel bereid zijn om voortschrijdend inzicht te tonen als de feiten daar straks aanleiding toe geven. Monitoren is inderdaad meer, zo zeg ik tegen de heer De Boer, dan louter als postbode fungeren en wat jaarrapportages doorsturen.

Nog een laatste puntje, dat hooguit als anekdotisch bewijs mag worden gebruikt, over bijvoorbeeld de culturele beleggingen. De hele ochtend hebben wij een belangrijk debat gevoerd over cultuur. Wat wordt voor een belangrijk deel met culturele beleggingen gedaan? Dat is niet zozeer het op de markt brengen van nieuwe, creatieve en innovatieve producties. Wat wel wordt gedaan, is dat via deze route, bijvoorbeeld door het theater aan 't IJ en andere theaters, een goedkope financiering wordt georganiseerd. Dat gebeurt dan zodanig dat die financiering nog een stuk goedkoper is dan wanneer de Bank Nederlandse Gemeenten de financiering aan de gemeente, in dit geval de gemeente Amsterdam, zou hebben verleend. Dan vraag ik mij in alle oprechtheid af of dat nou de oorspronkelijke bedoeling hiervan was. Was het nou de bedoeling dat gemeenten nog goedkoper kunnen lenen dan bij de Bank Nederlandse Gemeenten omdat de belastingbetaler hier nog een fiscale subsidie op geeft? Volgens mij is dat nooit de bedoeling geweest. Wij moeten dan toch echt nog eens goed kijken naar de projecten als zodanig.

De heer **Essers** (CDA): Ik dank de staatssecretaris voor de toezegging om constructief te blijven overleggen met de sector om te zoeken naar alternatieven.

Ik wil toch even terugkomen op het voorstel dat is gedaan om de 7 mld. terug te brengen naar 5 mld. Ik heb niet begrepen dat er geen enkel fonds meer mag bij komen. Ik heb wel begrepen dat er nu een aantal fondsen zijn die eigenlijk niet meer binnen die doelstelling passen. Ik vul dan in, dat in dat geval de vrijstelling onterecht is. De samenstelling van die fondsen kan best wijzigen, en wel zodanig dat alleen nog maar de echt goede fondsen, die het doel zijn van deze regeling, overblijven. Ik roep de staatssecretaris op om de sector uit te dagen om, als het Belastingplan straks is aangenomen en deze regeling inderdaad in de wet staat, goede alternatieven aan te dragen binnen de randvoorwaarden die de staatssecretaris nu heeft geschetst. Dan kan worden bekeken of een wetswijziging kan worden overwogen.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik wil de oproep als volgt verstaan. Gewezen wordt op de budgettaire taakstelling, op het feit dat dit nu zo in de wet staat

en dat deze zaak conform het amendement-Slob gefaseerd wordt afgebouwd. Vervolgens wordt gevraagd om alle faciliteiten die overblijven, ook nog even heel goed tegen het licht te houden. Dat wordt gevraagd met het oog op de projecten die het echt nodig hebben, met de gedachte om de projecten eruit te schrappen die het eigenlijk helemaal niet nodig hebben via die route. Als daar iets beters voor te verzinnen is, als de sector daarmee komt, wil ik mij daar dan voor openstellen? Dat doet ik met veel plezier. Dat zeg ik ook de heer Essers graag toe.

De heer **Koffeman** (PvdD): De staatssecretaris prijs de heer Slob uitbundig voor het feit dat hij hier een zachte landing mogelijk gemaakt heeft. Het kabinet was zelf kennelijk niet op dat idee gekomen. Is er nu ook een mijnheer Slob voor nodig om een zachte landing voor de ingrepen in de podiumkunsten mogelijk te maken, waar de staatssecretaris dan vervolgens ook degenen die dat mogelijk maken, uitbundig voor prijst? Of zegt de staatssecretaris: in het ene geval is een zachte landing wel reëel en in het andere geval is een zachte landing niet nodig, maar gaan we gewoon keihard tegen de grond?

Ik heb nog een vraag. De staatssecretaris spreekt over overstimulering. In hoeverre kun je nu overstimuleren op het gebied van duurzaamheid en cultuurbevordering? Is het niet gewoon een politieke keuze dat het kabinet overstimuleert, bijvoorbeeld bij de aanleg van kolencentrales? Kolencentrales hebben nog steeds vrijstelling van kolenbelasting. De staatssecretaris is voor een dekking maar steeds aan het zoeken binnen bijvoorbeeld de cultuursector of binnen de groensector. Hij zou die dekking natuurlijk heel goed kunnen vinden in het heffen van belasting op kolen voor kolencentrales. Daar hoor ik hem echter niet over. Kan hij aangeven of dat niet gewoon een politieke keuze is?

Staatssecretaris **Weekers**: We moeten het debat nu niet al veel belasten met de discussie over kolencentrales, energiebelastingen en mogelijke verdere vergroeningsmaatregelen. Daar zal ik natuurlijk in een later stadium, ook in het kader van de fiscale agenda, op terugkomen. Het Nederlandse fiscale stelsel is het meest vergroende fiscale stelsel van Europa, misschien wel van de wereld. Mevrouw Böhler heeft gisteren een opmerking gemaakt. Ik ben nooit lid geweest van een studentenvereniging, dus ik heb zelf ook helemaal niets met ontgroenen. Misschien is dat ook een geruststelling: ik heb niets met ontgroenen. Waar ik ook niets mee heb, is met vergroening louter op basis van ideologie. Maatregelen moeten effect hebben en moeten zinvol zijn. Als je een groene belasting heft, is dat ook bedoeld om de externe kosten eigenlijk in de fiscaliteit te compenseren. Daarbij moeten wij oppassen dat wij niet aan te veel fiscaal instrumentalisme doen. Uiteindelijk ben ik een blauwe staatssecretaris die in de eerste plaats verantwoordelijk is dat met een robuuste, solide, liefst eenvoudige en voor iedereen begrijpelijke belastingheffing ervoor wordt gezorgd dat de

schatkist op een eerlijke manier wordt gevuld, zodat de noodzakelijke publieke voorzieningen kunnen worden bekostigd.

De heer **Koffeman** heeft gezegd dat ik de heer Slob een paar keer heb geprezen vanwege de zachte landing. Dat is ook zo. Daar is natuurlijk ook achter en voor de schermen het nodig gebeurd om dat te bereiken. Dat is mede vanwege het feit dat er bij de algemene financiële beschouwingen, die in dit huis eerder hebben plaatsgevonden dan de algemene politieke beschouwingen, hier ook een motie is ingediend -- die op dat moment is aangehouden -- waarin het kabinet werd gevraagd om de maatregel rondom de heffingskortingen te heroverwegen. De gevoelens die hier toen zijn geuit, hebben er mede voor gezorgd dat ik buitengewoon van harte heb meegewerkt aan de voorstellen die de heer Slob heeft gedaan. Op dat moment waren de signalen vanuit de Eerste Kamer met betrekking tot de gevoeligheden rondom het btw-dossier, de btw-verhoging voor de podiumkunsten, nog helemaal niet bekend bij de Tweede Kamer. Nu kan ik niet anders dan constateren dat het te laat is om nog een mijnheer Slob, een mevrouw Thieme of welke andere volksvertegenwoordiger aan de overkant dan ook, een amendement te laten maken ten aanzien van de btw op podiumkunsten. Simpelweg omdat het Belastingplan daar al is aangenomen.

De heer **Koffeman** (PvdD): U zegt dat hier harde maatregelen moeten worden genomen, willen wij een zachte landing overwegen. Iets anders is dat u zegt dat het kabinet op zoek was naar geld. Er is een breed gevoelde behoefte om te komen tot verduurzaming, maar u hebt ervoor gekozen om kolencentrales belastingvrij te laten stoken. Ook heb u gekozen voor belastingvrij vliegen en voor belastingarme mogelijkheden om rode diesel te gebruiken. Binnen verduurzamingsmaatregelen zoekt u naar geld. U zoekt niet naar maatregelen waarbij de negatieve externe effecten heel goed in te perken zijn.

Staatssecretaris **Weekers**: Wij zoeken naar maatregelen die naar onze overtuiging verstandig zijn. Bij vrijstellingen in box 3 gaat het om vermogen. Daar bovenop een fiscale subsidie voor mensen die hun vermogen via banken in bepaalde projecten stoppen, is een vorm van overstimulering. Het gaat om heffingskortingen die oplopen tot 2,5% rendement. Uit ideologische overwegingen kun je zeggen dat het allemaal maar moet doorgaan, maar het investeringsbudget is nu wel erg groot geworden. Wij staan nu echt voor de vraag hoe wij op de meest verantwoorde manier met het geld van de belastingbetaler kunnen omgaan. De heer Koffeman stelt nu vast dat het kabinet wel doorgaat met het belastingvrij stoken en vliegen. Maar ik wijs erop dat het niet een hobby van het kabinet is om dit belastingvrij te laten plaatsvinden. Ik moet ook kijken naar externe invloeden en effecten, zoals de energieprijzen die burgers moeten betalen. Er zijn immers ook al andere vormen van energieheffing. Je zult een pakket van verstandige maatregelen moeten

samenstellen. Ik ben overigens bereid om in het kader van mogelijke vergroeningsmaatregelen te bezien of dit wel de juiste belastingmix is. Een vliegtaks kan buitengewoon verstandig zijn, maar alleen als er een level playing field is in de EU. Als Nederland eenzijdig zo'n belasting instelt, geef je de nekslag aan regionale vliegvelden en Schiphol. Daarom heeft het vorige kabinet die maatregel ingetrokken. Ook wat betreft de rode diesel ben ik bereid te bezien welke fiscale faciliteiten er al zijn voor bepaalde groepen. Maar als je daaraan een einde wilt maken, moet dat wel verantwoord gebeuren. Wij moeten die maatregel er nu niet uitlichten want dan breng je de sector een slag toe. Daarvoor heeft het kabinet niet gekozen. Het heeft maatregelen genomen waarvan het denkt dat ze een zachte landing maken.

De **voorzitter**: Met het oog op de tijd verzoek ik u kort te interrumperen.

**

De heer **Koffeman** (PvdD): De staatssecretaris zegt dat je op een gewone spaarrekening niet zoveel rendement krijgt. Hij weet dat de fiscus van een fictief rendement uitgaat dat veel hoger is dan de huidige marktrente. Als de huidige situatie, waarin de rente toevallig 1% is, maatgevend wordt verklaard, hoe denkt de staatssecretaris dan in de toekomst om te gaan met (een bijstelling van) de vermogensrendementsheffing nu die onrealistisch hoog is? Spaarders die hun vermogen thuis houden, leveren daar fors op in.

Staatssecretaris **Weekers**: Voor de langjarige gemiddelde rendementen zitten we met 4% redelijk goed. Misschien zou het 3,9% moeten zijn. Het gaat mij nu vooral om fondsen die wij nu met 2,5% fiscaal faciliteren ten opzichte van rendementen op andere fondsen. Toen wij startten met deze fiscale regelingen lagen de rendementen ver uit elkaar. Er moest wat worden gedaan om mensen over de streep te trekken om juist hierin hun geld te steken en banken over de streep te trekken om met dit soort fondsen aan de slag te gaan. In de afgelopen jaren is dat gat een stuk kleiner geworden. Daardoor is het ook interessanter geworden. Ik vind dat je dan de conclusie mag trekken dat de aanvankelijke fiscale subsidie van 2,5% op dat rendement best verkleind mag worden naar ongeveer de helft. Dat lijkt mij niet onredelijk.

De heer **Leijnse** (PvdA): Op het punt van de vliegtaks: die heeft Duitsland net ingevoerd. Misschien is dat nog een mooi punt voor heroverweging. Ik wilde echter op een ander punt ingaan. In de beantwoording op vragen van de heer Essers over het groen beleggen, somde de staatssecretaris een waslijst van randvoorwaarden op. Dat waren er zoveel dat ik het even niet kon bijhouden. Ik stel daarom een concrete vraag. Indien het overleg met de banken in het komende jaar leidt tot een aanzienlijke volumebeperking -- de staatssecretaris geeft aan dat die niet voldoende is om het budgettaire beslag helemaal op te lossen, maar het zou wel helpen -- is het dan denkbaar dat

de regering de volgende stappen in het amendement-Slob voor 2012, 2013 en 2014 in de verdere afbouw van de heffingskorting heroverweegt?

Staatssecretaris **Weekers**: Ik heb tegen de heer Essers gezegd dat die heroverweging niet bij voorbaat is uitgesloten. Ik houd de heer Leijnse echter wel voor dat als je afgaat op wat de banken aangeven, je uiteindelijk praat met degenen die het meeste baat erbij hebben om het fiscaal voordeel bij henzelf te laten neerslaan. Banken geven nu al aan dat zij er met 2,5% bijpassen door de belastingbetaler al uitkomen. Dat betekent dat wij in de afgelopen jaren te veel hebben bijgepast. Ik ben vooral benieuwd naar de projecten. Volgens mij is het de heer Leijnse, mevrouw Böhler, de heer Koffeman, de heer De Boer en de heer Essers ook te doen om projecten die maatschappelijk buitengewoon belangrijk zijn en anders niet aan financiering kunnen komen. Dat punt moet naar mijn mening centraal staan. Ik ben natuurlijk bereid om ook met de banken te gaan praten. Ik ben evenwel vooral geïnteresseerd in de projecten als zodanig. Daarom zeg ik: ik heb de budgettaire randvoorwaarden. In wezen staat het beleid voor de komende jaren, ook met het amendement-Slob. Als er betere alternatieven zijn, gegeven die budgettaire randvoorwaarden, dan ben ik bereid om daarnaar zorgvuldig te kijken en eventueel te heroverwegen.

Voorzitter. Ik ga over op de giftenaftrek. De heer De Boer, de heer Essers en de heer Koffeman hebben daarover vragen gesteld omdat zij zorgen hebben rondom een passage in de financiële paragraaf van het regeerakkoord waarin staat dat de giftenaftrek wordt beperkt tot ANBI's met renseigneringsplicht. De heer De Boer heeft dat punt in het licht geplaatst van de bezuinigingen op de podiumkunsten. Hij vraagt wat een en ander betekent voor fanfares, muziekgezelschappen en verenigingen die in een gemeenschap eigenlijk een heel belangrijke functie vervullen. Ik begrijp die vraag zeer goed. Allereerst wil ik voorkomen dat er spraakverwarring ontstaat. Ik duid daartoe de volgende begrippen. De "SBBI", sociaal belang behartigende instelling, heeft een vrijstelling in de Successiewet voor geschonken of vererfd vermogen. Voor giften aan een SBBI bestaat geen giftenaftrek. Wel bestaat giftenaftrek voor periodieke giften aan niet-Vpb-plichtige verenigingen met 25 of meer leden. Op de website van de Belastingdienst komt de SBBI niet voor in relatie tot de giftenaftrek maar wel in relatie tot het successierecht.

Ik ga graag wat nader in op de afspraak in het regeerakkoord over inperking van de giftenaftrek en de besparing die daarop gerealiseerd moet worden. Ik hoop dat ik daarmee de zorgen van de fracties van het CDA, de ChristenUnie, de SGP en de Partij voor de Dieren kan wegnemen. Er is afgesproken dat de giftenaftrek wordt beperkt tot giften aan ANBI's met renseigneringsplicht. De achtergrond daarvan is dat met de huidige giftenaftrek veel onbedoeld of onwenselijk gebruik mogelijk is. Dat heeft te maken

met de wat opener ANBI-norm en de feitelijke criteria, zoals 25 leden of meer voor verenigingen. Dat leidt tot onwenselijk gebruik, waardoor bijvoorbeeld familieverenigingen die het geld niet aanwenden voor charitatieve, maar voor particuliere doelen naar de huidige wetgeving gebruik kunnen maken van de giftenaftrek. Dat kan uiteindelijk natuurlijk niet de bedoeling zijn. Een ander aspect is dat de periodieke giftenaftrek thans onbegrensd is en geen drempel heeft voor aftrek. Er is derhalve winst te behalen door de kring van begunstigden nader af te bakenen of door de aftrek te begrenzen. Ook wil ik de eenvoud van het systeem in het vizier houden.

Het is expliciet niet de bedoeling van het kabinet om de particuliere vrijgevigheid -- met name de heer De Boer sloeg daarop aan -- ten aanzien van verenigingen, zoals sport-, muziek- of toneelverenigingen, minder te stimuleren dan thans het geval is. Ook de fiscale stimulering voor giften aan ANBI's staat geenszins, zoals de heer Koffeman vermoedt, op de tocht. Ik kan toezeggen dat ik niet alleen over bovenstaand voornemen, al dan niet binnen het kader van de Geefwet, maar ook over de exacte invulling van de beoogde 40 mln. bezuiniging uitgebreid met beide Kamers kom te spreken. Desgewenst doe ik dat middels een apart wetsvoorstel. Men kan mij daarbij houden aan de uitspraak dat ik het belang van genoemde verenigingen onderken; zij hoeven dan ook niet te vrezen dat die bezuiniging bij hen neerslaat. Ik hoop dat dit in elk geval de zorgen wegneemt van de sprekers die ik heb genoemd. Deze maatregel cumuleert dus niet met de andere door de heer De Boer genoemde bezuinigingen in de cultuursector.

Dan zijn er vragen gesteld over de zorgwoco's door de heren Leijnse, Essers en Biermans.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Ik kom kort terug op het vorige punt. In het regeerakkoord staat -- ik heb gisteren het nummer en de pagina genoemd -- dat de giftenaftrek wordt beperkt tot ANBI's met renseigneringsplicht en dat dit per 2013 40 mln. moet opleveren. Betekent dit nu dat organisaties waar giftenaftrek mogelijk is maar die niet alleen betrekking hebben op cultuur -- ik heb gisteren de kinderspeelplaatsen en de kinderboerderijen genoemd -- geen negatieve gevolgen zullen ondervinden van deze voorgenomen maatregel? Betekent dit dus dat de omschrijving van deze maatregel veranderd is?

Staatssecretaris **Weekers**: Dat klopt. Ik kan, om uw zorgen weg te nemen, toezeggen dat ik de omschrijving zoals die te vinden is in de financiële paragraaf, niet op die wijze zal uitvoeren. Ik zie andere mogelijkheden om met name onbedoeld en oneigenlijk gebruik in te dammen. Er worden nu ook giften afgetrokken niet alleen voor familieverenigingen, maar ook voor echte hobbyclubs en computerclubs. Ook in het lijstje met SBBI's staan bijvoorbeeld computerclubs. Het is niet de bedoeling dat hobby's van mensen via de fiscaliteit worden gesponsord. Maar voor een zaak die voor de een een hobby is, maar voor de rest van de gemeenschap een nadrukkelijke

toegevoegde waarde heeft, is het wél de bedoeling dat een bepaalde stimulans recht overeind blijft staan.

Dan kom ik bij de zorg-woco's. De vrijstelling van artikel 5, lid 1, onderdeel c van de Wet op de vennootschapsbelasting is een archaische bepaling, die dateert uit 1956. Dat kun je alleen al zien aan de woorden die daarin zijn gekozen en die niet meer de woorden van vandaag zijn. In dat opzicht begrijp ik de verwondering bij een aantal leden van deze Kamer. De wetgever had destijds hierbij bejaardenhuizen voor ogen, die op dat moment een nieuw fenomeen waren. In de tussentijd hebben zich op het gebied van wonen en zorg de nodige maatschappelijke ontwikkelingen voorgedaan, zonder dat die bepaling is aangepast. Ook heeft zich de ontwikkeling voorgedaan dat de woningcorporaties vanaf 2008 integraal belastingplichtig zijn geworden. De reden hiervoor was dat woningcorporaties professionele organisaties zijn geworden, die vaak ook door schaalvergroting en samenwerking krachtige spelers op de woningmarkt als geheel zijn geworden. Door die belastingplicht is ook een gelijk speelveld ontstaan met andere belastingplichtigen die woningen verhuren. In Europees perspectief is dat ook van belang, want met de integrale belastingplicht is eventueel verboden staatssteun weggenomen.

Dan kom ik nu te spreken op de vrijstelling van de zorg-woco's. Mijn ambtsvoorganger heeft in 2009 een beleidsbesluit uitgebracht, waarin is opgenomen dat het louter verhuren van bejaardenwoningen niet onder de vrijstelling valt, omdat daarmee geen algemeen belang wordt gediend. Kennelijk kijkt uw Kamer anders aan tegen de invulling van het begrip "algemeen nut" en de jurisprudentie lijkt op dit punt ook niet eenduidig. We hebben een uitspraak van het hof in Den Bosch en we hebben een uitspraak van het hof in Leeuwarden van afgelopen zomer. Daarin staat eigenlijk, kort samengevat: als er sprake is van verhuur van woningen, dan kun je niet zeggen dat dit een algemeen belang is, ook niet als de verhuur plaatsvindt aan een sociale categorie en dus sociale verhuur is. Dit moet als particulier belang worden beschouwd. Tegen die uitspraak is cassatie aangetekend.

Het is hier door meerdere fracties nogal indringend aan de orde gesteld en ik ben persoonlijk ook maar in dat artikel 5 gedoken. Dat roept inderdaad de nodige vragen op, dus ik heb daar nog eens heel goed over nagedacht. Onder mijn ambtsvoorganger zijn de gevolgen van dat beleidsbesluit voor de vennootschapsbelastingplicht voor de zorg-woco's, die voorheen waren vrijgesteld, voor de duur van een jaar uitgesteld, waardoor het beleidsbesluit feitelijk per 1 januari 2011 in werking gaat treden. Ik denk dat het goed is om de status quo voorsnog te handhaven, zeker gelet op de argumenten die hier uitgewisseld zijn.

De vraag die gesteld moet worden, is of dat artikel 5, dat in de jaren vijftig is geformuleerd, nog voldoet aan de wensen van deze tijd. In het regeerakkoord staat ook -- en volgens mij leeft dat

breed -- dat we wonen en zorg moeten scheiden. Als het gaat om zorg, dan weten we met zijn allen een bepaalde mate van solidariteit te organiseren, maar bij het wonen zeggen we toch: als mensen het zelf kunnen betalen, moeten ze dat uiteindelijk ook doen. Voor hen die dat niet kunnen, hebben we uiteindelijk de huursubsidie. Ik zie dus raakvlakken met het dossier van scheiden van wonen en zorg. Ik zie echter ook raakvlakken met een dossier waarvan ik weet dat het de heer Essers nogal aangelegen is, namelijk de belastingplicht van overheidsbedrijven. Dat is niet alleen door de heer Essers, maar ook door mij in mijn vorige hoedanigheid als Kamerlid aangegrepen. Bepaalde sectoren zijn niet te classificeren als overheidsbedrijf, maar kennen wel bepaalde vrijstellingen en begeven zich op een markt waar sprake is van concurrentie. Dan moeten we die vrijstelling nog eens heel goed tegen het licht houden. Ik kom heel snel met een nota daarover. Ik stel mij voor dat we rondom die thema's ook dat artikel 5 nog eens heel goed tegen het licht houden en dat ik voorsnog de gevolgen van dat beleidsbesluit bevries en de vrijstelling voor de zogenaamde zorg-woco's nog voor de duur van een jaar handhaaf.

Ik wil er wel op wijzen dat het begrip "algemeen nut" in de vennootschapsbelasting een complex begrip is, dat in artikel 5 Vpb ook weer anders omschreven is dan in andere belastingwetten. Ik wijs er ook op dat dit uitstralingseffecten zou kunnen hebben naar andere wetgeving, zoals de erf- en schenkbelasting en dat hier elementen van staatssteun spelen, waardoor de beleidsvrijheid wordt ingeperkt. Ik denk echter dat er reden genoeg is om een en ander ten principale in een apart debat met de Kamer te bespreken.

De heer Essers heeft nog gevraagd wanneer er een overall evaluatie van de woningbouwcorporaties komt. Dat is nu nog te vroeg. Ik zou er toch wel een paar jaar extra voor willen uittrekken om die zaak te gaan evalueren.

Ik ben toegekomen aan het blok varia. Ik zal proberen om er in staccato doorheen te gaan. Mevrouw Böhler heeft de vraag gesteld of banken bovengemiddeld beloond worden met een tariefsverlaging in de Vpb. Dat moet een misverstand zijn. De dienstensector profiteert met 4,5% meer dan gemiddeld. Banken en verzekeraars profiteren met 2,3% minder dan gemiddeld. Dit zijn de cijfers die ik nu kan geven.

De heer Yildirim heeft gevraagd waarom er wel verlaging van de Vpb komt en geen maatregelen voor zelfstandige ib-ondernemers. De verlaging van de Vpb wordt gefinancierd uit geld dat nog beschikbaar was voor de invoering van de groepsrentebox in de Vpb. Die middelen zijn al sinds 2007 gereserveerd voor lastenverlichting in de Vpb. Zij worden daarom ook ingezet voor het verlagen van de Vpb, nu duidelijk is dat de groepsrentebox niet wordt ingevoerd. Dat is de achtergrond hiervan.

De heer Ten Hoeve heeft nog gevraagd of het goed zou zijn om Europa meer invloed te geven op het terrein van de Vpb en net als bij de btw

grenzen te stellen aan de soevereiniteit van de lidstaten. Anders dan bij indirecte belastingen het geval is, zijn lidstaten op het gebied van de directe belastingen soeverein. Maar om schadelijke belastingconcurrentie op het gebied van de Vpb tegen te gaan, is de gedragscodegroep opgericht, de code of conduct. Deze Raadswerkgroep ziet erop toe dat lidstaten geen schadelijke belastingmaatregelen invoeren en dat zij bestaande schadelijke belastingmaatregelen aanpassen of afschaffen. Mogelijk bestaat de vrees dat er ongezonde belastingconcurrentie plaatsvindt tussen lidstaten, die leidt tot een race to the bottom waar alle lidstaten de dupe van zouden worden. Ik ga daaraan in elk geval niet meewerken, zeg ik de heer Ten Hoeve. We moeten er natuurlijk wel altijd voor zorgen dat Nederland concurrerend blijft in de wereld. Het fiscale vestigingsklimaat is daar één onderdeel van. Een ander onderdeel is een goed opgeleide beroepsbevolking. We moeten ervoor zorgen dat ons land innovatief is en dat het op de wegen een beetje doorrijdt. Zo zijn er tal van zaken. Het fiscale vestigingsklimaat is een onderdeel, maar het moet geen race to the bottom worden.

Er zijn vragen gesteld over de bankenbelasting. Met name de heer Reuten heeft hierover vragen gesteld. Ik ben het met hem eens dat het eigen vermogen van banken moet worden versterkt. Dat wordt met name nagestreefd door de aangescherpte kapitaaleisen in Basel III. De vennootschapsbelastingopbrengsten omzetten in aandelen lijkt mij geen goed instrument. We halen belastingen op om collectieve voorzieningen mee te bekostigen. We halen geen belastingen op in de vorm van extra aandelen in bedrijven, die op dat moment niet liquide zijn en die wij liquide zouden moeten maken om andere publieke voorzieningen te bekostigen. Ik zie dit niet zitten. De Staat heeft al heel veel bankaandelen verworven. Ik spreek de hoop uit dat wij hier eerder vanaf kunnen dan dat wij er nog meer bij moeten verwerven, zeg ik tegen de heer Reuten. Een korte notitie hierover lijkt mij dus overbodig.

Nederland is voorstander van een bankenbelasting, mits in EU-verband. De heer Reuten heeft gezegd dat het Verenigd Koninkrijk een bankenbelasting heeft ingevoerd. Hij heeft mij gevraagd om in te gaan op deze inconsistentie. Inderdaad heeft het Verenigd Koninkrijk individueel een bankenbelasting ingevoerd. Dat is één lidstaat. Nederland wil dat alle Europese landen bankenbelasting invoeren, zodat er een gelijk speelveld blijft. Voor een land als Nederland, met een kleine financiële thuismarkt, zou invoering op eigen houtje leiden tot verplaatsing van activiteiten naar het buitenland. Dat lijkt ons het paard achter de wagen spannen. Maar het kabinet zou er voorstander van zijn om deze vorm van belasting in Europa gezamenlijk in te voeren. Daarbij moeten we wel oppassen voor stapeling van eisen aan banken, waardoor kredietverlening aan bijvoorbeeld het midden- en kleinbedrijf in het gedrang zou kunnen komen. Ik weet dat ook de SP-fractie hierover zorgen heeft.

De heer Biermans heeft gevraagd om in te gaan op een artikel van mr. Rambhadrans over de binnenjaarse verliesverrekening. Dit artikel bevat een overzicht van praktische vraagpunten bij de toepassing van het gewijzigde artikel 20a. Op een aantal van die punten, zoals de bescherming van belastingplichtigen, is al ingegaan in de memorie van antwoord. Daarin is aangegeven dat de belastingplichtige bezwaar kan maken tegen de toerekening van verlies aan het jaar dat voorafgaat aan het jaar van de belangwijziging door bezwaar te maken tegen de aanslag over het voorgaande jaar. Om te voorkomen dat de bezwaartermijn verstrijkt, kan hij verzoeken de aangifte over dat jaar aan te houden en kan hij zo nodig pro forma bezwaar maken. Op enkele andere mogelijke bezwaren is ook al ingegaan in de memorie van antwoord.

Ik kijk even naar de voorzitter en naar de heer Biermans. Volstaat dit antwoord voor dit moment, gelet op de tijd, of zal ik hierop nog verder ingaan?

De heer **Biermans** (VVD): Gelet op het tijdstip en de mate waarin we reeds over tijd zijn, volstaat dit, mits de staatssecretaris toezegt dat hij hierop schriftelijk terugkomt. Hetgeen hij nu als antwoord geeft, melden de schrijvers van het genoemde artikel namelijk ook reeds. Dat wisten ze al.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik ben uiteraard graag bereid om hierop schriftelijk terug te komen. Artikel 20a is vooral bedoeld om ongewenste constructies te voorkomen en zal in de praktijk alleen bij hoge uitzondering worden toegepast. We proberen dus om oneigenlijk gebruik te voorkomen. Als hierover feitelijke vragen bestaan, kom ik daar schriftelijk op terug.

De heer De Boer heeft gevraagd naar modernisering van het btw-stelsel en het groenboek van de EU. Het lijkt me goed om te benadrukken dat het groenboek van de Commissie over de modernisering van het btw-stelsel geen blauwdruk bevat voor een toekomstig stelsel. Het is eigenlijk alleen een consultatiedocument. De Commissie wil een consultatieproces starten waarbij zij stakeholders, zowel het bedrijfsleven als overheden, oproept om een bijdrage te leveren aan het denkproces. De Commissie denkt zelf aan de thema's grensoverschrijdende transacties, tariefharmonisatie, publiekrechtelijke lichamen en vrijgestelde sectoren, btw-verplichtingen van ondernemers, wijze van btw-inning en aftrekrecht. Daarbij speelt de fraudebestendigheid van het systeem een centrale rol.

De inzet van het kabinet is erop gericht om te zien of deze discussie een bijdrage kan leveren aan een eenvoudiger, robuuster en fraudebestendiger systeem. Daarin speelt een aantal elementen een rol. Er wordt niet gemikt op een verhoging van de belastingdruk. Als je namelijk in de totale mix meer indirect gaat heffen via de btw, dan zal dat in de directe belastingen moeten worden teruggegeven. Dat heb ik eerder al aangegeven. Die discussie gaan we later nog met elkaar aan. Er is in elk geval momenteel niet zoiets

als een blauwdruk. Als er bij het opstellen van de Fiscale Agenda 2011-2015 al meer te zeggen is over de genoemde inbreng van de stakeholders bij de consultatie, zal ik dat erbij betrekken. Als dat niet zo is, maar als er wel meer te melden is bij de bespreking van de agenda, zal ik dat ook graag doen.

Er is gevraagd waarom woonboten en woonwagens niet vallen onder het verlaagde btw-tarief voor renovatie en herstel van woningen. Op grond van de btw-richtlijn is het alleen maar mogelijk om het verlaagde tarief toe te passen op renovatie en herstel van particuliere woningen. Men zou kunnen betogen dat een woonboot of woonwagen ook een particuliere woning is, maar bij de introductie van de verlaagde btw-tarieven voor arbeidsintensieve diensten in het jaar 2000 is steeds uitgegaan van de invulling van het begrip "particuliere woningen" dat we nu ook hanteren. Bij die verlaging destijds valt overigens te denken aan de huisschilder. De maatregel gold destijds voor de woningen van twaalf jaar en ouder. Het vorige kabinet heeft die maatregel in het kader van de crisisaanpak gewijzigd. De huisschilder mag nu bij huizen van twee jaar en ouder de kwast hanteren tegen het lage btw-tarief.

In elk geval ging het destijds bij "particuliere woningen" om woningen die bedoeld zijn voor permanente bewoning. Woonboten en woonwagens vielen daar niet onder. Ik handel in lijn met de praktijk die we de afgelopen jaren hebben gevolgd vanwege de noodzaak om afwijkingen van het algemene btw-regime zo strikt mogelijk toe te passen en uit te voeren. Dat is ook in de jurisprudentie besloten. Het lijkt mij het meest consistent om dat ook voor deze tijdelijke maatregel, die een halfjaar geldt, vast te houden.

De **voorzitter**: De heer Leijnse stelt nog een vraag. Ik vraag de staatssecretaris om daarna tot een afronding te komen. Want als hij de pagina's die hij voor zich heeft liggen, nog wil uitspreken, moet ik vragen of we morgen kunnen terugkomen.

**

De heer **Leijnse** (PvdA): Ik kan volgen dat er sprake is van consistent beleid. De vraag is wat er aan dat beleid ten grondslag ligt. Wat is de kern waarop de uitzondering van woonboten, woonarken en woonwagens is gebaseerd? Daar is het debat in de schriftelijke voorbereiding ook mede over gegaan. Er is hier van meerdere kanten gezegd dat de argumentatie weinig overtuigend is. De staatssecretaris zou mij tegemoet komen als hij toezegt dat het kabinet op afzienbare termijn uitgebreider op de redengeving terugkomt. Dat mag ook schriftelijk.

Staatssecretaris **Weekers**: In het verleden is ervoor gekozen om onder particuliere woningen onroerende zaken te verstaan die bestemd zijn voor permanente bewoning vanwege het feit dat de jurisprudentie gebiedt het zo strikt mogelijk uit te leggen. Als je het op een andere manier zou uitleggen, stuit dat ook op behoorlijk wat uitvoerings- en handavingsbezwaren. Daarom is

daar in 2000 voor gekozen en ben ik daar nu op aangehaakt. Als de heer Leijnse die motivatie onvoldoende vindt, kom ik er natuurlijk graag nog schriftelijk op terug. Dat zeg ik toe.

Voorzitter. De architecten vallen niet onder het verlaagde tarief, simpelweg omdat het volgens de btw-richtlijn alleen mogelijk is om dat tarief toe te passen op renovatie en herstel van particuliere woningen. Als je daar de architecten bij betreft, betrek je ook de hele voorbereiding van verbouwingen of nieuwbouw erbij. Dan wijk je heel ver af van de oorspronkelijke bedoeling. Ik heb overigens wel de indruk dat architecten zullen profiteren van de maatregel, want als mensen nu werken naar voren halen of versneld gaan uitvoeren, hebben ze daar in veel gevallen ook architecten voor nodig.

Over de Edelweissroute is een vraag gesteld door de heer De Boer. Er zijn amendementen aangenomen in de Tweede Kamer die ik vanwege de uitvoeringspraktijk heb ontraden. Uiteindelijk heb ik wel met SP en GroenLinks de afspraak weten te maken, en die is ook gevolgd door de andere woordvoerders in de Tweede Kamer, dat de amendementen in principe in werking treden in 2012. Dat biedt mij de gelegenheid om mij het komende halfjaar nog eens te verdiepen in die rare Edelweissroute, aan wat daar aan ontwikkelgedrag mogelijkterwijs in zit en op welke wijze dat het beste kan worden getackeld. Ik heb met de indiener van het amendement de afspraak gemaakt dat als ik met betere voorstellen kom dan die het amendement beoogt, de Tweede Kamer ten volle bereid is om ook daar constructief over te spreken.

Er zijn vragen gesteld over het partnerbegrip. Hetzelfde geldt voor de monostromen. Ik kijk even in de richting van de vragenstellers. Kunnen deze vragen ook schriftelijk afgedaan worden? Ik zie de heer Essers en de heer De Boer knikken.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij een goed voorstel. Als u dat vandaag kunt doen, kunnen de leden zo nodig er in tweede termijn op terugkomen.

**

Staatssecretaris **Weekers**: Dat zal ik zeker doen. Over de monostromen heb ik tegen de Tweede Kamer al gezegd dat ik er in de fiscale agenda voor de komende jaren op terugkom. Ik zie nu geen mogelijkheid om de monostromen anders te behandelen dan destijds conform het amendement is geregeld.

De heer **Biermans** (VVD): Ik neem aan dat de staatssecretaris in zijn schriftelijke reactie ook zijn visie geeft op de cijfers die in de brief zijn gepresenteerd. Het amendement-Tang spreekt uit dat de opbrengsten niet minder mogen worden. In de brief is aangegeven dat de opbrengsten stijgen. In die zin is het amendement-Tang absoluut geen beletsel voor een positieve reactie.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik kom daar nader op terug bij de gelegenheid die ik zojuist heb aangegeven.

De heer Reuten heeft naar de werkkostenregeling gevraagd.

De **voorzitter**: Misschien kunt u daar ook schriftelijk op reageren?

**

Staatssecretaris **Weekers**: In de Tweede Kamer heb ik ten aanzien van de mkb-beleggingen gezegd dat een specifieke regeling tot een fiscaal gedrocht zal leiden. Ik kom daar echter samen met de minister van ELI op terug omdat ik zie dat het voor mkb'ers vaak moeilijk is om eigen vermogen op te bouwen.

De **voorzitter**: Ik zie aan de gebaren van de leden dat zij de resterende vragen graag schriftelijk beantwoord willen hebben. Als de staatssecretaris dat kan toezeggen, dan kunnen de punten waarop de Kamer nog wil terugkomen in de tweede termijn aan de orde komen.

**

De heer **Reuten** (SP): Kunnen wij die antwoorden een halfuur voor aanvang van de tweede termijn krijgen?

Staatssecretaris **Weekers**: Bij de beantwoording van zeer concrete vragen moet dat zeker kunnen.

De **voorzitter**: Bent u daarmee aan het eind van de beantwoording in eerste termijn?

**

Staatssecretaris **Weekers**: Ja.

De **voorzitter**: Dank u.

**

De beraadslaging wordt geschorst.

De heer **Kox** (SP): Voorzitter. In overleg met mijn collega-fractievoorzitters doe ik het volgende voorstel. De staatssecretaris heeft zeer veel relevante zaken met de collega's gewisseld over het Belastingplan. Hij heeft echter ook aangegeven hoe de regering de verhouding met deze Kamer ziet. Dat is een nieuwe doctrine die erop neerkomt dat de Tweede Kamer prevaleert als de Eerste Kamer iets wil wat de Tweede Kamer niet wil. Dat is nieuw en daar moeten wij over spreken. Ik vraag dan ook om een derde termijn, als het kan in aanwezigheid van de minister-president. Dit raakt aan het wezen van de verhouding tussen Eerste Kamer en regering en dat kunnen wij niet onbesproken laten. Zoals gezegd, steunen de overige fractievoorzitters dit voorstel.

De **voorzitter**: Ik stel voor om in dit verzoek te bewilligen en om deze derde termijn aan het eind van het debat te houden, nog voor de stemmingen. Ik stel ook voor dat ik mij met de minister-president zal verstaan of hij, gelet op de zwaarte van het onderwerp, hierbij aanwezig wil en kan zijn.

**

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 12.55 uur tot 13.45 uur geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Ingekomen zijn twee beschikkingen van de Voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal, één houdende aanwijzing van mevrouw K. Arib tot vertegenwoordiger en mevrouw N. Albayrak tot plaatsvervangend vertegenwoordiger in de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa en één houdende aanwijzing van de heren B.J. van Bochove en R.W. Knops tot leden van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad.

Anders dan op de agenda van de Kamer is vermeld, kan het wetsvoorstel Wijziging van verschillende wetten in verband met harmonisatie en vereenvoudiging van deze wetten ten behoeve van de uitvoering van die wetten door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Wet harmonisatie en vereenvoudiging socialezekerheidswetgeving) (32421) als hamerstuk worden afgedaan.

Het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten in verband met de introductie van en het toezicht op premiepensioeninstellingen (Wet introductie premiepensioeninstellingen) (31891) kan als hamerstuk aan de agenda worden toegevoegd.

Op verzoek van de fractie van het CDA wordt het wetsvoorstel Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet handhaving consumentenbescherming en enige andere wetten in verband met de implementatie van de Richtlijn 2008/122/EG van het Europees Parlement en de Raad van 14 januari 2009 betreffende de bescherming van de consumenten met betrekking tot bepaalde aspecten van overeenkomsten betreffende gebruik in deeltijd, vakantieproducten van lange duur, doorverkoop en uitwisseling (PbEU L 33/10) (32422) van de agenda afgevoerd.

**

*B

!Hamerstukken!

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van verschillende wetten in verband met harmonisatie en vereenvoudiging van deze wetten ten behoeve van de uitvoering van die wetten door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Wet harmonisatie en vereenvoudiging socialezekerheidswetgeving) (32421);**
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet bestrijding ongevallen Noordzee en van de Wet voorkoming verontreiniging door**

schepen in verband met de implementatie van richtlijn nr. 2009/17/EG van 23 april 2009 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie tot wijziging van richtlijn 2002/59/EG betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart (PbEU L 131) (32434);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet havenstaatcontrole in verband met de implementatie van richtlijn 2009/16/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2009 betreffende havenstaatcontrole (32441);

- het wetsvoorstel Aanpassing van de Spoorwet wegverbreding, de Tracéwet, de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening in verband met de hernieuwde invoering van koppelingen tussen de onteigeningsprocedure en planologische procedures (32488);

- het wetsvoorstel Wijziging van enkele wetten als gevolg van de uitbreiding van de sociale verzekeringsplicht voor personen die werkzaam zijn op het Nederlands deel van het continentaal plat (Wet sociale verzekeringen continentaal plat) (32383);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet ten aanzien van de risico inventarisatie en evaluatie en enkele technische wijzigingen in deze wet en de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (32397);

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten in verband met de introductie van en het toezicht op premiepensioeninstellingen (Wet introductie premiepensioeninstellingen) (31891).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De heer **Elzinga** (SP): De fractie van de SP vraagt aantekening bij wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten in verband met de introductie van en het toezicht op premiepensioeninstellingen (Wet introductie premiepensioeninstellingen) (31891).

De **voorzitter**: De aanwezige leden van de SP wordt conform artikel 121 van het Reglement van Orde aantekening verleend dat zij geacht willen worden zich niet met dit wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.

De Kamer heeft diverse voornemens tot het sluiten, vaststellen, wijzigen of verlengen van verdragen en protocollen ontvangen, alsmede enkele algemene maatregelen van bestuur. Ik stel vast dat voor deze voornemens de termijnen zijn verstreken en dat wat deze Kamer betreft aan uitdrukkelijke goedkeuring van deze voornemens geen behoefte bestaat. Het betreft de voornemens gedrukt onder de volgende nummers: (23908 (R1519), AF; 28165, B; 32448, A; 32478, A; 32482 (R1916), A; 32484, nr. 1; 32485 (R1917), A; 32487, A; 32489, A; 32490, A; 32491, A; 32492,

A; 32493, A; 32494, A; 32495, A; 32496, A; 32497, A; 32498, A; 32499, A; 32506, A; 32507, A; 32508, A; 32509, A; 32510 (R1918), A; 32511 (R1919), A; 32515, A; 32516 (R1920), A; 32517 (R1921), A; 32518 (R1922), A; 32523, A; 32524, A; 32525, A).

**

*B

!Algemene Ouderdomswet!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet teneinde een korting te kunnen toepassen op de toeslag voor de echtgenoot die jonger is dan 65 jaar (32430).

(Zie vergadering van 20 december 2010.)

De **voorzitter**: Ik heet de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van harte welkom in de Eerste Kamer.

**

De beraadslaging wordt hervat.

*N

Minister **Kamp**: Voorzitter. Ik wil graag de woordvoerders bedanken voor hun welkomstwoorden aan mijn adres als nieuwe bewindspersoon voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ik bewaar als bewindspersoon van Defensie en van VROM heel goede herinneringen aan mijn samenwerking met de Kamer. Ik zal mijn best doen om dat ook in deze nieuwe functie voort te zetten. Misschien is het wetsvoorstel dat nu aan de orde is een mooi begin en een uitdaging voor mij om te proberen de Eerste Kamer te overtuigen. Die uitdaging ga ik graag aan.

Ik wil ook graag de woordvoerders bedanken voor hun inbreng bij het wetsvoorstel inzake korting AOW partnertoeslag, waarop ik natuurlijk graag zal willen reageren. Ik dank u, voorzitter, dat u mij daarvoor nu de gelegenheid biedt.

Dit wetsvoorstel neem ik zonder terughoudendheid voor mijn rekening, al is het feitelijk juist, zoals ook de heer Ten Hoeve opmerkte, dat het om een voorstel van het vorige kabinet gaat, dat ik in de Tweede Kamer heb verdedigd. Ik heb dat met overtuiging gedaan. Ik zie het nu dus ook als mijn voorstel. Het vorige kabinet van CDA, PvdA en ChristenUnie heeft deze maatregel in september van het jaar 2009 -- dat is dus één jaar en drie maanden geleden -- aangekondigd. PvdA-staatssecretaris Klijnsma heeft vervolgens aan het wetsvoorstel gewerkt en het in februari 2010 de huidige vorm gegeven. Daarna is het in juni van dit lopende jaar door mijn voorganger, minister Donner, bij de Tweede Kamer ingediend. Tegen deze achtergrond vind ik de kwalificaties van de heer Kuiper van de ChristenUnie over het voorstel opmerkelijk. Hij zei

dat de overheid de eigen betrouwbaarheid op het spel zet. Hij sprak ook over daadkracht met blinde trekken en over een overvalbezuiniging. Dat vind ik niet alleen opmerkelijk, maar ik kan zelfs zeggen dat ik het met deze kwalificaties niet eens ben.

Ook de stelling van de heer Van Driel van de PvdA vind ik opmerkelijk. Hij zei dat de PvdA in de coalitie compromissen sloot, maar nu voor de eigen mening kan uitkomen. Ik vind dat temeer opmerkelijk omdat hij vervolgens in zijn betoog mij verwijt dat ik van de overheid een minder betrouwbare partner maak. Ik zou zeggen: bekijk eerst eens in de spiegel wie er van de overheid een minder betrouwbare partner maakt.

Het huidige VVD/CDA-kabinet heeft dit voorstel voor zijn rekening genomen, omdat de bezuinigingsnoodzaak die in september 2009 bestond, nu nog groter is geworden. Als wij in Nederland niet afhankelijk willen worden van de internationale kapitaalmarkt en niet zoals andere landen uit de Europese Unie het risico willen lopen tot draconische bezuinigingen gedwongen te worden, moeten we de overheidsfinanciën op orde brengen. Daar is het kabinet nu mee bezig. Wij doen dat met een afgewogen ombuigingspakket voor in totaal 18 mld. De ombuiging van 100 mln. waarover wij nu spreken, is een onderdeel van de dekking van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor volgend jaar en dus een ombuiging van de totale inspanning van het huidige kabinet om de overheidsfinanciën op orde te brengen.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik heb toch even te reageren op de aantijgingen van de minister. Als hij mijn woorden goed gehoord zou hebben, en daar was ik hem taxerend eigenlijk van uitgegaan, zou hij gehoord hebben dat ik niet zozeer kritiek had op de wet en dat ik de woorden "minder betrouwbaar" ook niet had gebruikt in relatie tot de wet. Ik doelde op het feit dat de minister vooruitlopend op die wet een brief naar ruim 200.000 mensen heeft gestuurd. Dat vind ik niet betrouwbaar, omdat hij had kunnen weten dat er in deze Kamer grote weerstand tegen de wet zou zijn. Over de wet heb ik het niet gehad. Ik leg de aantijgingen van de minister dus naast mij neer en de spiegel lever ik hem graag aan.

Minister **Kamp**: Ik had dat niet kunnen weten, denk ik. Ik vind het ook niet zo logisch. De PvdA zat in het kabinet en de PvdA-staatssecretaris maakte een gedetailleerd wetsvoorstel. Dat werd in procedure gebracht. Ik heb het letterlijk overgenomen zonder er iets aan te doen. Ik verdedig het gewoon in de Tweede en Eerste Kamer. Ik vind het dus helemaal niet vanzelfsprekend dat de PvdA daar in beide Kamers tegen stemt. Ik vind het ook niet vanzelfsprekend dat ik ervan moet uitgaan dat er een week voor het eind van het jaar een gat van 100 mln. in de begroting van volgend jaar wordt geschoten. Dat zijn geen dingen waarvan ik zomaar hoeft uit te gaan.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik reken het de minister niet aan dat hij zo laat is, want dat komt door de

kabinetsformatie en dergelijke. Wat ik hem wel aanreken, is dat hij niet taxeert dat er grote weerstanden zijn, en dat heb ik minder betrouwbaar genoemd. Die weerstanden zijn er overigens niet alleen bij de oppositie, maar ook bij het CDA en de VVD. Die leven dus Kamerbeed. Als de minister dat in ogenschouw had genomen, had hij geen brief moeten sturen naar al die mensen. Daarmee schept hij onzekerheid. Dat heb ik "minder betrouwbaar" genoemd. De minister kan wel zeggen dat hij er niet op heeft gerekend dat de PvdA tegen zal stemmen, maar gezien wat er aan de overkant is gebeurd, had hij daar wel een beetje rekening mee kunnen houden. Hij had ook naar de andere partijen kunnen kijken, en wel naar de coalitiepartijen.

Minister **Kamp**: Sterker nog, ik houd er nog steeds geen rekening mee dat de PvdA tegenstemt. Ik vind het nogal wat. Eerst zit de PvdA in het kabinet en denkt heel goed na over een voorstel. Het is al aangekondigd in de begroting voor 2010. Vervolgens is er nog aan geknutseld en is het in procedure gebracht. Het daaropvolgende kabinet zet het volkomen ongewijzigd voort. En nu is de PvdA ineens tegen hetgeen zij eerst heeft voorgesteld. Op die manier schiet zij een week voor het einde van het jaar een gat van 100 mln. in de begroting van volgend jaar. Dat vind ik niet vanzelfsprekend. Zo ken ik niet de PvdA. Daar ga ik ook niet van uit als ik met de PvdA te maken heb. Ik ga er niet van uit dat als zo'n voorstel in behandeling is bij de Eerste Kamer, zij, inclusief de PvdA-fractie, daartegen zal stemmen.

De **voorzitter**: Tot slot, mijnheer Van Driel.
**

De heer **Van Driel** (PvdA): Wellicht ten overvloede wijs ik er nog eens even op -- collega Essers zei dat vanmorgen in een ander verband ook al -- dat wij niet gehouden zijn aan dit regeerakkoord of een vorig regeerakkoord. Wij hebben wat meer afstand daarvan. In die zin gaat uw argument niet op. U kunt er niet van uitgaan dat als er in de vorige kabinetsperiode een compromis over is bereikt, de Eerste Kamer automatisch akkoord gaat. Zo werken we in de Eerste Kamer, in ieder geval in de laatste zeven jaar, niet.

Minister **Kamp**: Ik ga er nooit van uit dat de PvdA automatisch akkoord gaat. Als de PvdA deel uitmaakt van een kabinet, een PvdA-bewindspersoon het eerst in de begroting aankondigt, het vervolgens gaat bewerken en het daarna in een brief aan de Tweede Kamer heel gedetailleerd neerzet, waarna de Tweede Kamer het aanneemt, waarna het hier in de Eerste Kamer wordt afgeschoten, vind ik dat niet logisch vanuit het handelen van de PvdA, zoals ik haar ken. Ik dacht dat het heel logisch was om te proberen het voorstel van het vorige kabinet, dat overgenomen is door het huidige kabinet, zo snel mogelijk behandeld te krijgen, zodat het zo snel mogelijk ingevoerd kan worden om te voorkomen dat er volgend jaar een gat in de begroting ontstaat.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): De minister moet de verantwoordelijkheid laten waar die is. Dit kabinet heeft deze maatregel voor zijn verantwoording genomen. Het had andere keuzes kunnen maken, maar het heeft deze keuze gemaakt in een geheel van afwegingen over de vraag waar bezuinigingen zouden moeten neerslaan. Wij zouden andere keuzes maken. Andere domeinen worden daarin ontzien. Daarom vind ik het terecht dat dit voorstel kan worden gekritiseerd zoals het hier ligt. Ik heb daar gisteren kritiek op uitgeoefend, mede omdat ik vind dat niet goed gekeken wordt naar deze doelgroep zelf: hoe slaat deze bezuiniging nu eigenlijk neer? Van mensen met een klein pensioen wordt een behoorlijk offer gevraagd. We maken daarmee inbreuk op de wijze waarop we in ons land omgaan met de AOW. Dat vind ik zwaarwegende bezwaren. Ik voel mij geheel vrij om die hier naar voren te brengen.

Minister **Kamp**: Mijnheer Kuiper, u geeft mij helemaal niet de gelegenheid om met u te argumenteren. Toen ik gisteren de zaal binnenkwam, lag het persbericht van de ChristenUnie al klaar dat zij tegen is. Dat vind ik ook niet vanzelfsprekend. Als de ChristenUnie voor het eerst in een kabinet zit en het vorige kabinet heeft drie keer een besluit genomen over dit voorstel, vind ik het niet vanzelfsprekend dat zij het voorstel al via een persbericht heeft afgeschoten voordat ik hier ook maar een woord heb kunnen zeggen. U bent degene die zegt dat de overheid de eigen betrouwbaarheid op het spel zet, dat ik daadkracht toon met blinde trekken en dat het een overvalbezuiniging is. Moet u eens luisteren, als u zulke grote woorden gebruikt richting mij, krijgt u ook enig weerwoord.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Daar kan ik ook wel tegen; dat is geen probleem. Maar het is toch niet ongewoon om in de aanloop naar een debat je bezwaren duidelijk te maken? Dat is het enige wat ik heb gedaan.

Minister **Kamp**: De ChristenUnie is, net als de PvdA, een zeer verantwoord opererende politieke partij. Ik was ook blij dat de ChristenUnie een keer deel uitmaakte van het kabinet. Er zijn ook andere partijen waarvan het goed zou zijn voor het land als die deel zouden uitmaken van het kabinet. Het is alleen niet consequent dat als je in dat kabinet zit, je tot drie keer een besluit neemt en het vervolgens in procedure brengt, waarna het volgende kabinet het ongewijzigd overneemt, je het al afgeschoten hebt voordat hier een discussie heeft kunnen plaatsvinden. Dat vind ik niet logisch. Ik vind het zeker niet logisch als je er daarna ook zulke kwalificaties aan verbindt als u hebt gedaan.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): De betrouwbaarheid van de overheid is voor onze partij een heel groot goed. Het is terecht dat u daarop wijst. Ik wil het vooral toetsen in het kader van de relatie van de overheid met burgers. Ik heb zulke

stevige woorden gebruikt, omdat ik denk dat dit punt in het geding is naar die doelgroep toe. Om mij gaat het niet, het gaat erom wat er in het land gebeurt met die doelgroep.

Minister **Kamp**: Wat denkt de heer Kuiper als hij vlak voor het nieuwe jaar een gat van 100 mln. in de begroting schiet? Zo'n gat is echt niet niks in de begroting van SZW. Ik zal daar dus iets anders voor moeten vinden. Dat zal zeker ook pijn gaan doen. Dat zal nog minder aankondiging vooraf hebben gehad dan in dit geval, want dit is aangekondigd in september 2009, één jaar en drie maanden geleden. Ik zal echter in het lopende begrotingsjaar een manier moeten vinden om dit gat te dichten, als iedereen zou doen wat de heer Kuiper doet en wat hij ook al had aangekondigd voordat ik met hem kon praten, namelijk tegen dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Mijnheer Kuiper, u mag voor de laatste maal interveniëren. De hele inbreng van de minister moet nog komen.

**

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ook voor dit punt moet de minister de verantwoordelijkheid laten waar hij ligt. Die ligt bij hem! Een gat in de begroting schieten? Dat zal wel zo zijn, maar het kabinet heeft deze maatregel dit najaar met zo veel haast doorgezet. Dat had ook anders gekund!

Minister **Kamp**: De verantwoordelijkheid ligt bij mij; ik ben mij daarvan volledig bewust en ik neem iedere letter van dit wetsvoorstel voor mijn rekening. Ik mag toch wel even schetsen hoe het allemaal is gelopen? Ik denk dat het goed is dat wij dat onder ogen zien. De feiten zijn niet anders dan ik net heb gezegd.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): De minister heeft zich voornamelijk gericht op zijn voormalige collega's, maar ik ervaar het als een impliciet verwijt aan de hele Eerste Kamer dat de minister zegt: het gevolg van afstemmen zou zijn dat er een gat in de begroting wordt geslagen. Is de minister het met mij eens dat de Eerste Kamer een eigen verantwoordelijkheid heeft, namelijk om elk wetsvoorstel op zijn eigen merites te beoordelen? Het kabinet verzoekt ons op de valreep van dit jaar om in te stemmen met een voorstel. Veel partijen in deze Kamer vinden dat het getuigt van onbehoorlijk bestuur om mensen in het land daar binnen een maand mee te confronteren. De minister kan ons toch niet voor het blok zetten door te zeggen dat het gat in de begroting dan aan ons te wijten is? Het valt toch onder de verantwoordelijkheid van het kabinet om ervoor te zorgen dat een wetsvoorstel niet wegens deze criteria struikelt in de Eerste Kamer?

Minister **Kamp**: Het is volledig mijn verantwoordelijkheid; daarover kan geen enkel misverstand bestaan. Ik ben half oktober aangetreden. Toen heb ik de verantwoordelijkheid overgenomen; toen zijn ook de ChristenUnie en de

PvdA uit de Trêveszaal verdwenen. Vanaf dat moment draag ik de volledige verantwoordelijkheid. In de eerste week dat ik op het ministerie zat, heb ik besloten om dit wetsvoorstel, dat door het vorige kabinet is ingediend, gewoon in procedure te laten. Vanaf het begin heb ik het voluit verdedigd, maar vervolgens neemt men zelf afstand van het eigen wetsvoorstel! Ik heb al gezegd dat er door de bewindslieden van de ChristenUnie tot drie keer toe positief over is beslist. Voordat ik er in deze Kamer iets over heb kunnen zeggen, wordt echter al via een persbericht bekendgemaakt dat men ertegen is. Dan mag ik toch tegen de Kamer van reflectie zeggen: is dit nu wel de juiste behandeling?

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Het gaat mij niet om de kritiek op die partijen; daar ga ik niet over. Ik wilde slechts duidelijk maken dat ik het argument "u slaat een gat in de begroting en dat kunt u niet maken" niet voor mijn rekening neem, omdat ik een andere verantwoordelijkheid draag, namelijk die voor fatsoenlijke wetgeving.

Minister **Kamp**: Prima! Ik vind het uitstekend dat mevrouw Strik zegt dat die verantwoordelijkheid bij de minister ligt. Daar ben ik bewindspersoon voor, om die verantwoordelijkheid te nemen. Ik heb ook de ambitie om die verantwoordelijkheid te nemen. De feiten worden er echter niet anders door. Als de Eerste Kamer vandaag instemt met dit wetsvoorstel, dan is de begroting van Sociale Zaken volgend jaar zoals zij is. Als de Eerste Kamer er vandaag niet mee instemt, dan zit ik volgend jaar met een tekort van ruim 100 mln. in mijn begroting. Ik kan geen geld uitgeven dat niet gedekt is, dus ik zal dekking moeten vinden. Dat betekent dat ik in het lopende jaar moet kijken hoe ik 100 mln. kan wringen uit een begroting die al flink is afgeknepen. Ik denk dat er dan maatregelen genomen zullen moeten worden die nog pijnlijker zijn en die een nog kortere voorbereidingstijd hebben dan dit voorstel. Zo liggen de feiten.

De **voorzitter**: Ik sta de heer Elzinga nog een interventie toe, maar met een blik op de klok stel ik voor om de minister de gelegenheid te geven om eerst een deel van zijn betoog te houden. We krijgen nog een tweede termijn ook. Laten wij proberen een beetje binnen tijd te blijven.
**

De heer **Elzinga** (SP): Ik wil de minister er even op wijzen dat wij de begroting nog niet hebben goedgekeurd.

Minister **Kamp**: Dank u wel. Het doet aan de feiten echter niets af. Dit is de volksvertegenwoordiging; ik sta hier namens de regering. Samen moeten wij ervoor zorgen dat wij de overheid goed aansturen. Wij moeten ervoor zorgen dat wij de dingen doen die noodzakelijk zijn, dat wij het geld daarvoor binnenhalen en dat wij het geld op de juiste manier uitgeven. Ik merk slechts op dat ik, als dit wetsvoorstel wordt afgestemd, volgend jaar met een gat van ruim 100 mln. in mijn begroting zit. Zo simpel ligt het.

Ik vroeg mij hardop af: waarom een korting op de AOW-partnertoeslag? Een van de uitvoeringstegenvallers waar het vorige kabinet compensatie voor moest zoeken, betrof de AOW. De levensverwachting van de mensen in Nederland ging omhoog; gelukkig maar! Wij moesten dus meer AOW uitkeren aan meer mensen gedurende een langere periode. Dit was een financiële tegenvaller waarvoor een compensatie gezocht moest worden binnen de begroting van Sociale Zaken. Daarom werd het toen legitiem geacht -- en ik vind dat nu nog steeds legitiem -- om een deel van de oplossing ook in de sfeer van de AOW te zoeken. AOW-tegenvallers werken voor een steeds groter deel ook direct door in de begroting van het Rijk. Vroeger werd de AOW betaald uit de AOW-premie die de werkenden opbrachten. Tegenwoordig wordt 35% van de AOW-uitgaven uit de algemene middelen betaald. Dit percentage groeit in de komende jaren en decennia door tot 60. In 2040 zullen de AOW-uitgaven op jaarbasis boven de 50 mld. liggen en daarvan zal meer dan 60% ten laste komen van de algemene middelen.

Dit is tevens het antwoord op de vraag van mevrouw Vedder over het Spaarfonds AOW. Het Spaarfonds AOW is in 1998 ingesteld om de verantwoordelijkheid van het Rijk voor de AOW tot uitdrukking te brengen. Die verantwoordelijkheid wordt inmiddels uitgebreid genomen. Bovendien wordt die steeds meer genomen, zoals ik net gezegd heb. Het Spaarfonds zelf is anders dan de naam suggereert, geen fonds maar een claim: denk eraan dat je straks AOW-uitgaven krijgt! Daar hoeven wij niet meer aan te denken, omdat wij die uitgaven al hebben. Die worden volop in de begroting verwerkt. Met het oog op de transparantie van de overheidsfinanciën heeft de Studiegroep Begrotingsruimte dan ook geadviseerd om het Spaarfonds op te heffen. Het kabinet heeft inmiddels overeenkomstig dat advies besloten. Het Spaarfonds wordt dus opgeheven.

Het kabinet vond het legitiem om voor AOW-tegenvallers ook naar de AOW'ers te kijken, omdat de positie van 65-plussers in ons land gelukkig niet slecht is. Het percentage huishoudens met lage inkomens is bij 65-plussers maar de helft van het aandeel bij 65-minners. 8% van de 65-minners heeft een laag inkomen, terwijl dit bij de ouderen 4% is. Het nominaal besteedbaar inkomen is in de laatste tien jaar bij 65-plussers met bijna 30% gegroeid. Bij de 65-minners is dit iets meer dan 20%. Bij de jonge 65-plussers -- over deze mensen praat je met name in de sfeer van dit wetsvoorstel -- is de nominale groei van het inkomen zelfs 37%, tegenover dus ruim 20% bij de 65-minners. Het gaat zodoende ook qua inkomen flink beter met de ouderen in ons land. Ik weet niet of iedereen zich realiseert dat het vermogen van de 65-plussers gemiddeld €240.000 is. Ik reken daarvoor alleen mee het eigen huis minus de hypotheekschuld en de tegoeden. Als je dit uitrekent, is het gemiddeld vermogen €240.000 per huishouden. Dit betekent dat de gemiddelde positie van 65-plussers, zoals ik reeds zei, beter is dan die van 65-minners, zowel qua inkomen als wat vermogen betreft.

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): De minister zei tussen neus en lippen door dat het Spaarfonds AOW is opgeheven. Wij kunnen daar dus niets meer mee. Ik dacht dat de minister er nog meer over zou zeggen, maar er kwam plotseling niets meer. Daarom heb ik nog een aanvullende vraag daarover. Wij krijgen jaarlijks een klein boekwerkje over het Spaarfonds AOW. Daarin staat ook een keurig verslag van de Algemene Rekenkamer. Hieruit blijkt dat in 2009 de bijboeking in dat fonds ongeveer 4,8 mld. was. Dit fonds is nu opgeheven. Er komt dus geen bijboeking. Die bijboeking stelde eigenlijk ook niet zoveel voor, want het geld werd op een andere manier besteed. Aangezien dit fonds is opgeheven, valt die 4,8 mld. in beginsel vrij voor de AOW. Kan uit die 4,8 mld. niet het gat van 100 mln. in de begroting gedekt worden? Dan is de toevoeging niet 4,8 mld., maar wordt de fictieve claim op Financiën 4,7 mld.

Minister **Kamp**: Nee. Ik wil niet geringschattend doen over het Spaarfonds AOW. Toen wij ons voor het eerst bewust werden van de vergrijzing en de financiële gevolgen daarvan, hebben wij ervoor gezorgd dat in de begroting daarvoor ruimte werd vrijgehouden. Men heeft bedacht om dit te doen met een spaarfonds. Inmiddels is gebleken dat dit allemaal achterhaald is. Veel eerder dan wij dachten en op veel grotere schaal dan wij dachten, wordt de AOW al gefinancierd uit de rijksbegroting. Wij dachten dat dit ooit in de toekomst zou gebeuren en wilden ons daarop voorbereiden door geld te reserveren. Het is echter nu al volop gaande. De systematiek van het AOW-spaarfonds werkt al niet meer zo. Wij werken nu namelijk met het EMU-saldo; wat komt er in het EMU-saldo en wat gaat eruit? Dit soort papieren fondsen worden daarin meegenomen. Al het geld wat beschikbaar is, is nodig om de huidige 35% van de uitgaven te dekken uit de rijksbegroting. Er komt dus echt geen 4,8 mld. vrij als het papieren spaarfonds in kwestie opgeheven wordt. Daarmee verandert er dus niets en het gat in de begroting blijft even groot als ik zojuist geschetst heb in mijn discussie met de heer Kuiper.

Ik heb gezegd dat de positie van de AOW'ers in ons land gelukkig niet slecht is. Die positie is zelfs beter dan die van de 65-minners. Daar komt bij dat het steeds moeilijker wordt om niet naar de 65-plussers te kijken als je oplossingen moet zoeken binnen de begroting. Het lijkt mij logisch om dat wel te doen, omdat je iedereen serieus moet nemen; 65-min of 65-plus, je moet naar iedereen kijken. Als je de AOW'ers per definitie wilt ontzien, wordt dat steeds moeilijker. De groep is namelijk groot en groeit sterk. Over dertig jaar werken er 1 miljard mensen minder in ons land, maar het aantal gepensioneerden is dan 2 miljard mensen groter. Daarmee is er binnen de bevolking van ons land dus sprake van een grote verschuiving richting ouderen. Je moet dus bij allerlei maatregelen ook steeds naar die groep kijken, zowel in positieve als in negatieve zin.

Dat wil niet zeggen dat iedere AOW'er het breed heeft. Daarom is ervoor gekozen om binnen

de groep van 65-plussers met een jongere partner, degenen met de laagste inkomens voor deze maatregel te ontzien. Als een 65-plusser en een jongere partner samen een inkomen van minder dan 110% van het wettelijk minimumloon hebben, worden zij niet gekort. Het is mogelijk om de grens hoger te leggen, op 120%, 130% of 150% van het minimumloon; alles kan. Als je dat doet, wordt de korting van 8% echter steeds groter voor de groep die er net boven zit. Daar is door het vorige kabinet niet voor gekozen. Ik ben het eens met die keuze. Er is voor gekozen om alleen de groep met een laag inkomen, niet tot het minimumloon maar tot 110% van het minimumloon, erbuiten te houden, en de korting over de overigen te verdelen.

Het rekening houden met het inkomen in de AOW is geen unieke aantasting van de systematiek van de AOW, zoals door enkele woordvoerders is gesteld.

De heer **Elzinga** (SP): Voordat wij verdergaan met de systematiek heb ik nog een vraag over het inkomensplaatje dat de minister schetst. Hij doet voorkomen dat alle 65-plussers het beter zouden hebben dan werkenden. Dat is een bizarre schets van de werkelijkheid. De minister zegt: als wij de grens hoger leggen voor de mensen die wij vrijstellen, dan moet het percentage omhoog voor de mensen die overblijven. Dat is het geval als je ervan uitgaat dat de maatregel om alleen te bezuinigen op mensen met een partnertoeslag op de AOW, per definitie 100 mln. moet opleveren. Maar er hadden toch heel andere keuzes gemaakt kunnen worden?

Minister **Kamp**: Het is wonderlijk dat de heer Elzinga zegt dat ik een bizarre schets van de werkelijkheid geef. Ik geef aan hoe het zit, namelijk welk deel van de ouderen een laag inkomen heeft en hoe zich dat verhoudt tot de 65-minners. Ik geef aan wat het vermogen is en ik kom met enkele andere feitelijke gegevens, maar dan noemt hij dat een bizarre schets van de werkelijkheid. Daar kan ik mij heel weinig bij voorstellen.

De heer **Elzinga** (SP): De minister schetst hoe de inkomenssituatie van 65-plussers in de afgelopen jaren is verbeterd. Bij werkenden is het minder snel beter geworden. Iemand die met pensioen gaat, levert over het algemeen toch nog inkomen in. Dat staat los van de vermogenssituatie waarin in dit land een groot deel van het vermogen geconcentreerd is bij een heel kleine groep van mensen die over het algemeen wat ouder zijn, grote huizen bezitten enzovoort.

Minister **Kamp**: Over inkomen merk ik het volgende op. 75% van de ouderen heeft een inkomen boven de €30.000. Ik heb aangegeven hoe het inkomen de afgelopen tien jaar veel sterker is gegroeid dan bij de 65-minners. Er zijn veel minder mensen die van een laag inkomen afhankelijk zijn, terwijl het vermogen gemiddeld €240.000 bedraagt. Dat zijn gewoon de feiten.

Als er voor 18 mld. aan bezuinigingen wordt ingeboekt en je pikt er steeds een maatregel uit waarop je het vergrootglas zet, kun je steeds zeggen: waarom dit en niet wat anders? Het gaat om een totaalpakket, waarvan bovendien een deel al door het vorige kabinet was ingevuld. Het is niet zo dat de zaak geconcentreerd wordt op de ouderen. Er worden voor 10, 20, 30 andere beleidsvelden en groepen ook maatregelen getroffen. Het gaat bij deze maatregel om AOW-gerechtigden met partners die jonger zijn dan 65 jaar. In een situatie waarin wij van iedereen verwachten dat hij naar vermogen bijdraagt aan de samenleving en waarin wij steeds meer mensen nodig hebben omdat er minder arbeidsaanbod is terwijl er heel veel werk gedaan moet worden, hebben wij er belang bij dat mensen gaan werken. Wij maken ons hele socialezekerheidsstelsel activerend. Wij willen dat mensen tot hun 65ste en straks tot hun 67ste blijven doorwerken. Een korting van 8% op deze jongere partners, die de mogelijkheid hebben om wat bij te verdienen, vinden wij verantwoord. Het gaat om een groep die nog iets kan, die nog een alternatief heeft. Het is een maatregel waar ik zelf ook helemaal achter sta.

Niet iedere AOW'er heeft het breed; dat heb ik ook niet willen suggereren. Wij gaan de maatregel niet van toepassing verklaren op degenen die een gezamenlijk inkomen hebben dat lager is dan 110% van het wettelijk minimumloon. Daarvoor is een inkomenstoets georganiseerd. Enkele woordvoerders hebben gezegd dat rekening houden met inkomen een aantasting zou zijn van de systematiek van de AOW. Het is geen aantasting van de systematiek van de AOW, want er zat al een inkomenstoets in de systematiek van de AOW, namelijk in de partnertoeslag zelf. Die partnertoeslag krijg je alleen als je AOW'er bent met een jongere partner zonder of met een laag inkomen. Als die partner wel inkomen heeft, krijg je geen of weinig partnertoeslag. Als het gaat om inkomen uit arbeid van de partner, wordt de eerste 15% van het minimumloon niet meegeteld. Op het meerdere korten wij twee derde. Inkomen uit uitkering tellen wij mee. Er is dus al een gedetailleerde inkomenstoets voor de partnertoeslag. Wij voegen daar een tweede inkomenstoets aan toe om te bepalen wie wel en wie niet een korting krijgt opgelegd. Nogmaals, het is geen aantasting van de systematiek van de AOW, het is toepassing van een bestaande systematiek.

De korting op de toeslag voor de jongere partner bedraagt maximaal €45 per maand netto en duurt zolang de partner jonger is dan 65. Gemiddeld is er een leeftijdsverschil van zeven jaar. Het negatieve koopkrachteffect van de korting is maximaal 2,25%. Dat is niet weinig, maar ook niet extreem in een situatie waarin onze economie in het jaar 2009 met 4% tot 5% is gekrompen. Als dat gebeurt, moet je maatregelen nemen in de uitgavensfeer. En dan kom je op allerlei plekken terecht. Als je dat voor bepaalde groepen gaat doorrekenen, krijg je aanmerkelijke koopkrachteffecten te zien. Dat is ook hierbij het geval. In het geheel van de koopkrachteffecten

waar wij het in deze kabinetsperiode nog over zullen hebben, is dit een gematigd effect.

Er moet wat gebeuren om de klap die onze economie gekregen heeft en de tekorten op de rijksbegroting op te vangen. Er moet veel meer gebeuren dan deze ene maatregel, maar deze ene maatregel hebben wij in het geheel nodig. In de Tweede Kamer heb ik aangegeven dat de korting van ongeveer €550 netto per jaar te vergelijken is met twee werken tegen het minimumloon. Het gaat om mensen jonger dan 65 die arbeidscapaciteit hebben. Als zij twee weken per jaar tegen het nettominimumloon werken, hebben zij de korting opgevangen. Ik kan daar nog aan toevoegen dat €45 netto per maand vergelijkbaar is met een derde van het bedrag dat mensen maandelijks belastingvrij mogen ontvangen als ze vrijwilligersactiviteiten verrichten. De vergoeding die iemand krijgt voor vrijwilligersactiviteiten is belastingvrij en dan heeft men een derde van dat bedrag nodig om deze korting te kunnen opvangen.

Laten wij ons goed realiseren dat werken voor ouderen veel meer is dan een theoretische mogelijkheid. Bijna de helft van alle 55-plussers, de mensen tussen de 55 en 65 jaar, werkt. Ook voor vrouwen in deze leeftijdscategorie geldt dat de arbeidsdeelname de laatste tien jaar is gegroeid van 20% naar 34%. Dan tellen we alleen de banen mee van twaalf uur of meer per week, maar hier spreken we over kleine of zeer kleine banen. Tellen we die ook mee, dan ligt op dit moment de arbeidsdeelname van vrouwen tussen de 55 en 65 jaar al op 42%. Het is dus veel meer dan een theoretische mogelijkheid dat je met werk die korting waarvan nu sprake is, kunt opvangen.

De komende tijd zal via de websites van de Sociale Verzekeringsbank en van het ministerie en via het periodiek dat alle cliënten van de Sociale Verzekeringsbank krijgen toegestuurd, gewezen worden op de werkmogelijkheden die er zijn en op de ondersteuning die middels de Werkpleinen in Nederland geleverd kan worden aan werkzoekenden.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): U noemt de groep van 55 tot 65 jaar. Wij hebben ook kunnen vernemen dat meer dan 60% van degenen met een partnertoeslag ouder is dan 60 jaar. Dus daar ligt het percentage arbeidsdeelname nog weer lager. Bovendien hebben wij gehoord dat één komma zoveel procent van degenen die ouder zijn dan 60 jaar op de arbeidsmarkt komt en er dus nog niet eerder op heeft geparticipeerd. Wilt u daar eens op ingaan?

Minister **Kamp**: Dat een klein percentage de arbeidsmarkt op komt, is omdat veel mensen ervoor kiezen om het niet te doen. Als je ervoor kiest om die arbeidsmarkt niet op te gaan omdat je het financieel niet nodig hebt, omdat je het niet wilt of omdat je tijdelijk inteert op het vermogen, dat vele mensen ook hebben, dan kom je niet op de arbeidsmarkt en dan is het percentage intreders in die leeftijdsgroep heel klein. Dat is dan een keuze van de mensen zelf.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Maar in wezen legt u de bewijslast of het moeilijker is voor een groep van die leeftijd om nog op de arbeidsmarkt te komen, bij de mensen zelf. U zegt gewoon: dat moet kunnen want er zijn mensen die het doen, dus u moet het ook kunnen.

Minister **Kamp**: In een situatie waarin wij er met zijn allen van overtuigd raken dat de pensioneringsleeftijd van 65 jaar naar 67 jaar moet en wij vinden dat mensen tot hun 67ste jaar moeten doorwerken -- daarover zijn wij nu aan het spreken in de politiek in Nederland -- en wij gelijktijdig zien dat van de groep van tussen 55 en 65 jaar op dit moment de helft werkt en dat ook bij de vrouwen het aantal werkenden flink aan het groeien is, dan denk ik dat de mogelijkheid om via twee weken werk per jaar tegen het minimumloon die korting op te vangen, een meer dan theoretische mogelijkheid is. Mensen hebben de werkelijke mogelijkheid om op die manier die korting op te vangen. Dat is het enige wat ik heb willen zeggen.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): U vindt ons aan uw zijde als u het hebt over vergroting van de arbeidsparticipatie, ook van vrouwen, maar bij dit wetsvoorstel gaat het daar niet om. Ik vind het hier een gelegenheidsargument. Omdat u mensen overvalt -- ze hebben bij wijze van spreken de vorige week te horen gekregen dat ze de volgende maand minder inkomen hebben -- kunt u niet zeggen: ja, maar we willen tenslotte ook dat die mensen gaan werken. Hoe hebben deze vrouwen en soms ook mannen zich op tijd kunnen voorbereiden om inderdaad dat inkomensverlies te compenseren door de arbeidsmarkt op te gaan? Ik wil toch dat u daar wat serieuzer op ingaat.

Minister **Kamp**: Ik doe echt mijn best om serieus op de serieuze inbreng van de Kamerleden in te gaan. Ik denk niet dat mensen echt overvallen zijn. Dit is iets wat al vanaf september 2009 aan de orde is en waarover ook al geruime tijd op de websites van de Sociale Verzekeringsbank en het ministerie geïnformeerd wordt. Deze discussie is al langer gaande. Iedereen in dit land weet dat er over de hele linie bezuinigd moet worden en iedereen kan weten dat ook zijn of haar groep daarbij in beeld komt. Het is geen gelegenheidsargument waar ik mee kom. In de Tweede Kamer heb ik er al op gewezen dat die 8% inderdaad een korting is, maar dat die gezien moet worden in het geheel van ons streven om iedereen tot aan de pensioengerechtigde leeftijd te laten participeren op de arbeidsmarkt. Ook mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn kunnen werken. Ook bij de migranten en vrouwen kan de arbeidsdeelname omhoog, evenals bij ouderen. De mogelijkheid dat de oudere de arbeidsdeelname kan realiseren, is reëel. Als de ene helft werkt, is dat immers voor de andere helft niet uitgesloten. Op dit moment is al meer dan 40% van de groep vrouwen aan het werk. De mogelijkheid dat een niet-werkende uit die groep twee weken per jaar tegen het minimumloon inkomen verwerft, is veel meer dan

een theoretische mogelijkheid. Dat is gewoon een reële mogelijkheid.

Het koopkrachteffect van de korting op de AOW-partnertoeslag is maximaal min 2,25% voor de groep met een inkomen net boven de 110% van het wettelijk minimumloon. Samen met de overige generieke maatregelen in de begroting voor het jaar 2011 is de uitkomst voor deze groep min 3%.

Onder anderen mevrouw Swenker sprak kritisch over de korte invoeringstermijn van deze maatregel. Op de aankondiging in september 2009 volgde niet met spoed een wetsvoorstel omdat de Tweede Kamer bezwaar had tegen de oorspronkelijke invulling van de maatregel. Staatssecretaris Klijnsma heeft toen voor een andere vorm gekozen, namelijk voor het huidige wetsvoorstel. Zij heeft de Kamer daarover geïnformeerd in februari 2010. De indiening volgde in juni van dit jaar. Reeds enige tijd is informatie over dit voorstel op de websites te vinden. Na de stemming in de Kamer hebben wij alle betrokkenen per brief geïnformeerd. Dat is wat wij kunnen doen. Wat je doet, is bij dit soort maatregelen nooit goed, want de uitkomst is altijd vervelend, maar je moet het binnen de marges die er zijn, zo goed mogelijk doen. Ik denk dat dit is gebeurd. Het is een jaar en drie maanden vooraf aangekondigd. Geruime tijd geleden is het op de website gezet. Verder is aan iedereen een brief gestuurd nadat de Tweede Kamer daarover had gestemd. Dat konden wij in redelijkheid doen.

Mevrouw Vedder en de heer Kuiper vroegen hoe het inkomen van de jongere partner precies wordt verrekend. Zoals bij alle uitkeringen, met als enige uitzondering de bijstandsuitkering, wordt bij het verrekenen van inkomen geen rekening gehouden met vermogen of met inkomen uit vermogen. De oorsprong van die beleidslijn is het karakter van de werknemersverzekering. Toen de werknemersverzekeringen werden opgezet, is gezegd dat mensen zich tegen arbeidsongeschiktheid en tegen werkloosheid moeten kunnen verzekeren opdat zij hun vermogen niet hoeven aan te tasten of niet terug hoeven te vallen op hun inkomen uit vermogen als zij arbeidsongeschikt of werkloos worden. Daarvoor moeten zij zich kunnen verzekeren. Deze lijn die bij de werknemersverzekeringen is gevolgd, is bij de volksverzekeringen voortgezet en die hebben wij ook nu, bij dit wetsvoorstel, aangehouden. Het inkomen uit vermogen en het vermogen zelf worden buiten spel gehouden.

Mevrouw Vedder vroeg in hoeverre extra inkomsten kunnen leiden tot een extra korting op de partnertoeslag. De eerste 15% van het wettelijk minimumloon -- dus de eerste €200 per maand inkomen uit arbeid -- wordt buiten beschouwing gelaten bij de inkomstenstoets voor de jongere partner bij de partnertoeslag. Wordt inkomen verworven ter compensatie van de korting, die €45 netto per maand bedraagt, dan is dus geen sprake van extra korting omdat men daarmee beneden de genoemde €200 per maand blijft.

De heer Van Driel maakte bezwaar tegen de gemaakte eenmalige voorbereidingskosten van 3 mln. Toen hierover moest worden besloten, is

overwogen dat het hierbij gaat om een maatregel die structureel ruim 100 mln. per jaar zal opbrengen. Gelet op deze grote opbrengst en het grote belang van deze ombuigingsmaatregel werden de 3 mln. eenmalige voorbereidingskosten verantwoord geacht. Ik ben het daarmee eens en verdedig dit nu dan ook tegenover de Kamer.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik maak hier bezwaar tegen. De minister citeert mij nu voor de tweede keer verkeerd. Ik vind dit bijna stuitend worden. Eerst verwijt hij mij onbetrouwbaarheid op grond van iets wat ik helemaal niet gezegd heb. Nu zegt hij met zoveel woorden dat ik bezwaar heb tegen de voorbereidingskosten. Dat is niet het geval. Als je maatregelen neemt, moet je vanzelfsprekend allerlei kosten maken op het terrein van automatisering en personeel. Ik heb wel gezegd -- en daar is mijn aanval op gericht -- dat de minister had kunnen zien aankomen dat het hier heel moeilijk zou worden, dat het geen gelopen race was en dat hij daarom die kosten niet had mogen maken. Maar als deze maatregel doorgaat, moet hij natuurlijk kosten maken. Ik weet niet of de minister het met opzet doet of dat het per ongeluk is. Ik begin daaraan te twifelen nu hij mij voor de tweede keer aanvalt op een argument dat ik niet gebruikt heb. Dat vind ik buitengewoon laakbaar.

Minister **Kamp**: Ik heb mijn woorden bewust gekozen, niet om uw woorden verkeerd uit te leggen maar om erop in te gaan. U hebt gezegd dat u bezwaar hebt tegen de eenmalige voorbereidingskosten en natuurlijk deed u dat in het kader van hetgeen u nu naar voren brengt. U zegt: het was een korte voorbereidingstijd en eigenlijk had de minister kunnen zien aankomen dat het mis zou gaan. Daar hebben wij met elkaar over gesproken en ik denk dat ik helemaal niet had kunnen zien aankomen dat dit mis zou gegaan. Al maanden geleden is besloten over de voorbereidingskosten en toen is in alle oprechtheid gedacht dat het een verstandig voorstel was. Dat was een inschatting van het vorige kabinet en wij hebben het overgenomen. De voorbereidingskosten zijn destijds gemaakt en ik neem ze nu voor mijn rekening. Ik vind het ook heel normaal dat toen die kosten zijn gemaakt. Als je 3 mln. aan voorbereidingskosten maakt voor een maatregel die jaarlijks 100 mln. moet opleveren, is dat geheel binnen de marges. Ik begrijp dan ook niet zo goed waarom de heer Van Driel boos wordt. Hij heeft zich in scherpe bewoordingen uitgelaten en hij heeft ervoor gekozen om dit voorstel met zoveel woorden af te wijzen. Ik ben verantwoordelijk voor de begroting van SZW voor 2011 en ik word geconfronteerd met een gat in de begroting van 100 mln. Men mag dan van mij verwachten dat ik mijn uiterste best doe om de Kamer ervan te overtuigen dat het vorige en het huidige kabinet het goed hebben ingeschat.

Deze maatregel is, als onderdeel van een groter geheel, zeer wenselijk. Als het wetsvoorstel wordt verworpen, valt er een gat van ruim 100 mln. in onze begroting. Ik zal daarvoor in het lopende jaar een alternatieve dekking moeten zien te

vinden. Dat moet een structurele dekking zijn die al in 2011 ruim 100 mln. genereert. Een wetswijziging is niet aan de orde, want zo'n wijziging zou betekenen dat ik de bezuiniging in 2011 niet kan genereren. Ik moet dus iets vinden wat zonder wetswijziging in het lopende jaar kan worden doorgevoerd, wat structurele dekking geeft en wat minstens 100 mln. gaat opleveren. Als ik die dekking pas vind rond 1 juli 2011 -- en dat is niet uitgesloten -- dan zal ik voor het jaar 2011 een dekking moeten zien te vinden van 200 mln. Ik moet namelijk die 100 mln. in 2011 zien te halen. Dan wordt het probleem dubbel zo groot als het nu al is. Ik ben daar zeer bezorgd over. Dat probeer ik over te brengen en ik ben ervan overtuigd dat het beter is, te kiezen voor het voorstel dat nu aan de orde is. Het is relatief tijdig aangekondigd en het kan op een ordentelijke wijze worden ingevoerd. Als het wordt aangenomen, kunnen wij voldoen aan onze verplichting jegens de mensen die recht hebben op een uitkering of op een tegemoetkoming bovenop hun uitkering.

De **voorzitter**: Ik stel u voor nog twee interventies toe te laten en gelet op de tijd daarna geen interventies meer te plegen. Er is ruimhartig ingeschreven voor de tweede termijn.
**

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Ik zie uit naar alternatieven om de begroting rond te krijgen. De minister zegt dat hij structurele middelen moet vinden om het gat te dekken. Wordt het bedrag dat er nu voor staat uiteindelijk niet steeds kleiner omdat er vanaf 2015 geen toeslag meer is? Er komen dan geen nieuwe zaken meer bij. Het gaat om de partners zolang ze geen 65 jaar zijn geworden. De doelgroep wordt met de jaren toch steeds kleiner?

Minister **Kamp**: Mevrouw Strik heeft gelijk, maar tot 2014 loopt het bedrag op tot 118 mln. op jaarbasis. Daarna neemt het af. Tot het jaar 2014 zit ik evenwel met een gat van tussen de 100 mln. en de 120 mln. op jaarbasis. Dat is het structurele probleem waarmee ik zit en waarvoor ik een oplossing moet vinden.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Voorzitter. De minister is nog niet ingegaan op het bezwaar dat veel fracties hebben gemaakt dat aan de doelgroep een bepaald perspectief is geboden, namelijk dat er tot 2015 gebruik kan worden gemaakt van de partnertoeslag. Mensen hebben daarop gerekend. Dat wordt nu veranderd. De minister zegt dat dat is aangekondigd en hij heeft er gelijk in dat er in Den Haag allerlei modellen voorbijgekomen zijn. Voor de doelgroep gaat het echter allemaal heel snel. Ik vind het belangrijk dat de minister daarop nog ingaat.

De minister uit bijna een dreigement. Hij zegt: als dit niet doorgaat, dan moet ik iets anders doen. Het is niet uitgesloten dat hij op ditzelfde dossier nog wat kan doen. In het debat zijn daarover door verschillende fracties dingen gezegd. Het bedrag van 100 mln. is een heel groot en heel

massief punt. Dat betekent ook dat de grens heel laag moet worden gelegd om de begroting in te boeken. Ik heb gisteren aangegeven dat sommige mensen die de partnertoeslag nu krijgen inderdaad in een veel gunstiger inkomensplaatje zitten. Kan de minister leven met 40 mln. of 50 mln.? Wat betekent dat voor de doorrekeningen?

Minister **Kamp**: Voorzitter. Ik zit wat de begroting voor het komende jaar betreft echt in een klem. Ik heb gekeken naar de doorwerking van de ontwikkelingen van nu naar volgend jaar. Het enige wat ik aan concrete vooruitzichten heb, is dat zich een tegenvaller voordoet in de sfeer van de kinderopvangtoeslag waardoor ik nog 65 mln. tekortkom. Verder is vorige week in de Tweede Kamer de behandeling van een wetsvoorstel uitgesteld dat 50 mln. op jaarbasis moet opleveren. Die behandeling is uitgesteld tot in het nieuwe jaar. Hier in de Eerste Kamer heb ik een probleem met 100 mln. Ik heb niet de mogelijkheid om te zeggen: als ik 50 mln. binnenhaal in plaats van 100 mln., dan ben ik al een heel eind. Ik zit met een zeer krappe begroting volgend jaar. De heer Kuiper zei terecht dat 100 mln. een massief bedrag is. Dat betekent voor mij een massief tekort in de begroting van volgend jaar. Het wordt echt bijzonder lastig om daarvoor een alternatief te vinden. Naar mijn overtuiging zal dat alternatief pijnlijker zijn en minder ordentelijk in te voeren dan de voorstellen waarmee ik nu kom.

De heer Kuiper zei dat mensen ervan uitgingen dat zij zekerheid hadden tot het jaar 2015 op het punt van de partnertoeslag. De mensen die op dit moment partnertoeslag ontvangen, hebben ook na 2015 zekerheid. Iedereen die nu partnertoeslag ontvangt, behoudt die tot het moment dat de partner 65 jaar is. Dan is het afgelopen, maar niet eerder. De situatie van na 2015 gaat namelijk alleen in voor nieuwe gevallen. Voor de oude gevallen heeft het jaar 2015 geen bijzondere betekenis.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Voorzitter. Het gaat natuurlijk om de hoogte van die toeslag. Daaraan wordt wel degelijk iets gedaan. Minister **Kamp**: Zeker. Zekerheid wat betreft de hoogte van die toeslag is er niet. Er is namelijk geen enkele zekerheid. Als onze economie in een jaar tijd met 4% à 5% krimpt, als Ierland en Griekenland door de andere EU-landen geholpen moeten worden, als er ook andere landen ter discussie staan, als je ziet welk risico een land loopt als er tekorten zijn op de lopende begroting, dan kan er op een gegeven moment afhankelijkheid ontstaan van de kapitaalmarkt. Als je dat als land niet wilt, dan moet je ingrijpen. Het vorige kabinet heeft besloten om 800 mln. weg te halen bij de kinderopvangtoeslag. Het huidige kabinet heeft dat overgenomen en heeft daar nog eens 200 mln. bovenop gelegd. Er wordt dus 1 mld. minder uitgegeven aan kinderopvangtoeslag. Men kan stellen dat ouders ervan uit zijn gegaan dat zij die toeslag zouden krijgen, maar helaas kan een overheid geen geld uitgeven dat er niet is. Dat heeft consequenties voor iedereen; voor mensen

met een bijstandsuitkering, voor AOW'ers en voor ouders met kinderen. Naar alles waaraan de overheid geld uitgeeft, moet gekeken worden zodat maatregelen genomen kunnen worden om te bereiken dat uiteindelijk de inkomsten en de uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. Het stelsel dat wij hebben in dit land, ons sociaizekerheidsstelsel, dat door onze voorgangers is opgebouwd en waarop wij trots zijn, moeten wij zo goed mogelijk in stand houden om de mensen te helpen die die hulp nodig hebben. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: De CDA-fractie heeft verzocht om een schorsing van tien minuten. Ik sta die toe. Ik schors de vergadering tot 14.50 uur, stipt. Dan vangen wij aan met de tweede termijn van de Kamer.

**

De vergadering wordt van 14.40 uur tot 14.50 uur geschorst.

*N

De heer **Van Driel** (PvdA): Voorzitter. Vreedzaam wil het maar niet worden, deze dagen voor kerst. Na de fanatieke discussies van vanochtend moet ik ook bij dit debat opmerken dat de minister al na een paar minuten niet alleen verontrust en boos was, maar ook begon te dreigen. Al na vijf minuten hadden wij de eerste dreigingen binnen. Hij zou onvoorbereid allerlei pijnlijke maatregelen treffen als wij met deze maatregel niet akkoord gaan.

Voor ons staat, voor degene die zich dat niet realiseert, niet de minister van Defensie, die wild om zich heen schietend zich een uitweg probeert te banen uit deze moeilijke positie, maar voor ons zit achter de regeringstafel de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Boos en verontrust is hij wel en hij komt, of je dat nu "wild schietend" of "met een gestrekt been inkomend" noemt, met behoorlijk zware taal aanzetten. Ik weet niet of het echt helpt voor zo'n debat dat je pal tegenover elkaar staat. Dreigen mag, maar eerlijk gezegd ben ik er niet zo van onder de indruk. Wij zien dan wel wat voor maatregelen er komen. Als zij pijnlijk zijn, zullen zij dus voor heel wat stemmers en kiezers pijnlijk zijn; die zullen daar dan wel mee rekenen. Dat zij onvoorbereid zijn, mag ik niet hopen. Wij kunnen in deze Kamer immers altijd nog de minister ter verantwoording roepen, ook als het om maatregelen gaat die niet een wet noodzakelijk maken. Wij kunnen hem altijd nog op het matje roepen als wij dat zouden willen.

Kortom: ik laat die woorden graag voor rekening van de minister. Ik denk alleen niet dat verder polariseren zo verschrikkelijk veel zin heeft en ons veel verder helpt. Misschien moeten wij namelijk nog een tijdje verder met elkaar. Het is in ieder geval wel te betreuren dat de minister mijn opvattingen over de voorbereidingskosten zo naar zich toe draait, waardoor het net lijkt alsof ik bezwaar had tegen het feit dat er voorbereidingskosten gemaakt moeten worden zodra er een nieuwe wet komt. Ik zeg het nog maar

even voor alle duidelijkheid. Met een beetje politiek instinct, dat de minister zeker heeft, had hij kunnen aanvoelen dat het hier nog geen gelopen race is. De vraag is of je al kosten moet maken -- ik heb dat "kosten-op-sterfhuis" genoemd -- alvorens er een Kameruitspraak ligt. Dat vind ik minder verantwoord als uitgave en minder betrouwbaar vooral, omdat je daarmee de mensen die het betreft op de kast jaagt, terwijl dat wellicht achteraf helemaal niet nodig was. Wellicht komt het wetsvoorstel er namelijk helemaal niet door. Dan hebben die mensen voor niets een brief gekregen en voor niets inkomensplaatjes moeten schetsen die achteraf niet nodig zouden zijn geweest. Dan had hij beter kunnen zeggen: dan gaan wij die maatregel drie maanden later invoeren zodat wij enige voorbereidingstijd hebben.

Over het koopkrachteffect doet de minister tamelijk laconiek. Het gaat ook maar om 2,25%. Hij schetst mijns inziens een juist beeld door te zeggen dat oude AOW'ers relatief steeds rijker worden en de positie van veel AOW'ers er financieel tamelijk goed uitziet. Ik ben iedereen die daaraan meewerkt overigens zeer dankbaar. De AOW'ers zijn dat ook. Laten wij blij zijn dat heel wat mensen die ouder zijn dan 65 jaar, het goed hebben. Ik geloof dat de minister dat ook vindt. Hij denkt er dus niet anders over, maar hij ziet daarin wel een reden om die groep aan te pakken. Dan denk ik: had het dan gezocht bij mensen die het heel erg goed hebben. Dat hoeven niet per se AOW'ers te zijn. Neem dan bijvoorbeeld mensen die op twee keer modaal zitten, als je als vindt dat er genoeg mensen met voldoende geld in dit land zijn. Ik zeg niet dat ik daar een voorstander van ben, maar ik vind op zich het feit dat het AOW'ers goed gaat, geen argument om tot 2,25% te bezuinigen op AOW'ers die net boven de 110% zitten. Dat zijn twee dingen die naast elkaar staan.

Ik wil ook nog iets zeggen over de motivering. Ik heb nog geen goede motivering gehoord, anders dan het feit dat het met die AOW'ers zo slecht nog niet gaat. Dat vind ik toch wel een erg zuinige motivering. De minister praat over alle AOW'ers, terwijl wij vooral praten over het ontzien. We hebben veel bezwaar tegen het feit dat het mensen treft die net boven de 110% zitten. Boven de 110%, op 115% of 120% is 2,25% best nog een behoorlijk bedrag. Dan kun je wel zeggen: dat is €45, daar kun je voor werken. Dat kan ook. We zijn het ermee eens dat we moeten proberen om meer mensen op de arbeidsmarkt te krijgen, maar daar is volgens ons deze maatregel niet voor nodig. Ik vind dat geen goed argument om de arbeidsparticipatie te bevorderen. De arbeidsparticipatie is het op zich waard om bevorderd te worden. Daar heb je deze maatregel niet voor nodig.

*N

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): Voorzitter. Ik wil beginnen met de minister te bedanken voor zijn beantwoording. Hij heeft het wetsvoorstel zeer bevlogen bij ons neer proberen te leggen. Hij begon met de historie. Die hebben we uiteraard kunnen

lezen in het dossier, maar het is altijd goed om dat te zien.

Een aantal punten wil ik toch graag nog onder de aandacht brengen, omdat ik vond dat daar wat weinig aandacht aan geschonken werd in de beantwoording. Een van die punten was de inkoop van de aanvullende pensioenen binnen een eventuele pensioenmodule van de werkgever. Op welke wijze wordt daar rekening mee gehouden? Of gaat dat gewoon binnen het pensioen? Als het een lijfrente is, blijft het immers buiten het inkomen. Als het pensioen is, komt het in het inkomen. Wat als ik als werknemer besluit om een aanvullende pensioenmodule te gebruiken en daar dus geld in stop? Daarop wil ik graag nog een antwoord hebben van de minister.

De minister heeft voorts aangegeven dat hij, als dit wetsvoorstel niet doorgaat, andere maatregelen zal moeten treffen, eventueel buiten de wet om. Aan welke maatregelen denkt de minister dan? Dat zou ik graag wat concreter van hem willen weten. Ik heb ook nog geen duidelijk antwoord gehoord op de vraag naar een eventueel uitstel van deze maatregel tot 1 juli, zodat er toch een wat langere periode is voor AOW'ers om aan het idee te wennen.

De heer **Elzinga** (SP): Voorzitter. Ik wil nog even een vraag stellen aan de CDA-fractie. Ik begrijp dat mevrouw Vedder de minister dankt voor zijn bevlogen antwoorden, die door anderen toch ook een beetje bedreigend werden genoemd. Hoe beoordeelt de CDA-fractie deze antwoorden nu? Vond mevrouw Vedder de antwoorden overtuigend?

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): Hij was zeer bevlogen en overtuigend. Ik vind dit moeilijk. Dit blijft voor de betrokken groep een lastige maatregel. Wij blijven deze maatregel toch heel moeilijk vinden. Ik wacht nu even op het antwoord op de paar aanvullende vragen die ik net nog gesteld heb, voordat wij definitief ons oordeel bepalen.

*N

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Voorzitter. Ook ik wil graag de minister danken voor zijn beantwoording. Ik wil hem ook complimenteren met zijn entree. Ik hoop dat we hier nog vaak met hem de degens mogen kruisen.

De minister begon zijn betoog met het schetsen van een rooskleurig beeld van de vermogenspositie die veel ouderen in ons land hebben. Voor een deel zal dat ook het gevolg zijn van het feit dat de babyboomers hebben kunnen profiteren van de economische ontwikkelingen van de afgelopen tientallen jaren. De minister weet echter net zo goed als ik dat dit niet het hele verhaal is en dat er nog steeds veel ouderen zijn die het er wel degelijk moeilijk mee hebben, hun vaste lasten op te brengen en daarnaast nog ruimte te hebben om een beetje te kunnen leven en om gewoon de dagelijkse uitgaven te kunnen doen. Zoals ik gisteren al zei, is een derde van de ouderen huurder. Wij krijgen te maken met een

huurderstoelage. Wij krijgen ook te maken met de zorgtoelage. Dat is een vraag die nog bij de minister ligt. Hoe gaat die cumulatie van die kortingen, die wij de komende jaren kunnen verwachten, uitpakken voor deze groep ouderen? Daarop zou ik graag in een volgende termijn nog een antwoord willen.

Een volgend, prangender punt voor onze fractie is dus niet alleen dat het een groep mensen treft die het niet makkelijk kan opbrengen en voor wie die 8% wel degelijk een substantieel bedrag is, dat zij niet zomaar kunnen missen, maar ook nog eens dat zij zich niet hebben kunnen voorbereiden op die korting. Ze worden eigenlijk binnen een maand geconfronteerd met een aanzienlijke verlaging van hun maandelijks inkomens. Dat veruigt toch -- ik zeg het nog maar een keer -- van onbehoorlijk bestuur en van een niet betrouwbare overheid. Nu heeft de minister telkenmale opnieuw gezegd dat wij een gat in zijn begroting slaan op het moment dat wij dit gaan afstemmen.

Welnu, onze fractie voelt zich niet zo verantwoordelijk dat zij zegt dat wij het ons daarom niet kunnen permitteren om dit af te stemmen. Zoals ik al heb gezegd, worden wij op het allerlaatste moment geconfronteerd met dit wetsvoorstel. Wij vinden dat wij het op zijn merites moeten beoordelen, dus op uitvoerbaarheid, rechtmatigheid en ook rechtszekerheid, wat natuurlijk een heel belangrijk element is voor burgers om een wet acceptabel te maken.

Wij vinden dit dus onoverkomelijk bezwaarlijk. Wij kunnen hiermee niet instemmen, maar ik wil de minister wel vragen om goed na te denken of hij dit nu wel hier in stemming wil brengen. Voor ons is het prangende punt dat het te veel groepen met een laag inkomen raakt. Stel dat de minister met een voorstel zou komen dat alleen de hoge inkomens zou raken en met een sterke vermogenspositie, precies die groep die de minister aan het begin van zijn termijn beschreef, dan zou het voor ons een ander verhaal worden, zeker als dat hand in hand zou gaan met een latere invoeringstermijn. Daarop wil ik graag de reactie van de minister.

Kortom, er zijn alternatieven. Onze fractie ziet alternatieven. De minister heeft heel duidelijk gezegd dat hij het uit zijn begroting moet halen. Dan wil ik toch nog even bij hem neerleggen dat volgens CPB-berekeningen de sociale zekerheid het grootste slachtoffer is van de bezuinigingen die dit kabinet heeft voorgesteld. Er waren heel andere beleidskeuzes denkbaar geweest waardoor de sociale zekerheid nu niet helemaal in het verdomhoekje zit waar de klappen vallen. Ik geef de minister toch nog even mee -- mijn collega Thissen heeft dat bij de politieke beschouwingen duidelijk gemaakt -- dat het heel belangrijk is voor een regering om zich in te leven in de positie van burgers waartegen zij maatregelen neemt. U en ik zouden het misschien kunnen missen, maar je moet je inleven en weten wat het betekent voor burgers tegen wie je die maatregelen richt. Hopelijk komt de minister met een ander plan.

*N

De heer **Elzinga** (SP): Voorzitter. Ook de SP-fractie wil de minister danken voor zijn antwoorden, maar wij zijn nog niet overtuigd, ondanks de dreigende taal. Ik vind de antwoorden in ieder geval niet overtuigend op de hoofdbezwaren die ik in eerste termijn namens mijn fractie heb uitgesproken: de betrouwbaarheid van de overheid, de ernst en verdeling van de negatieve inkomensconsequenties van de AOW-korting, de onmiddellijke werking en de mogelijkheden om het inkomensverlies te compenseren.

Mijn fractie vroeg de minister of hij dit nu een eerlijke verdeling vond van de lasten. Ja, moet ik concluderen. Dat vindt de minister. Daar denken wij dan kennelijk anders over. De SP vindt het niet erg eerlijk als een maatregel tot gevolg heeft dat, de allerlaagste inkomens uitgezonderd, de lagere inkomens meer inleveren dan de hogere inkomens. En niet alleen relatief, ook absoluut is de nettokorting voor de hogere inkomens lager dan voor de lagere inkomens. Hoe hebben de AOW'ers met een partnertoelage zich dan kunnen voorbereiden? "Geen overvaltaktiek", zegt de minister aan de Kamer, want al vanaf september 2009 wisten zij dat dit eraan zat te komen. Dit voorstel in ieder geval niet. Dat is pas door demissionair minister Donner vlak voor het zomerreces van dit jaar naar de Tweede Kamer gestuurd. Het is nu nog steeds niet aangenomen. Ik wijs daar volledigheidshalve nog maar even op. Men moet nooit de huid verkopen voor de beer geschoten is. Ik hoop dat de heer Koffeman van de Partij voor de Dieren, namens wie ik in dit debat mede spreek, mij deze uitdrukking wil vergeven.

Ik ga verder met de werkkansen. Ik heb gevraagd of de minister verwacht dat veel partners tussen de 55 en de 65 werk zullen vinden. De minister voert nu, in zijn eerste termijn, zelfs vrijwilligerswerk met een kleine vergoeding op als compensatiemogelijkheid. Volgens mijn fractie blijft het helaas irreëel dat het de meerderheid van de getroffen personen zal lukken om het inkomensverlies te compenseren.

De bezuinigingsnoodzaak wordt nog groter als wij nu nee zouden zeggen. Zo begon de minister dreigend zijn eerste termijn. Om draconische maatregelen te voorkomen, moeten we nu vooral instemmen met deze bezuiniging van 100 mln. Ik wil erop wijzen dat 100 mln. een flink bedrag is en dat het slechts 0,5% is van de totale ombuiging van 18 mld. die dit kabinet wil doorvoeren. De hamvraag is of dat gat onverantwoord is. Hier is nog meer over te zeggen. Alleen al volgend jaar wil dit kabinet 2,5 mld. -- dat is 25 keer de 100 mln. uit dit voorstel -- aan lastenverlichting uitdelen middels het Belastingplan, dat ook gisteren en vandaag in deze Kamer besproken is. 0,5 mld. wordt uitgedeeld aan lagere vennootschapsbelastingen en daarvan weer de helft aan de grote bedrijven, die dat echt niet nodig hebben.

De minister zegt dat hij het gat zelf moet zien te dekken, in zijn begroting. Ik wees er in een interruptie al even op dat deze Kamer de begroting nog niet heeft goedgekeurd. Dat geldt niet alleen voor deze begroting, maar ook voor andere

begrotingen. De minister kan dus teruggaan naar de Trêveszaal. Desgewenst kunnen wij hem een steuntje in de rug geven bij zijn onderhandelingen om het bedrag ergens anders te vinden. Wij hebben nog wel wat alternatieven. Die hoeven niet alleen uit bezuinigingen te komen, maar kunnen ook uit extra belastingopbrengsten komen. Je kunt er ook voor kiezen om het begrotingstekort iets minder snel terug te brengen. Mijn collega Reuten heeft namens de SP bij de behandeling van het Belastingplan al een aantal alternatieven geschetst. Alternatieven staan ook in ons verkiezingsprogramma "Een beter Nederland voor minder geld", dat keurig door het CPB is doorgerekend.

Een gat in de begroting is niet zonder precedent. Vorige week nog heeft de gedoogpartner van het kabinet bij deze minister uitstel van de aanpassing van de WW bij ziekte geregeld. Heeft de minister toen dezelfde taal geuit, vraag ik hem. Toont hij nu ook de wil om over een halfjaar met een beter plan te komen?

Mijn vrees over de betrouwbaarheid van de overheid is toegenomen. Ik denk steeds stelliger dat het voor het vertrouwen in de overheid, maar nog meer voor de mensen die het betreft, een stuk beter is om dit wetsvoorstel maar gewoon te verwerpen, volgens ons adagium "wet slecht, wet weg". De SP-fractie geeft de minister in overweging om deze wet terug te nemen en binnenkort met wat beters te komen.

*N

Mevrouw **Swenker** (VVD): Voorzitter. Ik zou de minister graag bedanken voor zijn antwoord. Mijn probleem is alleen dat zijn antwoord op de door mij gestelde vragen niet echt duidelijk was. Mij rest daardoor niet veel anders dan de vraag opnieuw te stellen. De vraag gaat over de invoeringstermijn. De minister zegt dat het is zoals het is wat betreft de invoering op korte termijn. Dat moge zo zijn, maar het is niet altijd zoals het is, om de simpele reden dat er altijd een beleidsafweging mogelijk is als je geconfronteerd wordt met een bepaalde situatie. Mijn vraag aan de minister is opnieuw om te overwegen om het per 1 juli in te voeren. Dit zou het tekort op de begroting met 50 mln. verminderen, zodat de minister minder hard hoeft te zoeken om de resterende 50 mln. elders te vinden. De reden voor de VVD is dat het bedrag waarop betrokkenen gekort worden, best groot is. Anderzijds wil ik best erkennen dat de VVD de redenering van de minister overneemt dat het voor degenen die dat echt willen, mogelijk zou moeten zijn om per maand €45 in werkzaamheden of vrijwilligerswerk te verdienen. Maar omdat het hierbij waarschijnlijk over mensen gaat die nu niet werken, die misschien een tijdlang niet gewerkt hebben of nooit gewerkt hebben, zal het tijd kosten. Zij zullen zich moeten oriënteren op de arbeidsmarkt, op de mogelijkheden om te gaan werken. Daarom hebben wij gevraagd of deze situatie voor betrokkenen niet beter te accepteren zal zijn als de maatregel pas per 1 juli ingaat. Iedereen is nu op de hoogte van hetgeen gaat

gebeuren. Iedereen heeft dan dus nog een halfjaar om te overdenken of men het geld kan missen of activiteiten wil gaan ontwikkelen. Ik stel mijn vraag dus opnieuw aan de minister.

De heer **Van Driel** (PvdA): Voor alle helderheid, zegt u hiermee dat u akkoord gaat met de maatregel als hij op 1 juli ingaat? Vindt u het heel verantwoord om AOW'ers te korten, als het maar zes maanden later is?

Mevrouw **Swenker** (VVD): Dat is niet ondenkbaar.

De heer **Van Driel** (PvdA): Dus: ja.

*N

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Voorzitter. Ook ik dank de minister voor de antwoorden. Onze fractie maakt net als alle andere fracties een eigen afweging van dit wetsvoorstel. Ik heb mijn bezwaren genoemd, voor de minister misschien iets te vroegtijdig, maar ik heb ze genoemd. Onze bezwaren zijn nog onverminderd. Er komt nu verandering in het perspectief dat mensen is geboden. De minister kan wel zeggen dat men hier al een tijd mee bezig was, maar het gaat erom hoe het op de betreffende mensen overkomt. Er is een substantiële groep in het geding. Neem de groep die tussen €20.000 en €30.000 aan bruto-inkomen ontvangt. Bij die groep moet heel veel vandaan komen. Deze mensen hebben een klein pensioen, maar de groep is behoorlijk groot: 20% van het geheel. Dat is best fors.

Een ander punt is de arbeidsparticipatie. Er is gezegd dat men dit verschil kan overbruggen door te werken, maar ik denk dat de mensen die het geld het minst kunnen missen, behoren tot de groep die het moeilijkst de compensatie op de arbeidsmarkt kan zoeken. Ook deze factor is mij dus te onzeker. Zo raakt deze maatregel te zeer de kwetsbare groepen. De maatregel is te algemeen. Ik heb reeds aangegeven dat wij best kunnen leven met een bezuiniging, al blijft het hoofdbezwaar bestaan dat hier een perspectief op een zeker inkomen veranderd wordt, maar dit geld zou bij een veel kleiner deel van deze groep moeten worden gehaald. Wij zouden het liefst zien dat er een ander voorstel kwam. Dan kan de minister op een constructieve medewerking rekenen.

Tot slot hebben wij bezwaren tegen de snelle invoering. Zoals gisteren al is gezegd, zou de maatregel reeds over twaalf dagen moeten worden uitgevoerd. Niet alleen mijn fractie heeft hier moeite mee. Ik heb het woord overval gebruikt, maar de minister voelt dat dit bezwaar bij alle fracties leeft. Dat is voor ons een aanvullend bezwaar.

*N

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Voorzitter. Ik was ook onder de indruk van de beantwoording van de minister. Ik bedank hem er dus uitdrukkelijk voor. Toch centreerde het antwoord zich telkens rond hetzelfde punt: als ik dit niet doe, slaat dat een gat

van 100 mln. in mijn begroting; dat kunnen wij ons eigenlijk niet permitteren, want dan moet ik weer iets anders bedenken. We zijn het erover eens dat dit financiële aspect belangrijk is. Ik sta graag en van harte achter de 18 mld. aan ombuigingen die moeten worden gerealiseerd. De minister heeft gezegd dat je nooit zekerheid hebt, omdat elke zekerheid vervalt bij grote problemen. Daar heeft hij in principe gelijk in, maar echt grote ingrepen hebben we tot nu toe altijd goed voorbereid. Zijn we intussen in zo'n desastreuze situatie terechtgekomen dat we dit niet meer kunnen? Dat gevoel heb ik op dit moment niet.

Voor heel veel mensen die het betreft, is dit trouwens helemaal geen groot probleem. Om hen hoeven we ons dus niet druk te maken. Voor een deel van de groep waar het om gaat, is dit echter wel een vrij groot probleem. Voor hen is de 3% koopkrachtverlies een uitdrukkelijk gemis. Ze zullen dat merken. Dit gemis komt volstrekt onverwacht en er is geen enkele voorbereiding op geweest. Het parlement is er meer dan een jaar mee aan het knoeien geweest, maar zover ik kan overzien, hebben de mensen er zelf nooit iets van geweten. Wat betreft het idee dat het zomaar terugverdiend kan worden: ja, theoretisch kan dat, maar ik ben mij bewust dat veel mensen, juist in deze groep, om welke reden dan ook het niet klaar krijgen. Dat betekent dat we hier toch anders mee om moeten gaan. Het zou mij liever zijn als de grens van de ingreep hoger zou liggen. Collega Kuipers zei €30.000. Ik kan mij daar iets bij voorstellen. Dat betekent wel dat uitstel nodig is. Dat uitstel zou er dan ook toe leiden dat het overvalkarakter minder uitdrukkelijk wordt.

*N

Minister **Kamp**: Voorzitter. Zoals de heer Van Driel van de Partij van de Arbeidfractie al zei, zullen we nog langer met elkaar door één deur moeten. Ik ga graag met de leden van de Eerste Kamer en zeker ook met de heer Van Driel door één deur. Ik kan echter hetgeen hij gezegd heeft over de voorbereidingskosten die al gemaakt zijn, niet anders uitleggen dan ik heb gedaan. De heer Van Driel wees erop dat er voor 3 mln. voorbereidingskosten zijn gemaakt. Hij zegt het onverantwoord te achten dat die kosten gemaakt zijn. Hij zegt dat onverantwoord nog een understatement is, dat het misschien wel over de rand van het bestuurlijk betamelijke is en dat de overheid daarmee een minder betrouwbare partner is. Dat zegt u gewoon, mijnheer Van Driel. Ik moet dat van mij afwerpen. De uitvoeringskosten zijn gemaakt in de wetenschap dat de maatregel anders niet ingevoerd zou kunnen worden per 1 januari. Het was een noodzakelijke maatregel naar de overtuiging van het toenmalige kabinet en de toenmalige bewindspersonen. Ik denk dat ze, gelet op het grote bedrag dat deze ombuiging op moet brengen, deze relatief bescheiden invoeringskosten redelijkerwijs konden maken. Ik kan dat niet anders zien dan ik in eerste termijn heb gezegd.

U zei, mijnheer Van Driel, dat ik nogal laconiek doe over het koopkrachteffect. Dat is niet

zo, althans het is niet mijn bedoeling geweest om laconiek te doen over het koopkrachteffect. Ik weet heel goed hoe mensen met een laag inkomen leven en hoe voor mensen met een laag inkomen ook een klein bedrag groot is. Ik vind een koopkrachteffect van, alle generieke maatregelen meegerekend, 3% voor mensen boven 110% van het wettelijk minimumloon een behoorlijke ingreep. Ik denk dat deze ingreep te verantwoorden is, gelet op het algemene beleid van het kabinet. Er is een mogelijkheid om te gaan werken, ook voor deze groep. Als er geen alternatief zou zijn voor deze groep, was de maatregel nog harder. Gegeven de alternatieven die er voor de groep zijn, is de maatregel verdedigbaar. Maar laconiek over dat koopkrachteffect doe ik zeker niet.

Mevrouw Strik heeft gevraagd wat er op het punt van de koopkracht nog meer aan de hand was. Het is inderdaad zo dat huurtoeslag en zorgtoeslag geen generieke maatregelen zijn, maar specifieke maatregelen. Voor bepaalde mensen uit de diverse categorieën komen er ook nog specifieke maatregelen bij. Het zal zeker zo zijn dat als in de loop van 2011 alle maatregelen uit het regeerakkoord worden uitgewerkt en die vervolgens in de begroting voor 2012 worden neergezet, je over de hele linie bij diverse groepen en deelgroepen met bijzondere koopkrachteffecten te maken zult krijgen en dat je bij de groep als geheel ook nog met ingrijpende koopkrachteffecten te maken zult krijgen.

Vandaar dat in het kabinet afgesproken is dat wij de vormgeving van de diverse maatregelen zeer zorgvuldig gaan bezien. Vervolgens zullen we ook de fasering daarvan zorgvuldig bezien. In augustus, bij het opstellen van de begroting voor het nieuwe jaar, bekijken wij hoe een en ander uitpakt qua koopkrachteffecten en of wij dat voor onze rekening kunnen nemen, dan wel dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Dit alles doen wij gegeven het regeerakkoord dat wij wensen uit te voeren. Per jaar krijgen wij dus een discussie over de koopkrachtontwikkeling in het volgende jaar. Dit jaar valt het nog mee omdat het een begroting is van het vorige kabinet. Er komen nu behoorlijke ombuigingen bij. Bij de behandeling van de begroting voor 2012 zal deze discussie zeker terugkomen. Ik doe daar bepaald niet laconiek over. Dit onderwerp verdient grote aandacht. Die aandacht geef ik er ook op verschillende manieren aan.

Mijnheer Van Driel zei dat ik het bij de mensen met een hoger inkomen moet halen. Wij moeten ons realiseren dat je, als je op de uitgaven van het Rijk wilt bezuinigen, het niet bij de mensen met een hoog inkomen kunt halen. Bij die inkomenscategorie is er geen sprake van per saldo ontvangen, maar van per saldo betalen aan het Rijk. Als je de inkomens in Nederland van laag naar hoog in tien groepen verdeelt, dan krijgt de eerste groep -- degenen met het laagste inkomen -- per saldo een aanmerkelijk bedrag van het Rijk. Er is sprake van overdacht van inkomen in de vorm huurtoeslag, zorgtoeslag en allerlei andere voorzieningen, terwijl er weinig of geen belasting

wordt betaald. Degenen met het laagste inkomen krijgen een groot bedrag.

De eerste zes inkomensgroepen ontvangen per saldo van het Rijk. Alle betalingen aan het Rijk komen van de vier hoogste inkomensgroepen. Als je wilt bezuinigen op de uitgaven van de overheid, dan kom je per definitie bij mensen met een lager inkomen terecht.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Misschien vergeet de minister een post, namelijk de hypotheekrenteaf trek. Wij kunnen stellen dat degenen met het hoogste inkomen veruit het meest profiteren van de hypotheekrenteaf trek. Daar is nog wel een en ander te halen.

Minister **Kamp**: Dat vergeet ik niet. Dat is hierin meegenomen. In de Tweede Kamer heb ik ook gezegd dat wij een opstelling hebben gemaakt van alle voor- en nadelen, van de aftrekposten, van de bedragen die je krijgt en de bedragen die je betaalt. Als je dat per groep totaliseert, dan zie je dat de laagste zes inkomensgroepen per saldo alleen maar krijgen van het Rijk, terwijl de vier hoogste inkomensgroepen alleen maar betalen. Alle collectieve uitgaven worden door die hoogste inkomensgroepen gedragen. Als de overheid de uitgaven en inkomsten met elkaar in overeenstemming probeert te brengen door te bezuinigen op de uitgaven, dan kijkt zij per definitie naar de zes laagste inkomensgroepen omdat die alleen maar ontvangen van de overheid. Natuurlijk moet er evenwicht zijn tussen de uitgaven en inkomsten van de overheid en natuurlijk moet je ervoor zorgen dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, maar dat hebben wij de afgelopen vele tientallen jaren al gerealiseerd in dit land. De uitgaven van de overheid zijn te hoog. De afgelopen paar jaar zijn die 14% gestegen ten opzichte van de inkomsten. Als je de uitgaven wilt terugdringen, dan kom je bij de groepen terecht waar wij nu over spreken. Het is echter wel van belang om goed naar de koopkrachteffecten te kijken en je te realiseren wat je aan het doen bent. Het alleen maar halen bij mensen met een hoog inkomen, kan dus niet als je de uitgaven wilt beperken.

De heer **Van Driel** (PvdA): Het Belastingplan bevat allerlei compensatiemaatregelen waar mensen met middeninkomens en vooral mensen met een hoger inkomen van profiteren. De tegenstelling tussen de partij van de minister en die van mij is eenvoudigweg dat de minister zegt dat wij het niet bij de drie hoogste inkomenscategorieën kunnen halen, terwijl mijn partij zegt dat dit heel goed kan. Wij hebben het dan over mensen die het over het algemeen heel goed hebben. Heel veel mensen zullen zeggen: blijf maar af van het partnerpensioen in de AOW, dan heb ik liever dat er bij ons wat meer gehaald wordt.

Minister **Kamp**: Ik heb niet gezegd dat wij het niet bij de hoogste inkomensgroepen kunnen halen. Ik heb gezegd dat je, als je de uitgaven wilt verlagen, het alleen maar kunt halen bij degenen waar die

uitgaven naartoe gaan. Dat zijn de zes laagste inkomensgroepen. Bij de hogere inkomensgroepen wordt al heel veel gehaald. Alle collectieve lasten worden gedragen door de vier hoogste inkomensgroepen. Aan de andere groepen wordt gegeven. Als je als overheid te veel uitgeeft, moet je kijken hoe je dat op een verantwoorde manier terug kunt draaien bij de groepen waar het geld aan wordt uitgegeven. Dat is wat er op dit moment gebeurt, eerst met het regeerakkoord, vervolgens met het uitwerken daarvan in maatregelen en ten slotte met het verwerken daarvan in de begrotingen voor de komende jaren.

De heer **Van Driel** (PvdA): Ik denk dat wij elkaar niet echt zullen vinden vandaag. Mijn partij zoekt het in andere categorieën dan de minister, maar ik wil nog wel even iets rechtzetten. In de laagste inkomensgroepen bevinden zich mensen die werken tegen het minimumloon of een iets hoger loon. Zij betalen dus ook gewoon belasting. Dat moet ik even rechtzetten. Dat ze daarmee ook overdrachtsinkomen krijgen, zal waar zijn, maar ze betalen ook gewoon belasting. Laten we het toch vooral zoeken bij mensen die veel hebben. Wij komen niet bij elkaar, maar de minister moet ook niet doen alsof er alleen belasting betaald wordt door de vier hoogste kwartielen.

Minister **Kamp**: Ik zeg niet dat de laagste inkomensgroepen geen belasting betalen. Ik zeg alleen dat zij per saldo meer krijgen van het Rijk dan zij aan het Rijk betalen. Als je €100 per maand betaalt en je krijgt €600 terug, dan krijg je €500 van het Rijk. Zo simpel is het. Dat begint bij de laagste inkomensgroep, waarbij het om een hoog bedrag gaat. Het loopt af tot en met de zesde inkomensgroep. Pas daarna wordt er per saldo betaald. Zo liggen de feiten nu eenmaal.

Mevrouw **Vedder** vroeg naar de lijfrente aan de ene kant en het pensioen aan de andere kant. Er is voor gekozen inkomsten uit vermogen en vermogen helemaal buiten de systematiek te houden. Dat is over de hele linie zo. Alles wat onder inkomsten uit vermogen valt, blijft erbuiten. Wat onder inkomsten uit arbeid valt en alles wat daaraan gerelateerd is zoals de uitkeringen, wordt meegenomen bij de korting. Als je het in de vorm van pensioen giet, wordt het inderdaad meegenomen bij de korting. Als het onderdeel is van inkomsten uit vermogen wordt het niet meegenomen. Dat is inherent aan de systematiek waarvoor gekozen is in de sociale zekerheid.

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): Mijn vraag had vooral betrekking op de aanvullende pensioenmodule. Er zijn pensioenregelingen die behalve het basispensioen de mogelijkheid bieden aanvullend te sparen als je het idee hebt dat je te weinig pensioen hebt. Als werknemer kun je kiezen tussen een lijfrentepolis of een aanvullend pensioen. Dat aanvullende pensioen is eigenlijk ook een stukje eigen vermogen dat je gespaard hebt. Ik wil graag van de minister horen wat het verschil is met lijfrente.

Minister **Kamp**: Ik had die vraag ook zo begrepen en ik heb geprobeerd hem zo te beantwoorden. Ik kan het niet mooier maken dan het is en ik voel de spanning die mevrouw Vedder aangeeft. Als je kiest voor de vorm van lijfrente zit het in de sfeer van inkomen uit vermogen en wordt het niet betrokken bij die inkomenstoets. Als je het echter laat vallen in de sfeer van pensioen zit het in de sfeer van inkomen uit arbeid en wordt het er wel bij betrokken. Daar zit inderdaad een spanning tussen die ik niet kan wegpraten. Dat geldt voor pensioen, voor aanvullend pensioen en dus ook voor een aanvullende pensioenmodule.

Mevrouw Vedder vroeg ook welke alternatieve maatregelen er zijn. Ik heb die nog niet in beeld. Ik vind het ook erg moeilijk. Er zijn maar weinig regelingen waarop je een flink bedrag kunt bezuinigen zonder dat daar een aanpassing van de wet voor nodig is. Ik zal een paar opties noemen: de koppeling van de uitkeringen aan de lonen, de hoogte van de kinderbijslag, misschien de kindregelingen en de tegemoetkomingen bovenop de AOW en de ANW. Daar zitten mogelijkheden om zonder wetwijziging via een Algemene Maatregel van Bestuur iets te doen. Mogelijk zijn er meer opties. Er zijn ook bezwaren verbonden aan de opties die ik net genoemd heb; dat kunnen de leden zich wel voorstellen. Ik heb dus het geheel van alternatieven niet in beeld. Ik weet wel dat alles wat ik tot dusver aan alternatieven heb gezien, forse nadelen heeft. Dat leidde ertoe dat ik mij kon voorstellen dat het vorige kabinet ervoor gekozen heeft om deze maatregel door te voeren. Het is een gerichte maatregel die de 65-plussers ontziet, maar de mensen jonger dan 65, die dus de mogelijkheid hebben via werk wat te compenseren, raakt met een korting. Omdat dat raken ook niet verder gaat dan twee weken per jaar werken tegen het minimumloon kan ik me voorstellen dat daarvoor gekozen is. Ik heb al gezegd dat ik erg bezorgd ben: als dit niet doorgaat en ik met iets anders moet komen, zal dat minder zijn. Bovendien moet ik dat dan in het lopende jaar doen en moet ik dat ook nog eens buiten de volksvertegenwoordiging om proberen te doen. Ik ben daar erg bezorgd over. Als dit niet doorgaat, zit ik met een fors probleem.

Mevrouw Vedder vroeg wat ik wil gaan doen met het eventuele uitstel tot 1 juli. Mevrouw Swenker zei: ik heb u één vraag gesteld en daar geeft u geen antwoord op. Neemt u mij niet kwalijk, mevrouw Swenker. We hadden kunnen spreken over uitstel, maar daar is geen meerderheid voor in deze Kamer. Er is een mogelijke meerderheid in de Kamer om de groep te verkleinen en het alleen te halen bij de inkomens vanaf €30.000. De groep maak je daarmee kleiner, waardoor de structurele opbrengst kleiner wordt. Bovendien moet het een halfjaar worden uitgesteld, waardoor je in het jaar 2011 ook nog met een fors probleem zit. De optelsom van het kleiner maken van de structurele opbrengst en uitstel van de invoerdatum maakt het voor mij heel moeilijk om daarmee akkoord te gaan, los van het feit dat ik ook niet de bevoegdheid heb om op eigen houtje wetsvoorstellen te veranderen of wijzigingen toe te

zeggen. Wat wij hier voor hebben gelegd, wat wij overgenomen hebben van het vorige kabinet, is een goed doordacht geheel. Het verdient verre de voorkeur om het geheel zo te accepteren. Nogmaals, de keuze voor 1 juli komt niet echt dwingend op tafel vanwege het feit dat daar geen meerderheid voor daagt in dit huis.

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): De minister houdt graag vast aan zijn voorstel, zo begrijp ik, ondanks de bezwaren die hij van de Eerste Kamer heeft gehoord. Het kabinet-Rutte heeft gezegd een handreiking te zullen doen aan het parlement. Wij doen die nu in plaats van het kabinet. De minister lijkt daar weinig gevoelig voor te zijn. Blijkbaar heeft hij liever tien vogels in de lucht dan één vogel in de hand. Dat verbaast mij hogelijk.

Minister **Kamp**: Het is iets anders. Als wij tien vogels in de lucht hebben, hebben wij echt al die tien vogels nodig om ervoor te zorgen dat wij ons doel bereiken. Als we iedere keer dat er één vogel ter discussie komt, ermee akkoord gaan dat die vogel vleugellam wordt gemaakt, blijft er aan het eind van alle discussies weinig over van die tien vogels. Wij zijn gehouden om dat wat wij verantwoord vinden en om dat wat er in samenhang aan bij kan dragen om de overheidsfinanciën op orde te krijgen, ook te realiseren. De ene keer spreken we over de kinderopvangtoeslag, de andere keer over het doorberekenen van het niet meer overdraagbaar zijn van de algemene heffingskorting in de Bijstandswet en weer een andere keer over een korting op de partnertoeslag in de AOW. Zo zullen de komende jaren nog veel onderwerpen besproken worden. Ik wil heel graag dat we die maatregelen nemen die ertoe leiden dat wij onze overheidsfinanciën op orde krijgen, zodat wij wat wij met elkaar hebben opgebouwd niet in de waagschaal stellen. Tegen mevrouw Swenker en mevrouw Vedder zeg ik dat ik er niet toe kom om er een geïsoleerd besluit over te nemen. Ik heb namelijk niet de indruk, gelet op de inbreng van de woordvoerders, dat dit tot een andere uitkomst in dit huis zou kunnen leiden.

Mevrouw Strik heeft gesproken over de huurtoeslag en de zorgtoeslag. Daar heb ik op gereageerd. Tevens heb ik gereageerd op het punt over de mensen met een laag inkomen.

Wat mevrouw Strik zegt, klopt. Op de begroting van SZW wordt een behoorlijke bijdrage geleverd aan het saneren van de overheidsfinanciën. Dat gebeurt overigens niet alleen op de begroting van SZW, wij zullen ook de organisatie van SZW, het UWV en de Sociale Verzekeringsbank in omvang terugbrengen om een bijdrage te leveren aan het kleiner, compacter en efficiënter maken van de overheid. Wij leveren inderdaad een forse bijdrage, maar desondanks kan ik tegen mevrouw Strik zeggen dat ondanks de ingrepen die de komende jaren plaatsvinden op de begroting van SZW, het totaalbedrag dat in deze kabinetsperiode uitgegeven wordt aan SZW, nog groeit met 9 mld.

De heer Elzinga sprak over het gebruik van de woorden "draconische maatregelen". Hij bracht dat in verband met het zoeken naar alternatieven als dit voorstel niet door de Eerste Kamer zou worden geaccepteerd. Ik heb het begrip "draconische maatregelen" gebruikt in verband met de algemene overheidsfinanciën van een land. Als de algemene overheidsfinanciën van een land niet op orde zijn, dan verliezen de kapitaalmarkten het vertrouwen in dat land. Het eerste wat dan gebeurt, is dat zo'n land renteopslag moet betalen. Geld uitlenen aan Duitsland kan bijvoorbeeld tegen 3%, maar voor het uitlenen aan land X, waaraan wordt getwijfeld, wordt geen 3% gevraagd, maar eerst 5%, daarna 7%, vervolgens 9% en tot slot zegt men: we lenen helemaal niet meer. Als men je helemaal geen geld meer leent, dan zul je met onmiddellijke ingang de inkomsten en uitgaven met elkaar in overeenstemming moeten brengen; dan heb je te maken met draconische maatregelen.

Ik heb gezegd dat ik bezorgd ben over alternatieven voor dit wetsvoorstel. Ik zie daar geen gemakkelijke oplossingen voor. Ik vind het problematisch dat ik het in het lopende jaar moet doen. Omdat ik het pas in de loop van het jaar kan realiseren, moet ik er bovendien rekening mee houden dat ik een hoger bedrag aan bezuinigingen moet vinden dan het bedrag dat ik alleen voor dit doel nodig heb. Kortom: ik ben daar bezorgd over, maar het woord "draconisch" heb ik in een ander verband gebruikt.

De heer **Elzinga** (SP): Het is goed om dat even te constateren. Ik begrijp dat de minister in het geheel niet wil suggereren dat als wij dit voorstel niet zouden aannemen, het gat van 100 mln. ons land dichtbij een failliet zou brengen, waardoor draconische maatregelen à la Griekenland nodig zouden zijn.

Minister **Kamp**: Nee. Ik gebruik geen grotere woorden dan noodzakelijk is. Wij moeten andere dingen gaan doen, die volgens mij ongunstig en nog moeilijker zijn. Ik ben daar bezorgd over. Ik heb een paar mogelijkheden genoemd en ik vind ze geen van alle aantrekkelijk. Je kunt geen geld uitgeven dat je niet hebt. Het woord "draconisch" heb ik echter gebruikt in een ander verband.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Met al deze betuigingen van grote bezorgdheid snap ik echt niet dat de minister niet zegt: goed, dit wetsvoorstel gaat het hier niet halen, maar ik kan alle bepalingen uit dit wetsvoorstel identiek houden; ik ga alleen de grens hoger leggen, op bijvoorbeeld €30.000 of daarboven; ik haal dan wel minder bezuinigingen, maar ik kan toch nog een behoorlijk deel van de bezuinigingen binnenhalen op deze manier. Dat wetsvoorstel kan toch snel passeren? Daar hoeft geen nieuwe discussie over plaats te vinden in de Tweede Kamer, behalve dan over het verhogen van de grens en daar heeft de minister al een meerderheid voor. Alle uitgebrachte adviezen kunnen gelijk blijven, ook het advies van de Raad van de State. Dan heeft de minister hier zo een wet liggen; ja toch?

Minister **Kamp**: Ik heb hier een wetsvoorstel dat door het vorige kabinet is ingediend bij de Tweede Kamer. De Tweede Kamer heeft dit voorstel aangenomen. Nu ligt het voor ja of nee bij de Eerste Kamer. Als dit wetsvoorstel het niet haalt, wat ik zeer zou betreuren, word ik in forse problemen gebracht en moet ik kijken hoe ik volgend jaar de begroting in evenwicht krijg en hoe ik alsnog de benodigde besparingen, bezuinigingen en ombuigingen kan realiseren. De heer Kuiper heeft daar een suggestie voor gedaan. Dat is een van de mogelijkheden die wij dan kunnen overwegen. Wat dit betreft moeten wij dan echter opnieuw beginnen en dan moet er nog iets anders gevonden worden ter aanvulling. Als dit het niet haalt, wat ik zeer zou betreuren, zal ik een alternatief moeten zoeken. Wat dat alternatief is, weet ik nog niet.

De heer Elzinga heeft gezegd dat de Eerste Kamer de behandeling van het wetsvoorstel voor de anticumulatie van Ziektewet en Werkloosheidswet niet heeft doorgezet vorige week; deze behandeling is naar januari verschoven. De bezuiniging die dat wetsvoorstel zou moeten opleveren, was ingeboekt per 1 juli 2011. Dat zijn de feiten. Een ingangsdatum van december of januari ligt dan niet zo gevoelig als bij dit wetsvoorstel. Voor dit wetsvoorstel is de bezuiniging ingeboekt per 1 januari 2011.

De vragen van de heer Kuiper heb ik beantwoord. De heer Ten Hoeve heeft ook voorgesteld om de inkomensgrens te verhogen. Hij weet beter dan ik hoe het precies ligt. De Eerste Kamer beoordeelt het eindresultaat en geeft daar een opvatting over. Aan een nieuw voorstel met een andere inkomensgrens zijn ook weer nadelen verbonden; dat leidt ook tot uitstel van invoering. Wij praten dan over een nieuw wetsvoorstel waar ik nu niet over kan spreken. Ik kan alleen zeggen dat ik een groot probleem heb als dit van tafel is. Dan valt er een week voor het einde van het jaar een gat van ruim 100 mln. in de begroting, die toch al onder grote druk staat. Ik zou dan volgens mij naar iets toe moeten dat minder aantrekkelijk is of onaantrekkelijker dan wat nu voorligt. Dat zou ik zeer betreuren. Ik hoop daarom van harte dat mijn inbreng en mijn reactie op hetgeen de woordvoerders naar voren hebben gebracht, ertoe mag leiden dat dit voorstel alsnog de nodige instemming van de Eerste Kamer kan verkrijgen.

De beraadslaging wordt gesloten.

*N

De **voorzitter**: Ik kom tot afhandeling van het wetsvoorstel. Uit het debat heb ik begrepen dat om stemming gevraagd wordt. Ik stel voor om aan het einde van de vergadering over dit wetsvoorstel te stemmen.

**

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

*B

!Belastingplan!

Aan de orde is de voorzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2011) (32504);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2011) (32505);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale verzamelwet 2010) (32401).**

De **voorzitter**: De staatssecretaris heeft kenbaar gemaakt dat hij het op prijs stelt om in het verlengde van zijn beantwoording in de eerste termijn een mededeling aan de Kamer te doen. Ik stel hem daartoe in de gelegenheid.

**

Staatssecretaris **Weekers**: Voorzitter. Wij hebben gistermiddag en vanochtend een stevig debat gehad over het Belastingplan 2011. Daar zitten heel veel fiscale maatregelen in besloten. Het pièce de résistance van het debat, zoals mevrouw Böhler het noemde, was de verhoging van de btw op podiumkunsten. Die lag de senaat al een hele tijd zwaar op de maag. Bij de algemene politieke beschouwingen van de Eerste Kamer werd in dit kader de motie-Noten ingediend. Vanochtend heb ik aangegeven dat er tot op het laatste moment goed overleg is geweest over de wijze waarop aan deze motie uitvoering kan worden gegeven. Ik heb het resultaat daarvan vanochtend gemeld. Tot het allerlaatste moment was daar, in elk geval wat mij betreft, constructief overleg over mogelijk.

Ik loop tegen een verschil van opvatting tussen de Tweede en de Eerste Kamer aan en dit maakt het lastig. Vanochtend heb ik in elk geval geprobeerd om deze Kamer te overtuigen van de handreiking in de brief van de minister-president om de zaak buitengewoon goed te monitoren en, als daar aanleiding toe zou zijn, het besluit te heroverwegen. Die handreiking bleek toch onvoldoende. Ik heb namelijk begrepen en geproefd dat er in de senaat unaniem een bepaald gevoel heerst over de maatregel. De maatregel als zodanig wordt misschien wel door een heel aantal senatoren gesteund, maar niet als die per 1 januari ingaat. In de motie-Noten werd ook letterlijk gevraagd om de zaak niet per 1 januari te laten ingaan. Elke fractie heeft daar haar eigen politieke inkleuring aan gegeven.

Dit alles heeft ertoe geleid dat ik tijdens de schorsing van vanmiddag, net zoals in de afgelopen weken, constructief overleg heb gepleegd in de boezem van het kabinet. Ik heb ook met de top van de drie politieke samenwerkingspartners aan de overkant gesproken. Wij menen in elk geval dat er op de een of andere manier een gebaar gemaakt moet worden om de afstand tussen de Tweede Kamer en de Eerste Kamer te overbruggen. Die afstand moet op een zodanige manier overbrugd worden dat je tracht het onverenigbare te

verenigen. Bovendien moet je recht doen aan de opmerkingen die in de Eerste Kamer zijn gemaakt. Het thema rechtszekerheid speelt met name in de senaat een belangrijke rol. Ofschoon het kabinet van mening is dat je op 1 januari op een verantwoorde manier het btw-tarief voor de podiumkunsten van het lage naar het algemene btw-tarief kunt overbrengen, meent het kabinet toch de senaat tegemoet te moeten komen door de maatregel als zodanig in stand te houden -- hij staat ook in het voorstel, het Belastingplan 2011 -- maar de invoering ervan uit te stellen tot 1 juli. Op die manier respecteer je het lopende theaterseizoen.

Wij denken hiermee tegemoet te komen aan de belangrijkste zorgen die hier bestaan, in de wetenschap dat enkele senatoren en fracties die maatregel liever niet hadden gezien. Wat mij betreft, is het een kwestie van uitstel, maar komt er van uitstel geen afstel. Het is namelijk een onderdeel van het regeerakkoord. Het lijkt mij echter belangrijk om op de een of andere manier tegemoet te komen aan de gevoelens van de senaat en zodoende het debat over het Belastingplan tot een goede afronding te brengen. Het Belastingplan bevat namelijk ook heel veel elementen die ook in deze Kamer op een wat breder draagvlak kunnen rekenen.

Gelet op de bijzondere constellatie waarin dit kabinet in de Tweede Kamer wel een bepaalde meerderheid heeft, maar in de Eerste Kamer niet, is het van belang dat er een vruchtbare samenwerking plaatsvindt tussen de regering en beide Kamers der Staten-Generaal. Binnen de mogelijkheden die ik heb, neem ik daarom het beleidsbesluit om de inwerkingtreding van de verhoging van het desbetreffende tarief op te schorten tot 1 juli.

De huidige overgangsregeling geldt voor kaartjes die zijn verkocht tot 1 januari, wanneer de voorstelling ook plaatsvindt. Kaartjes die tot 1 juli worden verkocht voor voorstellingen tot die datum, worden tegen het lage tarief belast. Voor het theaterseizoen geldt in zijn algemeenheid dat vanaf 1 juli, of vlak daarvoor, de kaartverkoop voor het nieuwe seizoen alweer start. Daarvoor wordt aangehaakt bij het hetgeen ook in het Belastingplan staat, mits dat Belastingplan de steun van deze Kamer verwerft. Dat spreekt voor zich; daar kan en mag ik niet op vooruitlopen. Ik hoop dat daarmee de angel uit het debat is gehaald. Het ging op zichzelf qua budgettaire belang over een kleine maatregel, die de emoties echter heftig heeft doen oplopen.

Men zal begrijpen dat ik van de minister nog een opmerking moet maken, omdat het uitstellen van de maatregel in kwestie geld kost. Dat zal men begrijpen. Ik wil de zaak echter niet nog gecompliceerder maken door daarvoor vandaag nog om dekking te vragen. Ik denk rustig na over de invulling daarvan en bij het eerstvolgende wetsvoorstel dat daartoe geëigend is, zal ik een concreet voorstel doen. Ik hoop een zodanig voorstel te kunnen doen dat dit beide Kamers zonder problemen kan passeren. Hiermee wordt echter geen precedent geschapen om zonder

dekking allerlei wensen te honoreren, maar gelet op de bijzondere situatie lijkt mij dit een belangrijke stap om uit de impasse te geraken.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik stel voor om vijf minuten te schorsen zodat de woordvoerders zich op hun tweede termijn kunnen voorbereiden, gelet op het nieuwe belangrijke gegeven.

**

De vergadering wordt van 16.01 uur tot 16.06 uur geschorst.

De **voorzitter**: Voordat wij overgaan tot de tweede termijn, geef ik het woord aan de heer Kox, die eerder om een derde termijn heeft gevraagd.

**

De heer **Kox** (SP): Voorzitter. Vanmiddag stelde ik mede namens mijn collega-fractievoorzitters voor om de minister-president naar dit huis te halen. Ik deed dat omdat de staatssecretaris ons gezegd had dat de Kamerbrede wens tot uitstel van de verhoging van de btw op podiumkunsten niet door hem ingewilligd kon worden omdat dat niet zou mogen van de coalitie aan de overkant. Met die woorden introduceerde hij een nieuwe doctrine over de verhouding tussen de regering en deze Kamer. Deze doctrine bleek niet door deze Kamer gedeeld te worden. Nu de staatssecretaris in overleg met de minister-president en de top van de coalitie alsnog toezegt dat de btw-verhoging op podiumkunsten niet ingevoerd wordt op 1 januari, maar wordt uitgesteld, heeft hij zijn nieuwe doctrine van vanochtend weer ijlings teruggetrokken. Dat is erg wijs. Het is heel laat, maar ook heel wijs.

Nu staat vast dat, als deze Kamer iets vraagt, de regering niet naar de overkant hoeft te lopen om te vragen of het mag. Wij hebben een eigen relatie met de regering. De regering beslist dan zelf. Als het erop aankomt, respecteert de regering de wens van deze Kamer. Dat is een belangrijk resultaat van dit debat. De nieuwe doctrine is daarmee alweer in de prullenbak beland en de oude doctrine blijft overeind. Deze Kamer is een van de twee Kamers van de Staten-Generaal. Als deze Kamer iets uitspreekt, luistert de regering daarnaar en handelt de regering daarnaar. Het is heel plezierig dat wij dat na zo'n lang debat kunnen vaststellen. Het is goed dat de staatssecretaris straks het debat afrondt, dat de minister-president thuis kan blijven en dat dit huis tegen zichzelf en de buitenwereld kan zeggen dat wij gerespecteerd worden als deel van de Staten-Generaal. Als wij iets zeggen, als wij echt iets willen, dan voert de regering dat uit.

In overleg met de andere fractievoorzitters trek ik mijn verzoek voor een derde termijn in.

De **voorzitter**: Voor de tweede termijn is nu het woord aan de heer Leijnse.

**

De beraadslaging wordt hervat.

*N

De heer **Leijnse** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor de beantwoording in eerste termijn en ook voor de snelle en tamelijk uitgebreide schriftelijke voorbereiding. Die dank strekt zich uiteraard ook uit tot de ambtenaren van Financiën, die zoals ieder jaar weer voortreffelijk werk hebben geleverd door ons van zeer uitgebreide en zeer heldere antwoorden te voorzien. Die dank aan de ambtenaren is overigens gemengd met enig mededogen, want hier en daar kon je tussen de regels door lezen dat men iets moest opschrijven waar men zelf niet helemaal in geloofde. Dat is nu eenmaal het lot van de ambtenaar, maar het wordt aan deze kant op prijs gesteld. Er ligt dit jaar geen sterk Belastingplan en dat is niet de schuld van de ambtenaren. Ik noem nog een aantal punten.

Wij hebben even van gedachten gewisseld over de reden waarom woonboten, woonarken en woonwagens zijn uitgezonderd van de 6% btw op onderhoud en renovatie. De staatssecretaris heeft uitgelegd dat dat consistent is. Een aantal jaren is deze categorie voortdurend uitgezonderd van maatregelen in de fiscale sfeer op het punt van onderhoud en renovatie. Het principiële punt, namelijk waarom die uitzondering ooit is gemaakt en of zij eigenlijk wel een grond vindt in de Europese btw-richtlijn, blijft echter staan. Ik heb de toezegging van de staatssecretaris geregistreerd om ons nog eens schriftelijk op de hoogte te brengen van de precieze redengeving van die uitzonderingen. Ik neem aan dat deze Kamer daar dan ook nadere uitleg over zal vragen en daarover met de staatssecretaris in debat zal gaan.

Wat betreft de groene en maatschappelijke beleggingen heeft de staatssecretaris toegezegd om in overleg met de LTO en de bonden te bezien of een aanzienlijke beperking van het volume door het terugdringen van het oneigenlijk gebruik door oneigenlijke fondsen kan worden bewerkstelligd waardoor de budgettaire randvoorwaarden van de maatregel wellicht op andere wijze kunnen worden bereikt. Hij heeft mij ook toegezegd dat dit kan leiden tot een heroverweging van de afbouw van de heffingskorting, zoals die in het amendement-Slob is neergelegd. Dat lijkt mij goed nieuws. Het betekent in feite dat er het komende jaar ruimte ontstaat om in een nieuw debat met de sector goed te kijken naar de soort projecten en de wenselijke en misschien minder wenselijke effecten en om in dat debat ruimte te scheppen om te kijken of die heffingskorting helemaal moet worden afgebouwd of dat die op een wat andere wijze moet worden benaderd. De vrijstelling is uiteraard niet aan de orde.

Ten aanzien van de zorgcorporaties heeft de staatssecretaris de ruiterlijke toezegging gedaan dat het anders moet. Hij heeft de vrijstelling integrale Vpb-heffing voorshands gehandhaafd in 2011 en hij wil ook in 2011 tot een andere overweging komen van de wijsheid van het beleidsbesluit van eind 2009.

Wat betreft het koopkrachtbeeld hebben we een beetje een herhaling van zetten gezien. De reparatie die daar gepleegd is, lijkt te generiek en vooral te ruim aan de bovenkant. De

staatssecretaris heeft dat proberen te bestrijden door te relateren aan de belastingafdracht van hogere en lagere inkomens. Dat is een wat ongebruikelijke manier van koopkrachtbeelden presenteren die ook nog wat gecontamineerd wordt door het feit dat hogere inkomens nu eenmaal meer belasting betalen -- daar zijn wij allemaal ongelofelijk voor, want wij hebben een progressief belastingstelsel en dat moeten wij vooral zo houden -- en lagere inkomens minder belasting betalen. Bij een zekere reparatie heb je dan al gauw een hoog percentage ten opzichte van je totale belastingafdracht. Maar dat is een zeer ongebruikelijke manier om dit te benaderen. Kijken wij op de gebruikelijke manier naar het pakket, dan moet het toch wel als tamelijk onbevredigend worden gekenmerkt dat het in deze omvang en deze uitwerking zo in overwegende mate bij de bovenste helft van de inkomens terecht komt.

Over de podiumkunsten hebben wij veel gewisseld. De staatssecretaris heeft daar zo-even zelfs een staartje van zijn eerste termijn aan gewijd. De regering heeft gedaan wat zij moest doen, zij het met enige moeite. Zij is deze Kamer tegemoetgekomen na een klip-en-klare Kameruitspraak, te weten de motie-Noten van de vorige week. Per 1 januari komt er een beleidsbesluit dat de dan waarschijnlijk in de wet staande regel dat de podiumkunsten onder het tarief van 19% zullen vallen, herneemt teneinde de podiumkunsten per 1 januari onder het tarief van 6% te houden tot 1 juli. Met deze toezegging heeft de regering gedaan wat zij moest doen, maar heeft zij tegelijkertijd toegegeven dat een dergelijke ingreep bij beleidsbesluit kan. Ik heb daar in mijn eerste termijn uitdrukkelijk om gevraagd. Dat stuitte aanvankelijk op allerhande bezwaren die ik niet zal herhalen, maar nu blijkt dat die bezwaren toch minder zwaar gewogen moeten worden en dat men wel degelijk bij beleidsbesluit hier kan optreden. Ook blijkt dat de legaliteit hiermee niet in het geding is. Met andere woorden: voor de podiumkunsten is er nu zekerheid dat wel degelijk op 1 januari de btw op 6% blijft. Daarna treedt een periode van zes maanden in werking waarin wij nog voluit kunnen spreken over de vraag of het wijsheid is ook bij afloop van die maatregel op 1 juli, door te gaan met wat dan in de wet staat, namelijk het brengen van het tarief naar 19%.

Mijn fractie is voor afstel. Laat daar geen misverstand over bestaan. Wij hebben ten principale beargumenteerd dat deze maatregel niet in het Belastingplan zou moeten staan. Wij zullen tot 1 juli blijven pleiten voor afstel, zowel in de Tweede Kamer als in de Eerste Kamer. Die zes maanden die ons nu gegeven zijn in het voorstel van de regering, leveren bijzonder veel ruimte op om te bezien welke parlementaire meerderheden gevormd kunnen worden voor een maatregel die meer wijsheid in zich houdt dan wat nu in het Belastingplan dreigt te komen. Ik constateer met vreugde dat de regering de Kamer tegemoet is gekomen. Die vreugde betreft vooral de kleine theaters en kleine schouwburgen in dit land, de theaters in kleine gemeenten, de amateurtoneelgezelschappen, de

amateurmuziekgezelschappen, de gezelschappen met artiesten die weliswaar worden betaald maar niet meer dan het minimumloon verdienen: alle marginale kunstbeoefening in dit land die onevenredig getroffen wordt door deze maatregel. Het gaat ook om de oneerlijkheid van deze maatregel: het feit dat sommige evenementen er wel door getroffen worden en andere niet. De voetbalwedstrijden en het circus blijven erbuiten, maar het theater valt er wel onder. De maatregel staat ook symbool voor een afkeer van kunst en cultuur, die wij ten principale zouden moeten verwerpen. Ook om die reden zou afstel te prefereren zijn.

Ik ben blij dat de regering in ieder geval heeft ingezien dat het zinvol is om uitstel te verlenen zodat wij dit debat met elkaar nog eens in den brede kunnen voeren. In deze gedachtewisseling zijn ook staatsrechtelijke zaken aan de orde geweest. Collega Kox heeft dat net ook al gezegd. Dat komt omdat de staatssecretaris, in zijn eerlijkheid zal ik maar zeggen, ons een inkijkje heeft gegeven in hoe moeizaam dit allemaal in het kabinet en in de relatie van het kabinet met de coalitiepartners in de Tweede Kamer tot stand is gekomen. Het ongelooflijk intensieve overleg dat daar heeft plaatsgevonden, de voortdurende terugkoppelingen naar de partijen in de Tweede Kamer, meer in het bijzonder naar de gedoogpartner, en de cruciale rol die deze gedoogpartner uiteindelijk bij het geven van enige ruimte aan het kabinet heeft gespeeld. Als ik staatssecretaris was, zou ik mij een klein beetje schamen om dat verhaal te vertellen. Deze regering heeft een eigen verantwoordelijkheid. Die eigen verantwoordelijkheid werkt in de richting van beide Kamers gelijk. De regering is gebaseerd op het consent van beide Kamers. Dat consent is geen saldogrootheid. Heb je een beetje consent in de ene Kamer en een beetje minder consent in de andere Kamer, dan mag je dat niet tegen elkaar weg schrappen. In beide Kamers moet de regering volledig verantwoordelijk voor haar eigen gedrag optreden. Verwijzingen naar hetgeen in de andere Kamer plaatsvindt, zijn daarbij in beginsel niet aan de orde.

In die relatie met de regering heeft de Eerste Kamer nu haar zin gekregen. Wij hebben gevraagd om de maatregel die in het Belastingplan staat, niet op 1 januari te laten ingaan. De regering is ons daarbij tegemoet gekomen. Wij zijn blij met het uitstel. Het geeft ons de gelegenheid om voluit te blijven zoeken naar parlementaire steun voor dit afstel. Het laatste woord is er nog niet over gezegd. In dat laatste woord zullen wij zaken doen met de regering en niet met de Tweede Kamer.

De afweging ter zake van het Belastingplan als zodanig is een saldoafweging. Mijn fractie vindt dit geen sterk plan. Dat had beter gekund. Dat had in deze preciaire situatie van de overheidsfinanciën, maar ook in de preciaire situatie van de binnenlandse bestedingen beter gekund.

Er zitten ongetwijfeld positieve punten in dit plan. De 6% btw op onderhoud en renovatie die bij beleidsbesluit op 1 oktober is ingegaan, kan naar onze mening nog enige tijd worden gehandhaafd.

Het is een behulpzame maatregel om de woningmarkt te stimuleren. Zelfs als het Belastingplan er niet zou komen, zou deze maatregel nog gewoon doorlopen omdat het beleidsbesluit voorlopig geldig blijft. De koopkracht van de mensen met de laagste inkomens wordt met 450 mln. geschraagd. Dat is in deze tijden terecht, maar dat kan ook op een andere wijze dan via de fiscaliteit en dat kan ook nog na 1 januari op een andere wijze.

Aan de negatieve kant wegen wij het bedrag van ruim 1 mld. dat naar de hogere inkomens gaat, als een zwaar negatief punt. Dat geldt ook voor de onnodige en oneerlijke verlaging van de Vpb voor grotere ondernemingen, die het vestigingsklimaat in Nederland ten opzichte van de burenen ten onrechte verder ondersteunt aan de prijskant. Of dat goed is voor de Europese verhoudingen moet toch in grote mate worden betwijfeld. Ook de maatregel voor de podiumkunsten staat, ondanks de toezegging van de regering, voor ons aan de negatieve kant van het Belastingplan.

Het lijkt erop dat de fractie van de Partij van de Arbeid per saldo geen vrijheid zal vinden om voor dit Belastingplan te stemmen.

*N

De heer **Essers** (CDA): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris en zijn ambtenaren voor de schriftelijke en mondelinge beantwoording van onze in eerste termijn gestelde vragen. "Het is een bijzonder Belastingplan." Dat zijn de woorden van de staatssecretaris en ik voeg eraan toe: "En dat is het." Het is een bijzonder Belastingplan omdat wij niet alleen over technische zaken hebben gesproken, maar ook over beginselen. In eerste termijn heb ik gewezen op de algemene rechtsbeginselen die ook aan het belastingrecht ten grondslag liggen. Ik heb er wat ironisch aan toegevoegd dat die zelfs ook voor het belastingrecht gelden. Maar ik bedoelde natuurlijk dat die beginselen juist voor het belastingrecht gelden. Beginselen als rechtsgelijkheid en rechtszekerheid zijn vaak uitgevochten bij fiscale conflicten en daaruit vloeiden dan allerlei andere consequenties voort.

Ik ben buitengewoon verheugd dat de staatssecretaris in het debat met deze Kamer duidelijk heeft gemaakt dat die beginselen los moeten staan van welke politieke akkoorden dan ook. Die beginselen moeten gewoon geëerbiedigd worden. Wij zijn dan ook buitengewoon ingenomen met de toezegging om uit een oogpunt van rechtszekerheid de btw-verhoging voor podiumkunsten uit te stellen tot 1 juli 2011. Hiermee geeft de staatssecretaris er blijk van ook de rechtsbeginselen hoog in het vaandel te hebben staan. Dat geeft alle vertrouwen voor de toekomst. De staatssecretaris heeft ook gezegd dat hij de ontwikkelingen in de sector zal blijven volgen. Als er significante afwijkingen zijn, zal hij niet aarzelen om daaraan consequenties te verbinden. Vervolgens is het natuurlijk de vraag wat significante afwijkingen zijn. Daarover is nog geen

duidelijkheid. Ik wijs erop dat in beurskringen de zogenoemde schaal van Mock bestaat waarbij een afwijking significant is als het om een afwijking van tussen 12% en 20% gaat. Ik geef het maar mee.

Maar er is natuurlijk veel meer aan de orde geweest dan de btw-verhoging voor podiumkunsten. De staatssecretaris heeft een paar belangrijke toezeggingen gedaan, waarvoor ik dankbaar ben. Zo heeft hij gezegd dat hij met de sector het gesprek zal aangaan over de alternatieve regelingen voor de huidige voorstellen met betrekking tot de afschaffing van de heffingskorting voor maatschappelijke beleggingen. De staatssecretaris zei dat hij de sector uitnodigt voor een gesprek over de vraag of het aanbod van de sector een haalbare kaart is, gegeven de door de staatssecretaris aangegeven kaders. Dat zijn onder andere budgettaire kaders. Ik ben blij dat dit constructieve overleg nu gaat plaatsvinden en dat de mogelijkheid van een heroverweging niet wordt uitgesloten.

De staatssecretaris heeft een heel belangrijke toezegging gedaan als het gaat om de giftenaftrek in de inkomstenbelasting. Daarvan wordt oneigenlijk gebruik gemaakt en ik vind dat dergelijk oneigenlijk gebruik gericht moet worden aangepakt. Je moet de goedwillenden er niet onder laten lijden. Ik ben blij dat de staatssecretaris heeft gezegd dat de giftenaftrek niet in gevaar komt voor instellingen van algemeen nut en instellingen met een SBBI-status waarbij oneigenlijk gebruik niet te vrezen is. Dat is een belangrijke toezegging voor al die verenigingen die afhankelijk zijn van vrijwilligers en van giften van particulieren.

De staatssecretaris gaat voor de zorgcorporaties een standstill gedurende een jaar in acht nemen. Het onderdeel van het beleidsbesluit om woonzorgcorporaties niet meer vrij te stellen van de vennootschapsbelasting is dus voor een jaar van de baan. Dat jaar zal worden benut om nog eens goed te kijken naar de belastingplicht van maatschappelijke ondernemingen en overheidsbedrijven. Ik ben blij met de toezegging dat er op korte termijn een nota komt. Wij hebben voortdurend gediscussieerd over artikel 5. De staatssecretaris zegt terecht dat dat een archaische bepaling is. Dat geldt ook voor de bepaling van artikel 2 die ziet op de belastingplicht van overheidsbedrijven. Dat is echt niet meer van deze tijd. Het feit dat een overheid ook diensten kan verlenen, komt helemaal niet voor in die tekst.

Ik wijs in dit verband ook op art. 5 Vpb want wat in die wet staat, is ongelooflijk. Wij hebben het tot dusver voortdurend gehad over wat er staat onder onderdeel c., ten tweede: het verschaffen van een onderkomen aan bejaarden, gebrekkigen of wezen. Als dat wordt gekoppeld aan het debat dat wij hiervoor voerden, dan blijkt daaruit het tijdsgewricht waarin die bepaling tot stand is gekomen: eind 1945. Het wordt nog erger in onderdeel c., ten derde. Daarin staat: het verschaffen van passende bezigheid aan onmaatschappelijke of onvolwaardige personen. Het is toch een schande dat dat nog in de Wet vennootschapsbelasting staat? Het is echt de hoogste tijd, maar daarover zijn wij het eens, dat

die bepaling en de belastingheffing van overheidsbedrijven en maatschappelijke organisaties opnieuw worden bekeken.

Ik ben blij met de toezegging dat de bedrijfsopvolgingsregeling, met name die in de Successiewet, schenk- en erfbelasting, op de kortst mogelijke termijn opnieuw wordt bekeken en dat wij daarop niet twee jaar hoeven te wachten. Daaruit blijkt dat deze staatssecretaris vatbaar is voor geluiden uit de praktijk. Bovendien blijkt daaruit dat amendementen die op het allerlaatste moment door de Tweede Kamer worden aangenomen, nogal eens tot grote problemen aanleiding geven omdat er niet echt een goede gedachtewisseling over heeft plaatsgevonden. Dat is bij dit amendement, waarmee beoogd wordt om de regeling voor de bedrijfsopvolging in de Successiewet op de schop te gooien, ook het geval. Het werkt niet in de praktijk.

Wij kijken uit naar de startnotitie van de staatssecretaris over zijn toekomstige fiscale plannen. Ik ben blij dat aandacht besteed zal worden aan de neutraliteit ten opzichte van de samenlevingsvormen. Wij vinden belastingheffing belangrijk, maar het moet niet belangrijker worden dan nodig is. Belastingheffing mag geen rol spelen in de keuze die mensen maken om al dan niet te trouwen, te scheiden et cetera. De overheid hoort zich daarmee niet te bemoeien en de overheid moet dat ook niet willen uitlokken.

Ook voor de ondernemingswinstbelasting geldt dat belastingheffing zo neutraal mogelijk behoort te zijn wat de rechtsvorm betreft. Ik heb er alle begrip voor dat de staatssecretaris zich in dat onderwerp nog eens goed wil inleven voordat hij het in de fiscale startnotitie meeneemt. Ik zal hem graag alle literatuur die ik daarover beschik en die nog binnenkort verschijnt, doen toekomen.

*N

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden. Ik ben het vaak niet met hem eens, maar zijn antwoorden zijn een heldere opening voor het debat en dat waardeer ik zeer.

Wat niet kon vanwege het legaliteitsbeginsel en de motie-Jurgens, blijkt nu wel te kunnen, voor zover de argumenten al hout sneden. Die zijn hier door een aantal senatoren bestreden. Er wordt aldus een belangrijk precedent geschapen. Net als de PvdA-fractie gaat mijn fractie er nog steeds vanuit dat de motie-Noten volledig wordt uitgevoerd. Senator Leijnse zei al dat wij nog even de tijd hebben om de uitwerking daarvan nader te bespreken.

In zijn zojuist rondgedeelde schriftelijke antwoorden op vragen die eerder niet beantwoord konden worden bij de mondelinge behandeling is de staatssecretaris niet ingegaan op de voorgestelde btw-verhoging voor beeldende kunst. Wellicht kan hij dit straks nog doen? Ik heb daarover in eerste termijn geargumenteed. Daarop vooruitlopend dien ik een motie in. Als de antwoorden van de staatssecretaris bevredigend zijn, kan ik die motie alsnog intrekken.

*M

De **voorzitter**: Door het lid Reuten wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering heeft voorgesteld het btw-tarief op beeldende kunsten per 1 januari 2011 te verhogen van 6% naar 19%;

overwegende dat de makers van beeldende kunst veelal een inkomen tegen de armoedegrens hebben;

overwegende dat het voorstel veel beeldend kunstenaars onder de armoedegrens doet belanden of hen noopt tot het staken van deze cultuurproductie en dat de maatschappij hiermee niet gediend is;

vraagt de regering, af te zien van het voorstel de beeldende kunsten, in zoverre het de makers of hun intermediair betreft, per 1 januari 2011 onder het algemene btw-tarief te brengen,

en gaat over tot de orde van de dag.

Zij krijgt letter H (32504, 32505, 32401).

**

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Ik meen te kunnen constateren, en ik verifieer het hierbij, dat de staatssecretaris heeft toegezegd om in zijn startnotitie de belasting op vermogen te betrekken. Ik vraag nog eens met nadruk om daarbij ook de belasting op topvermogens te betrekken. Ik herhaal wat ik gisteren daarover heb gezegd. Als er 1,5% belasting wordt geheven over de 7% topvermogens, levert dat een grotere reductie van het begrotingstekort op dan alle maatregelen van het kabinet in vier jaar samen. Ik vraag de staatssecretaris dus om toe te zeggen dat hij dat meeneemt in zijn startnotitie.

Ik constateer dat de staatssecretaris voorsnog weigert zijn portefeuilledeel van de motie-De Boer over de hypotheekrenteaftrek uit te voeren. Het jaar 2011 is echter nog niet voorbij, dus de staatssecretaris heeft alle kans om op zijn schreden terug te keren. Ik constateer dat de staatssecretaris niet ontkent dat de gemiddelde koopkracht tussen 2011 en 2015 jaarlijks daalt met 0,5%. Evenmin ontkent hij dat de koopkracht van de huishoudens in de bovenste 25% van de inkomensverdeling gelijk blijft of zelfs toeneemt. In zijn algemeenheid constateer ik dat dit kabinet de reeds ongelijke inkomensverdeling versterkt. Bij die constateringen laat ik het.

*N

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Voorzitter. Onze fracties bedanken de staatssecretaris zeer hartelijk

voor de uitgebreide beantwoording en voor een aantal toezeggingen die mede aan ons zijn gedaan. Voor alle duidelijkheid, zodat wij zeker weten waar het over gaat, herhaal ik kort de toezeggingen.

De staatssecretaris zal de heffingskorting monitoren en is in beginsel bereid, als de feiten daartoe aanleiding geven, om het beleid aan te passen. Hij wil constructief blijven overleggen met de sector. De staatssecretaris zal zich nader bezighouden met de Edelweissroute en zo mogelijk komen met betere voorstellen dan genoemd in het amendement dat in de Tweede Kamer is aangenomen. De staatssecretaris zegt toe de discussie over de Europese activiteiten inzake het belastingstelsel nader aan te gaan en deze zo mogelijk te betrekken bij de fiscale agenda. De staatssecretaris heeft toegezegd dat de in het regeerakkoord genoemde bezuiniging door beperking van de giftenaftrek van ANBI's en zogenaamde SBBI's heeft per 2013 niet zal worden uitgevoerd zoals geformuleerd in Kamerstuk 32417, nr. 15, pagina 65 onder 5, voor de zekerheid noem ik het maar even precies. Er zullen geen negatieve effecten optreden voor een sociaal belang behartigende instellingen die werkelijk bijdragen aan de samenhang van de samenleving. Wel zullen misbruik en oneigenlijk gebruik van faciliteiten voor SBBI's worden tegengegaan. Voor onze beide fracties is deze toezegging zeer belangrijk. Amateurverenigingen en vrijwilligers in steden en dorpen, vaak heel kleine dorpen, zijn hiermee zeer gediend. Dit is belangrijk, en wij zijn blij met deze royale en zeer duidelijke toezegging, zoals ik die nu heb geformuleerd.

Dan kom ik nu op een punt waarover wij vandaag veel hebben gepraat. Het moet ons van het hart dat het voor onze fracties onbegrijpelijk blijft dat het kabinet zo lang heeft vastgehouden aan de invoering van de verhoging van de btw op podiumkunsten direct per 1 januari 2011. Terecht is in het debat aan de orde gesteld dat een landsbestuur het rechtsbeginsel van behoorlijk bestuur en van de betrouwbaarheid van de overheid op geen enkele wijze ter discussie mag stellen. De toezegging van de regering om de invoeringsdatum te stellen op 1 juli 2011 is dan ook een goede correctie, die wij graag steunen. Wij hopen dat de regering deze toezegging uiteindelijk niet alleen om politieke redenen heeft gedaan, maar juist ook wegens de door ons genoemde principiële aspecten. Wij zouden dat graag van de staatssecretaris willen horen.

De staatssecretaris gaf ook duidelijk aan dat hij het heeft over uitstel, maar niet over afstel. In dat verband wil ik blijven attenderen op de brief van het kabinet van 20 december, van gisteren dus. Daarin is de mogelijkheid genoemd om bij onevenredige schade die van de btw-maatregel wordt ondervonden, serieus te kijken naar andere mogelijkheden en die te betrekken bij de fiscale agenda voor 2011-2015. Ik neem aan dat die mogelijkheid en de in de brief genoemde toezegging daarover volledig overeind blijven, zodat de effecten getoetst zullen worden, ook al hebben wij uitstel van de maatregel. Afstel of een

andere invulling zou dan wellicht mogelijk moeten worden.

De staatssecretaris vroeg zich af waar hij het geld daarvoor moet vinden. In de stukken hebben wij al een mogelijkheid aangereikt, namelijk een verhoging van de accijns op elk pakje sigaretten of shag met 5 cent; dan is het hele probleem royaal voorbij.

De heer **Leijnse** (PvdA): Voorzitter. Over het laatste wil ik geen vraag stellen, wel over wat daaraan voorafging. Ik hoor de heer De Boer zeggen -- hij moet mij maar corrigeren als ik het verkeerd heb gehoord -- dat het uitstel dat nu gegeven is, ook de mogelijkheid geeft om te onderzoeken of er werkelijk substantiële negatieve effecten zijn op de podiumkunsten -- hij noemt een aantal voorbeelden -- en of ook een afstelvariant zou moeten worden overwogen, wanneer dergelijke substantiële negatieve effecten er zijn.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Het woord "afstelvariant" heb ik niet genoemd. Ik heb genoemd de brief van het kabinet, waarin nadrukkelijk staat: bij onevenredige schade wil het kabinet in het kader van de fiscale agenda 2011-2015 nadrukkelijk bezien of de uitwerking anders moet zijn. Dat kan inderdaad zijn: niet stoppen per 1 juli 2011, alleen zou dat dan betekenen dat deze toezegging in de brief niet meer gelding heeft. Ik ga ervan uit dat de toezegging die in de brief is gedaan, wel gelding behoudt en dat het kabinet blijft monitoren wat de gevolgen zijn van de btw-maatregel. Dat kan natuurlijk ook na juli 2011 zijn.

De heer **Leijnse** (PvdA): Dat zal moeten zijn na juni 2011, want de maatregel wordt pas effectief na 1 juli 2011, als hij ooit effectief wordt.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Als hij ooit effectief wordt, ja.

De heer **Leijnse** (PvdA): Dus je kunt pas gaan monitoren nadat de maatregel effectief is geworden.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): Exact.

Op het laatste wat ik zei, ging de heer Leijnse niet in, over de 5 cent verhoging -- eenvoudiger kan het niet -- op een gewoonte die niet al te gezond is. Dan zijn wij er.

Alles afwegend, kom je toch voor de afweging wat je met dit Belastingplan gaat doen. In mijn eerste bijdrage heb ik al gezegd dat er een aantal goede aspecten in dit Belastingplan aanwezig is. Je kunt ook negatieve aspecten noemen, niet alleen de btw-kwestie voor de podiumkunsten maar ook andere onderdelen. Voor onze fracties is het punt of je tegen het Belastingplan gaat stemmen heel waarwegend. Dan doe je nogal wat. Gezien de toezeggingen die de staatssecretaris heeft gedaan, maar ook gezien de bestuurlijke verantwoordelijkheid die onze beide fracties willen nemen, zullen onze fracties daarom voor het Belastingplan stemmen.

*N

De heer **Koffeman** (PvdD): Voorzitter. Ook ik wil de staatssecretaris graag bedanken voor de beantwoording van onze vragen in eerste termijn. Het was spijtig om te moeten vaststellen dat de staatssecretaris in eerste aanleg leek te kiezen voor chicken ride, een gevaarlijk spelletje dat Amerikaanse tieners graag spelen door met twee auto's frontaal op elkaar in te rijden om te zien wie als eerste uitwijkt.

De staatssecretaris is van die heilloze weg gelukkig teruggekomen, waarmee hij heeft aangegeven de Eerste Kamer, anders dan het kabinet eerst van plan leek, alsnog serieus te willen nemen. De zachte landing voor de groenregeling, waarvoor de staatssecretaris de heer Slob lof toezwaaide, maar waar het kabinet zelf kennelijk niet op kon komen, komt er nu ook voor de btw-verhoging op de podiumkunsten.

Kort uitstel van executie, de enige manier om de maatregel ongedaan te maken is in handen van de kiezer. De minister-president heeft een stemadvies gegeven: het maakt niet uit wat je kiest, als het maar CDA, VVD of PVV is. Het ligt voor de hand dat iedereen die een hart heeft voor de podiumkunsten, zich nu hard zou moeten maken voor een campagne waarin de kiezer duidelijk wordt dat het niet uitmaakt wat je stemt, zolang het maar geen CDA, VVD of PVV is. Binnenkort in dit theater wegens electoraal succes geprolongerd. Alleen dat kan de podiumkunsten redden van de harteloze bezuinigingen van dit kabinet.

Als er over bezuinigingen gesproken wordt, moeten wij niet alleen kijken naar de portemonnee van de overheid maar naar alles waar wij als samenleving zuinig op moeten zijn omdat het waardevol is. Twee jaar geleden hebben wij in dit huis een motie aangenomen waarin wij verzochten, de crisis in samenhang te bestrijden. Die motie is nog steeds niet uitgevoerd, terwijl de noodzaak van integrale crisisbestrijding alleen maar is toegenomen. Juist de fiscale agenda waarover de staatssecretaris sprak, kan daarop van grote invloed zijn. Er zal breder moeten worden gekeken wanneer er gezocht wordt naar fiscale hervormingen. Niet alleen zoeken binnen de groenfinanciering of binnen de podiumkunsten, maar ook binnen de vrijstelling van kolenbelasting, belastingvrije kerosine, rode diesel of andere regelingen die negatieve effecten belichamen. Kijken hoe milieubelastende productie kan worden geprijsd zodat externaliteit in de kostprijs tot uitdrukking kan worden gebracht. Duurzaamheid is geen modegril, maar het verbindende thema om de crisis in samenhang te bestrijden. Ik wil daarom de volgende motie indienen.

*M

De **voorzitter**: Door de leden Koffeman, Ten Hoeve, Böhler, Reuten, Yildirim, De Boer en Engels wordt de volgende motie voorgesteld:

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de kredietcrisis in samenhang met andere crises leert dat wereldomspannende problemen om een gecoördineerd optreden vraagt;

overwegende dat duurzame oplossing van deze problemen een breedgedragen analyse behoeft;

overwegende dat deze analyse een "comprehensive approach" vereist en dat ook onder meer de vraagstukken van schaarste (voedsel, energie) en klimaat nadrukkelijk een rol spelen en daarbij moeten worden betrokken;

overwegende dat de Nederlandse fiscale agenda een belangrijke bijdrage kan en moet leveren aan het oplossen van de crises in samenhang;

verzoekt de regering, de duurzaamheidseffecten van elke fiscale maatregel met nadruk mee te wegen en te rapporteren aan de Kamer,

en gaat over tot de orde van de dag.

Zij krijgt letter I (32504, 32505, 32401).

**

*N

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Voorzitter. Ik bedank de staatssecretaris voor zijn uitgebreide beantwoording. Wij zijn het op heel veel punten wel eens. Om met een belangrijk punt te beginnen: er moet gezocht worden naar zinvolle wijzigingen in ons belastingstelsel. We zijn het er duidelijk over eens dat daarbij de uitgangspunten behoren te zijn: eenvoud en nadruk op fiscale doeleinden, minder op niet-fiscale doeleinden.

Ik was erg blij met de toezegging van de staatssecretaris op een vraag van de heer Essers. De staatssecretaris zegt dat hij onmiddellijk begint met de evaluatie en met het kijken naar eventuele wijzigingen in de bedrijfsopvolgingsregeling. Het komt mij inderdaad voor dat dit vrij urgent is.

In mijn eerste termijn heb ik gezegd dat ik wat zorgen heb over de mogelijkheden die binnen de EU bestaan voor belastingconcurrentie, in ieder geval met betrekking tot winstbelastingen. De staatssecretaris zegt dat wij van hem geen race to the bottom hoeven te verwachten. Daar doet hij niet aan mee, zegt hij. Ik neem dat onmiddellijk aan en heb niet de neiging om de tarieven die wij nu vaststellen te kwalificeren als belastingconcurrentie. Toch lijkt het mij goed om dit aspect binnen de EU in de gaten te houden. De economische ontwikkelingen zijn nu eenmaal zo dat iedereen de neiging heeft om zich op zijn eigen belangen terug te trekken. Dan is het genoemde risico wel degelijk aanwezig. De staatssecretaris noemt een gedragscodegroep bij de EU, die erop toeziet of er sprake is van belastingconcurrentie. Ik moet bekennen dat ik niet volledig op de hoogte ben van het bestaan de werkzaamheden van die groep. Misschien zou de staatssecretaris ons schriftelijk op de hoogte kunnen brengen van wat

deze groep precies is, hoe zij is samengesteld, wat haar bevoegdheden zijn en wat zij gedaan heeft. Ook kan de staatssecretaris met eventuele conclusies komen ten aanzien van problemen waarmee de groep geconfronteerd is. Dit geeft waarschijnlijk enig inzicht in de wijze waarop met deze problematiek wordt omgegaan in de EU.

Ik kom op het punt dat de discussie vanmiddag wat gedomineerd heeft: uitstel, geen afstel. Mij dunkt dat daarmee de redelijkheid in alle opzichten gezegevierd heeft. Het zal uit mijn eerste termijn volledig duidelijk zijn geweest dat ik er op zich geen enkel bezwaar tegen heb dat ook de sector van de podiumkunst weer onder het normale tarief van de btw gaat vallen. Het hoge tarief is namelijk naar mijn gevoel het normale tarief. Mijn bezwaren liggen daarin dat de invoering hiervan wel heel plotseling is en dat de sector zich er niet op heeft kunnen instellen. Mijn andere bezwaar is dat wij nu een beperkte sector in het normale tarief plaatsen en dat dit met heel veel aanliggende sectoren niet gebeurt. Dit scheidt scheve verhoudingen. Wat daarvan de effecten precies zijn, is op dit moment niet helemaal na te gaan. Het uitgangspunt zou toch moeten zijn dat in principe iedereen onder het normale tarief valt en dat daarvan alleen om heel goede redenen afgeweken zou kunnen worden. Die motivering is mij in dit geval absoluut niet duidelijk geworden.

Met dit uitstel, geen afstel, ben ik buitengewoon blij, want daarmee is het bezwaar van de plotselinge invoering volledig weggenomen. Van het andere punt, wat wij verder doen met de btw, heeft de staatssecretaris gezegd dat wij er uitdrukkelijk naar gaan kijken en dat wij er in de startnotitie op terugkomen. Ik ga ervan uit dat dit punt uitdrukkelijk aan de orde komt, zodat we in een wat later stadium het totale probleem onder ogen kunnen zien en daar eventueel conclusies uit kunnen trekken.

Ik ben dus blij met deze afloop van de discussie. Collega Kox vatte het uiteindelijke resultaat van de discussie die we daarstraks hadden, samen met de zin: nu geldt weer de oude doctrine; als wij iets zeggen voert de regering dat uit. Onder normale omstandigheden lijkt dat mij een volledig juiste formulering, maar onder abnormale omstandigheden is dat misschien ietwat kort door de bocht. Ik ben geneigd om te zeggen: bij uitdrukkelijke tegenstellingen tussen Eerste en Tweede Kamer, die uiteraard de regering in aanzienlijke problemen kunnen brengen, heeft de regering nu gekozen voor het zoeken van oplossingen waarvan naar verwachting beide Kamers de redelijkheid zullen kunnen inzien als zij bereid zijn respect voor elkaar op te brengen. Ik ben zeer tevreden met dat resultaat. Bij alle waardering voor alle antwoorden van de staatssecretaris was ik dus nog het meest content met wat hij aan het begin van de middag heeft verteld.

*N

De heer **Engels** (D66): Voorzitter. Laat ook ik heel nadrukkelijk beginnen met het uitspreken van mijn

dank aan de staatssecretaris. Hij is op een open en plezierige wijze het debat met ons aangegaan op een voor hem niet al te makkelijke dag. Ik heb er geen persoonlijke vreugde aan beleefd dat ik hem het vuur flink aan de schenen heb moeten leggen, met name in staatsrechtelijke zin, maar hier spelen verantwoordelijkheden die uitstijgen boven een persoonlijke relatie.

Ik heb vastgesteld dat de staatssecretaris ten aanzien van de groenbeleggingen wil gaan monitoren. Hij wil het overleg met LTO Nederland en de Nederlandse Vereniging van Banken hervatten. Hij wil dit onderwerp meenemen in de fiscale agenda en is bereid een en ander in dat kader te heroverwegen. Als lid van een redelijke fractie acht ik dat voor dit moment voldoende.

Ik kom op het punt van de btw-maatregel. Ik heb gisteravond al uitvoerig proberen duidelijk te maken dat de brief van de minister-president, die als handreiking was bedoeld, op staatsrechtelijk niveau niet overtuigend was. Er werd verwezen naar de motie-Jurgens, maar die ging over een heel andere problematiek: implementatie van Europese richtlijnen waarbij afwijking van wettelijke regelingen aan de orde is. Ook het legaliteitsbeginsel speelt hier niet, want er is geen sprake van afwijking van wettelijke regelingen als een ministerieel besluit zou worden genomen. Overigens zouden ook geen burgers bindende situaties aan de orde zijn. De staatssecretaris heeft deze argumenten vandaag niet weerlegd. Het lijkt me goed om voor de toekomst te onthouden hoe deze punten staatsrechtelijk precies in elkaar zitten.

Uit de reactie van de staatssecretaris is gebleken dat hij vandaag is vertrokken met geen enkele politiek ruimte. Dat heb ik als kernpunt uit zijn reactie gehaald. De staatsrechtelijke belemmeringen zijn opgevoerd, maar bleken toch niet doorslaggevend. Eigenlijk was er dus sprake van politieke onwil. Er bleek wel degelijk financiële dekking voorhanden; ook dat bezwaar leek vooral te stoelen op politieke onwil. Hetzelfde geldt voor de juridische bezwaren waarover ik het zojuist heb gehad. De stelling dat hier rechtsbeginselen in het geding zijn, is niet van tafel gehaald. Ook dat duidt op politieke onwil. Essentieel in dit verhaal is dat de politieke onwil is geïnitieerd door de coalitiemeerderheid in de Tweede Kamer, waarbij een van de partners -- ik zal verder niet zeggen welke -- klaarblijkelijk een dominante rol speelt.

De conclusie dat een coalitiemeerderheid in de Tweede Kamer hier de politieke verhoudingen bepaalt, plaatste de Eerste Kamer natuurlijk in een heel wonderlijke positie met grote staatsrechtelijke vraagtekens. De conclusie die daaruit werd getrokken door de staatssecretaris, was namelijk dat de regering daardoor niet in de positie of zelfs weigerachtig was om een eigenstandige positie in te nemen ten opzichte van de Eerste Kamer. Dat zou betekenen dat de drie coalitiepartners in de Tweede Kamer feitelijk de verhouding tussen regering en Eerste Kamer zouden gaan bepalen. Voor mijn fractie zou dat staatsrechtelijk en politiek volstrekt onaanvaardbaar zijn geweest. Anders gezegd, het zou een vorm van staatsrechtelijke vernieuwing zijn

waar zelfs mijn partij niet voor is. Dat wil wel wat zeggen.

De verhouding tussen regering en Eerste Kamer behoort immers zodanig te zijn dat daarin niet wordt geïntervenieerd vanuit de Tweede Kamer. Dat verstoort de constitutioneelrechtelijke positie van deze Kamer en de rollen binnen het wetgevend orgaan. In wezen zou dat eigenlijk moeten leiden tot de conclusie dat sprake is van onrechtmatig handelen in constitutionele zin.

Maar ook politiek zou het niet behoorlijk zijn geweest, omdat regering en Eerste Kamer hun posities ten opzichte van elkaar zelfstandig moeten kunnen bepalen. Dit betekent naar het oordeel van de D66-fractie inderdaad dat de regering, gelet op de motie-Noten, volkomen gerechtigd en zelfs verplicht was om een ministerieel beleidsbesluit zelfstandig te nemen en dat niet afhankelijk te maken van het oordeel van een coalitie in de Tweede Kamer. Het gaat hierbij immers niet -- ik verschil daarover wellicht van mening met mijn goede collega Ten Hoeve -- om een conflict tussen Tweede Kamer en Eerste Kamer. De vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal loopt per Kamer naar de regering en terug en loopt zeker niet tussen Kamers. Daar hebben we ook helemaal geen staatsrechtelijke instrumenten en regels voor.

Ik moet vaststellen dat deze opmerkingen hun schaduw reeds vooruit hebben geworpen. De staatssecretaris heeft namelijk een nadere verklaring afgelegd met als kernpunt dat hij de maatregel in stand wil laten, maar de uitvoering ervan per 1 juli wil laten ingaan. Ik kan namens mijn fractie zeggen dat we daarmee genoeg nemen. Wij nemen daarmee genoeg om twee redenen. Allereerst vanwege de politieke context en vooral de politieke wending die het debat heeft genomen met betrekking tot de staatsrechtelijke gevolgen: terug naar de staatsrechtelijke zuiverheid. Maar ook vanwege het feit dat tegemoetgekomen wordt aan een belangrijk juridisch bezwaar dat door veel fracties naar voren is gebracht, namelijk de kwestie die verbonden is met het overgangsrecht in het kader van de rechtszekerheid en de rechtsgelijkheid. Overigens ben ik het wel eens met bijvoorbeeld de fractie van de PvdA dat inhoudelijk gezien dit niet aansluit bij hoe wij eigenlijk tegen de maatregel aankijken. Dat mag duidelijk zijn: voor ons had het helemaal niet gehoeven.

Ik sluit af met twee conclusies. De eerste conclusie is dat ik met vreugde vaststel dat het kabinet uiteindelijk de eigenstandige positie en verantwoordelijkheid van de Eerste Kamer respecteert. Dat getuigt van constitutioneel bewustzijn en van respect voor politieke behoorlijkheid met name -- laat ik die woorden met nadruk uitspreken -- in deze tijdgeest. Dan weet iedereen hopelijk wat ik bedoel. Het is wel jammer, zeg ik er eerlijk bij, dat de Eerste Kamer daarvoor tot het uiterste heeft moeten gaan. Het had eerder gekund. Dat zou ook beter zijn geweest. Vandaag is echter duidelijk geworden, en dat vind ik dan wel weer winst, dat onze staatsrechtelijke verhoudingen niet kunnen en zeker niet mogen worden verstoord door partijpolitiek gemarchandeer. Ik hoop oprecht,

gelet op de situatie waar we de komende maanden in zitten en gelet op de huidige tijdgeest, dat het kabinet deze lijn zal blijven volgen, in ieder geval tegenover de Eerste Kamer.

De tweede conclusie is dat als de regering onwillig zou zijn gebleven om de Kamer tegemoet te komen, dit voor mijn fractie reden zou zijn geweest om het Belastingplan niet te aanvaarden. Nu de regering echter haar verzet staakt, meent mijn fractie dat in deze context het Belastingplan, ook al zijn wij het met veel onderdelen niet eens, in zijn geheel, bij wijze van een saldoafweging, kan worden aanvaard.

*N

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Voorzitter. Ook ik dank de staatssecretaris voor de beantwoording van de vragen. Evenals bij collega Reuten is bij mij uit eerste termijn nog een vraag blijven hangen over de btw-verhoging op beeldende kunst en antiek. Ik had gevraagd naar de effectiviteit van de maatregel in verband met de mogelijkheid om kunst via het buitenland in Nederland te verkopen en daarbij gebruik te maken van een bijvoorbeeld in Engeland lager btw-tarief.

Wij zijn uiteraard blij met de toezegging over de evaluatie van de heffingskorting. Ook ik had hierom gevraagd. Ik wil nog wel van de staatssecretaris weten wanneer hij denkt de eerste evaluatie gedaan te hebben -- na het eerste jaar natuurlijk -- en wanneer hij de Kamer over de uitkomst ervan kan informeren. Ik neem aan dit ergens begin 2012 kan zijn.

Over het koopkrachtpakket, de vennootschapsbelastingverlaging, de afschaffing van de heffingskorting en het gebrek aan vergroening heeft de staatssecretaris de vragen weliswaar beantwoord, maar dat neemt niet weg dat wij fundamenteel van mening verschillen over de vraag hoe een belastingplan met betrekking tot die onderwerpen eruit hoort te zien. Dit is belangrijk voor onze eindafweging. Ik kan nu al zeggen dat de saldering bij ons negatief uitvalt. Mijn fractie zal dan ook tegen het Belastingplan stemmen.

Ik maak nog enkele opmerkingen over de podiumkunsten. Het was een bijzonder lastige discussie. Naar mijn oordeel kwam de staatssecretaris gevaarlijk dicht in de buurt van minachting van deze Kamer. Dat was niet fraai. De beleidsbeslissing om de verhoging uit te stellen tot 1 juli 2011 is zeker winst, met name met het oog op het principe van behoorlijk bestuur en een betrouwbare overheid. Wij zijn blij dat er een fatsoenlijke overgangsregeling komt. Winst is ook dat hiermee alle door de regering aangevoerde bezwaren tegen die beslissing van tafel zijn. Andere fracties hebben daar al op gewezen. Dat is buitengewoon hoopvol. De door deze Kamer aangenomen motie-Noten blijft natuurlijk overeind. Deze motie verliest absoluut niet op 30 juni 2011 haar geldigheid. Ook na 1 juli 2011 moet deze motie worden uitgevoerd. Ik geef de regering met nadruk het volgende mee. Ik heb hier overigens al bij interruptie op gewezen. Als deze Kamer een

motie aanneemt, dan draagt zij de regering iets op of zij verzoekt de regering iets. Vervolgens moet de regering daar iets mee doen. Met de gedoogpartner aan de overzijde van het Binnenhof hebben wij niets te maken.

Er is geen hiërarchische verhouding tussen Tweede en Eerste Kamer. Als hier een motie wordt aangenomen, dan hebben wij te maken met de relatie tussen de Eerste Kamer en de regering. Ik wil niet onvermeld laten dat deze regering er heel vaak op wijst dat de gedoogpartner PVV geen onderdeel uitmaakt van de regering. Dat gebeurt bijvoorbeeld als er gevraagd wordt hoe bepaalde uitlatingen in het buitenland kunnen worden uitgelegd. Telkens is het antwoord: de PVV is geen onderdeel van de regering. Nou dat was vandaag echt niet te merken. De regering moet een standpunt bepalen en de regering is niet inclusief de gedoogpartner aan de overzijde. Ik heb al gezegd dat er geen hiërarchische verhouding is tussen Tweede en Eerste Kamer. Wel komt de Eerste Kamer bij de behandeling van wetsvoorstellen in de tijd gezien na de Tweede Kamer. Vaak heeft zij het laatste woord. Ik bedoel dit niet als dreigement. Het is een staatsrechtelijk feit waar de staatssecretaris en de regering rekening mee hebben te houden.

*N

De heer **Biermans** (VVD): Voorzitter. Ook ik dank de staatssecretaris voor de beantwoording van de vele vragen. Namens de leden van de VVD-fractie prijs ik hem voor zijn opstelling en voor de houding die hij vandaag ten toon heeft gespreid; een houding van eerlijkheid, van vasthoudendheid, maar ook van oplossingsgezindheid. Bij de btw-maatregel heeft hij dit naar ons idee uitstekend laten zien. Wij zijn verheugd dat de staatssecretaris onze bij de algemene politieke beschouwingen en ook gisteravond vurig bepleite wens van uitstel honoreert. Wij zijn ook verheugd dat het kabinet de eigenstandige rol van deze Kamer heeft bevestigd; misschien moet ik vandaag wel zeggen: herbevestigd.

Wij zijn over een heleboel thema's tevreden. Het is goed om zo kort voor de kerst die tevredenheid maar eens te uiten. Wij zijn tevreden over het verhaal van de staatssecretaris over de heffingskorting, het monitoren en het overleg met de branche. Wij zijn ook tevreden met de reactie op de BOR; een regeling die onnodig ingewikkeld is. De staatssecretaris gaat daar in elk geval naar kijken. Wij zijn tevreden over de reactie van de staatssecretaris inzake de zorgcorporaties. Hij garandeert dat de vrijstelling nog een jaar blijft. In die tijd zal hij die vrijstelling bezien in het grotere geheel van vrijstellingen van belaste lichamen.

Ik ben over enkele punten wat minder tevreden. Dat betreft allereerst iets waarop ik helemaal geen reactie heb gekregen, namelijk het artikel van de heer Rambhadrans en zijn collega's in het tijdschrift NTFR. Daarin wordt een heel technisch gebeuren aan de orde gesteld. Wat mij betreft hoeft de staatssecretaris daar niet op dit

moment op in te gaan, maar een schriftelijke reactie stellen wij zeer op prijs.

Een ander punt dat toch wat verbazing wekt bij mijn fractie is dat van de monostromen. Ik meen daar de economie van een struisvogel te ontdekken, althans in een begrotingsregel. Het verhaal is namelijk dat met de huidige maatregelen wordt beoogd een opbrengst van 8,6 mln. te genereren. Feitelijk blijkt die opbrengst 0,5 mln. te zijn. De branche komt met voorstellen die 1,7 mln. opbrengen. Wij dachten dat de staatssecretaris daar wel blij mee zou zijn, want dat is 1,2 mln. meer dan de feitelijke opbrengst. Hij is echter helemaal niet blij, want als hij de maatregel gaat wijzigen, wordt zichtbaar dat de oorspronkelijke opbrengst niet wordt gehaald. Dan moet hij dekking gaan zoeken voor dat gat van 8,1 mln. Die redenering is moeilijk te volgen, zelfs voor iemand die geen econoom is, zoals ik dat ben.

Ik ga weer over naar de tevredenheid. Die komt zeker naar voren bij de reactie van de staatssecretaris op mijn opmerkingen over de startnotitie. Eigenlijk doet de staatssecretaris zich daar geweldig tekort. Hij heeft bij de behandeling van de BES-wetgeving verteld dat hij niet zo houdt van vergezichten en liever gewoon concrete punten noemt. Dat herhaalde hij vanmorgen. Vervolgens gaat hij in op een aantal vergezichten die de VVD-fractie heeft genoemd. Het doet ons natuurlijk deugd dat die vergezichten toch in de startnotitie terecht komen. Ik noem er enkele: de uniformering van het btw-tarief, de loonsomheffing en het terugdringen van het fiscale instrumentalisme. Ook noemt hij enkele andere punten die de VVD-fractie erg aanspreken. Hij gaat niet aan de slag met de hypotheekrenteaftrek en wel met de neutralisering van vreemd vermogen en eigen vermogen. Ik heb begrepen dat de staatssecretaris dat gaat doen in de richting die de VVD-fractie wenst. Hij gaat dus niet eigen vermogen gelijkstellen aan vreemd vermogen, maar omgekeerd. Hij gaat ook aan de slag met de tbs-regeling. Dat is een vreselijk moeilijke regeling die de afgelopen jaren eigenlijk steeds ingewikkelder is geworden.

Op een tweetal punten is de staatssecretaris niet ingegaan en ik snap dat eigenlijk ook wel omdat daarvoor eerst de schatkist op orde moet zijn. Als de staatssecretaris toezegt dat hij in Rutte II of in Rutte III de erf- en schenkelbelasting en de dividendbelasting aanpakt, zijn we tevreden.

De suggestie om de assurantiebelasting onder het algemene btw-tarief te brengen, zou een mooie dekkingsmaatregel zijn voor het btw-tekort dat we vandaag hebben veroorzaakt.

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Maakt het collega Biermans in het geval van Rutte II en Rutte III nog wat uit of Rutte II in 2012 is afgelopen en Rutte III in 2013?

De heer **Biermans** (VVD): Nee, wij gaan ervan uit dat Rutte I blijft zitten tot 2014. Rutte II blijft tot 2018 en Rutte III tot 2022. Dat is toch een horizon waaraan die vergezichten gerealiseerd moeten kunnen worden. Bovendien hebben we allemaal

kunnen constateren dat deze staatssecretaris in elk geval zijn best doet om ons allemaal tevreden te stellen.

Ik wilde nog twee punten aan de orde stellen. In de eerste plaats het punt van de assurantiebelasting. De dekking draag ik aan.

In de tweede plaats. Er kan wat verwarring ontstaan zijn omdat ik in eerste instantie zei dat ik niet zou vragen naar de definitie van het samenstel van rechten en verplichtingen terwijl ik aan het eind van mijn betoog in eerste termijn heb gezegd dat ik die vraag toch maar stelde. De staatssecretaris heeft zich blijkbaar gebaseerd op het begin van mijn betoog en niet op het laatste deel.

Voorzitter. Het zal u niet verbazen dat de VVD-fractie voor het Belastingplan zal stemmen. Wij beginnen tevreden aan het kerstreces en wensen alle collega's uiteraard heel rustige kerstdagen en zeker een heel constructieve samenwerking in de komende vele jaren met dit kabinet.

*N

Staatssecretaris **Weekers**: Voorzitter. Ik dank de senatoren voor hun inbreng in tweede termijn. Ik dank ook de meerderheid van de Kamer, meer in het bijzonder de fracties van de VVD, het CDA, de ChristenUnie, de SGP, de OSF en D66, die al haar steun heeft uitgesproken voor het Belastingplan. Het is erg belangrijk voor heel veel mensen en bedrijven dat het Belastingplan wordt aanvaard. Er is immers een behoorlijke lastenverlichting in de sfeer van koopkracht voor burgers mee gemeoid om de hogere zorgpremies te compenseren. Daarnaast wordt een aantal crisismaatregelen om de liquiditeitspositie van bedrijven te verbeteren, gedurende nog één jaar gecontinueerd. Verder worden er maatregelen getroffen om met name de bouwsector, die helemaal in het slop zit, uit dat slop te trekken. Voorts is er in het Belastingplan een aantal maatregelen genomen dat een aantal ontwijkconstructies en fraudegevoeligheden uit het systeem haalt. Wat dat betreft, denk ik dat het alleszins de moeite waard is dat het Belastingplan ook in deze Kamer wordt aanvaard en per 1 januari in werking kan treden. Dat is een heel goede zaak voor Nederland. Ik vind het dan ook heel erg jammer dat het niet unaniem is aanvaard. Uiteraard respecteer ik de eigen overwegingen van elke fractie om tegen te stemmen. Dat recht heeft iedere fractie altijd. Het is het ultieme recht in deze Kamer, zo zeg ik tegen mevrouw Böhler, om het veto uit te spreken.

Ik heb de heer Leijnse inderdaad toegezegd dat ik schriftelijk terug zal komen op de vraag waarom woonboten en woonwagens principieel zijn uitgesloten vanaf ongeveer het jaar 2000. Ik heb die lijn voortgezet. Deze informatie krijgt de Kamer nog.

De heer Leijnse was niet geheel volledig als het gaat om mijn toezegging rondom de groene en maatschappelijke beleggingen. Hij heeft daarbij gezegd dat als ik mij openstel voor alternatieven, de vrijstellingen als zodanig niet aan de orde zijn. Ik heb juist tegen de heer Essers gezegd dat ik zal

kijken naar het samenstel van de vrijstellingen en de heffingskortingen; de budgettaire taakstelling die in het regeerakkoord is afgesproken. Mocht men vanuit de samenleving met alternatieven komen, zal ik die met name toetsen op de projecten. Het gaat mij er niet om dat banken bepaalde beleggingsvormen in de lucht kunnen houden en ook niet om het geven van een douceurtje aan beleggers. Het gaat mij in wezen om de kern, om de oorsprong, waardoor oorspronkelijk dit soort fiscale faciliteiten in het leven zijn geroepen. In die zin zal de heer Leijnse mijn toezegging moeten verstaan. Het is belangrijk voor de Vereniging van Banken en LTO Nederland dat ze weten dat dit mijn randvoorwaarden zijn.

De heer **Leijnse** (PvdA): Dat laatste is duidelijk, maar in het Belastingplan staat dat die vrijstelling voorlopig blijft bestaan. Deze wordt niet aangetast.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat klopt.

De heer **Leijnse** (PvdA): Als de staatssecretaris kijkt naar modaliteiten voor de invoer van het Belastingplan 2011, ga ik er dus van uit dat het niet de vrijstellingen betreft, maar de wijze waarop de heffingskorting wordt afgebouwd.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat klopt. Het samenstel en de discussie gingen over deze twee maatregelen gezamenlijk. Je hebt de vrijstelling en je hebt de heffingskorting. Dat zorgt ervoor dat door de overheid een rendement wordt geboden van 2,5%. Het kabinet gaat ervan uit dat, met handhaving van de vrijstelling, een rendementsvergoeding van 1,2% voldoende moet zijn. Als de sector betere manieren weet om deze maatschappelijk belangrijke projecten te financieren en in leven te houden en nieuwe projecten te realiseren, dan vind ik dat je naar het geheel moet kijken. Zo heb ik de heer Essers verstaan. Dat was mijn toezegging. Het gaat mij er dus niet om om nu aan die vrijstellingen te morrelen; het gaat om de realisatie van die projecten. Ik denk dat wij het daar uiteindelijk wel over eens worden. Als er door amendering door het lid Slob van de Tweede Kamer iets verandert in het Belastingplan, zal ik uiteraard terugkomen naar beide Kamers. Dat spreekt voor zich.

Ten aanzien van de podiumkunsten doet de heer Leijnse de regering onvoldoende recht. Hij zei: we kunnen er nog zes maanden over spreken. Dat is het goed recht van de PvdA-fractie. Dat is het goed recht van iedereen die hoopt dat van uitstel afstel komt. Mijn toezegging is alleen uitstel, geen afstel: de maatregel gaat 1 juli in. De heer Leijnse vond dat deze maatregel oneerlijk was en een symbool van afkeer van de kunst- en cultuursector. Daar wil ik heel grote afstand van nemen. Ik heb dat vanochtend ook al gedaan. Ik hoop dat de heer Leijnse op deze opmerking terugkomt. Ik hoef maar in herinnering te roepen dat de podiumkunsten van 1979 tot 1998 ook onder het algemene, dus hoge, btw-tarief vielen. Ik kan mij ook herinneren dat de Partij van de Arbeid in die tijd voor twee perioden regeringsverantwoordelijkheid heeft gehad,

namelijk in het kabinet-Lubbers/Kok en later in het eerste paarse kabinet. Ik kan mij zelfs nog herinneren dat de heer Leijnse toen prominent lid was van de PvdA-fractie van de Tweede Kamer. Het feit dat de podiumkunsten in die tijd acht jaar lang onder het hoge tarief vielen, duidde destijds niet op een afkeer van de kunsten; dat gaat er bij mij niet in. Wrijf het mij dan ook niet aan dat de maatregel van dit kabinet een teken zou zijn van afkeer van de kunst!

De heer **Leijnse** (PvdA): Misschien moet ik het geheugen van de staatssecretaris een beetje opfrissen. De podiumkunsten hebben inderdaad jarenlang onder het algemene btw-tarief gefigureerd. Dat was toen overigens nog wel wat lager, maar dat terzijde. Zij zijn in het verlaagde tarief gebracht als compensatie voor de extra kosten die specifiek op die sector drukken als gevolg van de invoering van de Arbeidstijdenwet. Deze verhogende werking op de kosten is nog steeds niet weg; die bestaat nog ten volle. Daarmee is deze maatregel wel degelijk een aanval op de economische basis van de podiumkunsten.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat hebben wij zowel in de schriftelijke voorbereiding als in het debat aan de overkant uitvoerig gewisseld. De oorzaak waardoor de podiumkunsten in 1998 onder het lage tarief zijn gebracht, namelijk de arbo-eisen waardoor de sector werd opgezadeld met extra kosten en de kosten van vergrijzing, zijn inmiddels grotendeels uitgefaseerd. Dat wil ik daarbij wel aantekenen. Dat hebben wij in de motivatie ook steeds aangegeven. Hoe dan ook, ik neem er afstand van dat dit een maatregel zou zijn om een bepaalde sector te pesten, want dat is absoluut niet het geval. Dat wil ik toch even gestipuleerd hebben.

De heer **Leijnse** (PvdA): Ik heb het woord "pesten" niet in de mond genomen, maar wel het woord "oneerlijk". De staatssecretaris zal toch duidelijk moeten maken waarom hij bepaalde evenementen, zoals voetbalwedstrijden en circusvoorstellingen, uitzondert en andere evenementen, zoals concerten en theatervoorstellingen, wel onder deze maatregel brengt. Zolang de staatssecretaris de bestaansgrond van dit verschil niet helder kan maken, blijf ik dit een oneerlijke maatregel vinden.

Staatssecretaris **Weekers**: Ik heb dit wel helder gemaakt, een- en andermaal. Ik heb aangevoerd dat de elasticiteit van andere sectoren vele malen hoger is dan de elasticiteit van de podiumkunsten. Als je het btw-tarief van een bepaalde sector van het lage naar het algemene tarief verhoogt, zul je de effecten op de bezoekersaantallen moeten kennen. Wij hebben ons in dit verband gebaseerd op de evaluatierapporten die APE enkele jaren geleden heeft gemaakt. Als je deze maatregelen ten aanzien van de podiumkunsten zou nemen, zouden de effecten op de bezoekersaantallen meevallen, bleek uit die rapporten. Bij bioscopen, kermissen of attracties zouden de effecten echter anders uitpakken. Ik ben er niet op uit om in de tweede termijn te polariseren. Wij hebben de

gelegenheid om straks in het kader van de fiscale agenda voor de toekomst te kijken naar een andere belastingmix. Wat mij betreft, bestaat er dan alle gelegenheid om naar alle sectoren met een verlaagd tarief te kijken. Dat heb ik vanochtend ook al aangegeven. Als je daarmee extra belastingen ophaalt in de indirecte sfeer, kun je die teruggeven in de directe sfeer. Alle sectoren hebben daar uiteindelijk baat bij. Misschien kunnen wij elkaar dan op een zeker moment vinden.

De heer **Reuten** (SP): Ik vind het argument van de prijselasticiteit toch weinig principiële. Als je dat argument volgt, kun je ook het btw-tarief van brood verhogen. Het is niet waarschijnlijk dat er dan minder brood gegeten zal worden.

Staatssecretaris **Weekers**: Dit kan zeker. Die discussie moeten wij ook voeren in het kader van de fiscale agenda voor de toekomst. Ik beschouw dit als een uitnodiging van de heer Reuten. Als je het brood duurder maakt, omdat je de btw verhoogt, zul je ervoor moeten zorgen dat mensen netto meer overhouden in hun portemonnee om dat brood straks nog te kunnen betalen. Daar zullen wij het ook wel snel over eens zijn.

De heer **Reuten** (SP): De implicatie van de woorden van de staatssecretaris is dat cultuur eigenlijk niet bij het leven hoort.

Staatssecretaris **Weekers**: Nee, dat heeft men mij niet horen zeggen.

De heer **Reuten** (SP): Dat zei de staatssecretaris inderdaad niet, maar het is de implicatie van wat hij zegt.

Staatssecretaris **Weekers**: Nee hoor, cultuur hoort bij het leven, net zoals een onderbroek en een spijkerbroek bij het leven horen. Voor die laatste geldt het algemene btw-tarief.

De heer Essers heeft een aantal toezeggingen genoteerd. Ik zal die niet allemaal herhalen. Ik zal mij echter eens gaan verdiepen in de schaal van Mock. Ik heb daar nog een half jaar de tijd voor. Vervolgens kan ik invulling geven aan de significante effecten die een btw-maatregel met zich zou brengen.

De heren Essers en De Boer zijn ingegaan op de giftenaftrek in de inkomstenbelasting. De heer De Boer heeft dit goed samengevat. Het is in elk geval niet de bedoeling dat de sociaal belang behartigende instellingen negatieve effecten zullen ervaren van een technische uitwerking in de financiële paragraaf van het regeerakkoord. De heer De Boer gaf de kinderboerderij en de kinderspeelplaats als voorbeeld. Die worden wel aangemerkt als zogenaamde SBBI en zijn daarmee vrijgesteld van alles wat betrekking heeft op het successierecht. Zij zijn echter niet vrijgesteld van de giftenaftrek omdat zij niet voldoen aan de norm van 25 leden van een vereniging. Die kanttekening wil ik hierbij plaatsen. Het gaat mij erom dat je fanfares, muziekgezelschappen, koren en verenigingen die weliswaar intern met elkaar

repeteren maar die voor de samenleving van belang zijn omdat zij ook optredens verzorgen voor de lokale gemeenschap, niet raakt met een maatregel. De heer De Boer noemde deze voorbeelden ook in zijn eerste termijn. Misschien dat wij elkaar daarmee precies hebben gevonden op het punt dat wij allebei belangrijk vinden.

Ik ga verder met de zorgcorporaties. Ikzelf durfde de archaische woorden uit artikel 5 niet meer in de mond te nemen, omdat ze totaal niet meer passen in deze tijd. Ik zal daarom niet alleen artikel 5 tegen het licht houden, maar ook artikel 2. Dat kan in relatie tot de langverwachte nota over belastingheffing van overheidsbedrijven en semioverheidsbedrijven.

De heer Essers heeft nog enkele andere punten genoemd, maar die komen in het kader van de fiscale agenda voor de komende jaren aan de orde.

De heer Reuten heeft gevraagd of ik in de Startnotitie wil terugkomen op de belasting op vermogen. Er is al een forfaitaire vermogensrendementsheffing. In de ogen van sommigen is dat een vermogensbelasting, maar zo beschouw ik het niet. Die heffing is wel in de plaats gekomen van het aanvankelijke systeem in de inkomensbelasting en de vermogensbelasting samen. Het is mijn ambitie om de belastingen te vereenvoudigen en af te komen van een aantal kleinere belastingen. Het is echter niet mijn ambitie om nieuwe belastingen toe te voegen. Ik wil de heer Reuten dus niet blij maken met een dode mus door te zeggen dat ik in de fiscale agenda terugkom op het thema vermogensbelasting, als ik toch niet voornemens ben om daar iets mee te doen. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik dit niet van plan ben.

De heer Reuten heeft ook nog een motie ingediend. Daarop kom ik zo meteen terug. Ook mevrouw Böhrer heeft nog gesproken over het thema van de btw op een kunstwerk als zodanig; een kunstwerk dat voor het eerst in het economisch verkeer wordt gebracht.

Ik ben ingegaan op de opmerkingen van de heer De Boer over de giftenaftrek en de sociaal belang behartigende instellingen.

Ik ga verder met de opmerkingen over de substantiële negatieve effecten van de btw-maatregel als die per 1 juli doorgang vindt. De toezegging in de brief van de minister-president om de zaak te monitoren, staat nog steeds. Wat mij betreft moet je voortdurend bekijken wat de effecten van elke maatregel zijn. Het getuigt niet van wijsheid als je daarvoor je ogen sluit.

De heer Koffeman heeft ook een motie ingediend. Daar kom ik zo meteen nog even op terug. De heer Ten Hoeve heeft gevraagd hoe wordt omgegaan met de gedragscodegroep en daar kom ik zo meteen ook even op terug.

Ik bedank de heer Engels voor zijn steun voor het Belastingplan. Ik ben blij dat zijn fractie alles afwegende tot het oordeel is gekomen dat het Belastingplan steun verdient. Ik weet dat met name de maatregel voor podiumkunsten bijzonder zwaar op de maag lag in de fractie van D66. Dat geldt ook voor de maatregel voor het afschaffen van

heffingskortingen voor maatschappelijke beleggingen. Op beide punten is een zachte landing aangebracht ten opzichte van de oorspronkelijke voorstellen.

De heer Engels heeft gesproken over de politieke onwil vanuit de coalitie. Ik betitel het niet zozeer als "politieke onwil", maar in de Tweede Kamer is nu eenmaal een andere meerderheid dan in de Eerste Kamer. Daarnaast worden de verantwoordelijkheden in de Tweede Kamer en in de Eerste Kamer op een andere manier ingevuld. Terecht wordt in deze Kamer gezegd: belast ons daar niet mee, want wij willen niet geleid worden door de Tweede Kamer. Dat is een zeer terecht punt. Natuurlijk is dat niet zo, maar de regering heeft te maken met beide Kamers der Staten-Generaal. Als die twee Kamers op onderdelen lijnrecht tegenover elkaar staan, in meerderheid althans, moet de regering kiezen wat de meest verstandige weg is om tot ordentelijke besluitvorming te komen. Dan kunnen wij ons beleid ook daadkrachtig uitvoeren. Ik meen dat wij uiteindelijk met de gekozen oplossing, waarvoor ik in deze Kamer brede steun heb gevonden, vooruit kunnen.

De heer **Engels** (D66): Ik maak een opmerking voor de goede orde en de staatsrechtelijke zuiverheid. In de beleving van mijn fractie en naar ik aanneem van deze Kamer is het niet zo dat Tweede en Eerste Kamer tegenover elkaar stonden. Dat beeld heb ik eerder proberen weg te nemen. Wij stonden tegenover de regering en de regering had een probleem met zijn coalitie, en dat is niet ons probleem. Het is goed om ervan uit te gaan dat wij met de regering te maken hebben en de regering met ons. De regering heeft ook met de Tweede Kamer te maken, maar dat moet zij daar regelen. Er is geen staatsrechtelijke figuur om een mogelijk verkeer tussen Eerste en Tweede Kamer überhaupt te regelen. Wij moeten ons als Kamers niet in die positie willen brengen. Overigens kan dat ook niet. Ik hecht eraan om dat nadrukkelijk aan te geven. Zo is de discussie niet verlopen.

Staatssecretaris **Weekers**: Dat klopt natuurlijk. De heer Engels heeft volkomen gelijk. De regering zit met een meerderheid in de Tweede Kamer en een andere meerderheid in de Eerste Kamer. De Tweede Kamer kan amenderen. De Eerste Kamer kan dat niet, hoe graag sommige leden van deze Kamer dat misschien ook zouden willen. Ik zou mij dat goed kunnen voorstellen, maar ik wil niet polariseren. Uiteindelijk hebben wij te maken met het ultieme recht van de Eerste Kamer dat zij een voorstel kan afstemmen. De Eerste Kamer kan vetoën. De chambre de réflexion kan vetoën. Het is uiteindelijk aan de regering, die eerst met de Tweede en vervolgens met de Eerste Kamer zaken moet doen, om uiteindelijk een ordentelijk resultaat te bereiken.

De heer **De Boer** (ChristenUnie): De staatsrechtelijke positie van de Eerste Kamer is niet anders als de regering hier al of niet een meerderheid heeft. Wij moeten oppassen voor

polarisatie. Het is wel interessant dat er in de Tweede Kamer wel en hier geen meerderheid is, maar voor de staatsrechtelijke positie is dat nauwelijks van belang.

Staatssecretaris **Weekers**: Begrijp mij niet verkeerd. Het gaat mij niet om de getalsmatige meerderheid. Ik heb al aangegeven dat de Eerste Kamer haar verantwoordelijkheid op een bepaalde wijze invult. Hier bestaat meer dan in de Tweede Kamer belangstelling voor goed overgangsrecht. Laten wij het daar voor dit moment bij houden. Anders krijg ik straks de portefeuille staatsrecht er ook nog bij in het kabinet.

De **voorzitter**: Ik zie dat de Kamer ermee instemt dat u het hierbij houdt.

**

Staatssecretaris **Weekers**: Mevrouw Böhler heeft gezegd dat ik gevaarlijk dicht bij minachting van deze Kamer zou zitten. Ik hoop dat gevoel te hebben weggenomen. Als dat gevoel bij een van de leden zou zijn ontstaan, wil ik dat graag wegnemen. Het is nooit mijn bedoeling geweest. Ik heb daarnet aangegeven dat er geen hiërarchische relatie bestaat tussen de Kamers.

De heer Biermans is buitengewoon tevreden. Ik zou hem nog tevredener kunnen stellen door nu alvast toe te zeggen dat in Rutte II of Rutte III de erf- en schenkbelasting en de dividendbelasting worden afgeschaft. Ik moet de heer Biermans teleurstellen: die toezegging kan ik niet doen. Op dit moment hebben wij natuurlijk geen ruimte voor nettolastenverlichting. In het regeerakkoord zit echter wel een haakje. Mocht verhoopt de economische situatie in de komende jaren fors verbeteren, mochten wij een begrotingsevenwicht bereiken, dan is er vanaf dat moment ruimte voor lastenverlichting. Ik zie dat morgen nog niet meteen gebeuren, maar ik begrijp de wensen. Ze zijn genoteerd.

De heer Biermans zou de assurantiebelaasting onder het algemene btw-tarief gebracht willen zien. Kennelijk heeft hij de verkiezingsprogramma's van de PvdA en GroenLinks goed gelezen en wil hij daar nu steun aan betuigen, althans aan dit onderdeel ervan. Het kabinet heeft er geen enkel voornemen toe, maar in het kader van een nieuwe belastingmix zullen wij dit opnieuw bekijken. Dat kan in het kader van de fiscale agenda.

Ik zeg toe dat ik nog met een schriftelijke reactie zal komen op het artikel van Rambhadrjan. Het is inderdaad behoorlijk technisch. Dat verdient dan dus ook een schriftelijke reactie.

Ten aanzien van de monostromen wordt ons struisvogelpolitiek verweten. Ik loop gewoon aan tegen de begrotingssystematiek en de begrotingsregels zoals wij die kennen. Export kan niet worden tegengehouden op basis van Europese regelgeving. Als toename van de export leidt tot een tegenvallende opbrengst van de afvalstoffenbelasting hoeft hier op basis van de begrotingssystematiek geen dekking voor gevonden te worden omdat er sprake is van een endogeen

effect. Wanneer je de maatregel zou terugdraaien moet je jezelf ook niet rijk rekenen. Ik denk dat het belangrijk is dat ik ook in het kader van de startnotitie kijk of wij op een andere manier met die monostromen kunnen omgaan dan wij op dit moment doen.

De heer Koffeman heeft een motie ingediend waarin de regering wordt verzocht de duurzaamheidseffecten van elke fiscale maatregel met nadruk mee te wegen en daarover te rapporteren aan de Kamer. Ik zou deze motie willen ontraden. Vergroening kan een thema zijn, ook binnen de fiscaliteit. Wij zijn er voortdurend alert op, zoals ik vanochtend al heb aangegeven. Ik heb toen ook aangegeven dat Nederland al buitengewoon hoog scoort als het gaat om milieubelastingen. Er zijn op zeker moment echter ook grenzen aan. Die grenzen zijn ook gelegen in de vraag hoe de landen om ons heen met een aantal belastingen omgaan. Daarnaast zet het kabinet al in op de SDE-plus. Dat betekent dat de burger straks via zijn eigen energierekening wordt geconfronteerd met een bepaalde opslag die hij niet kan ontgaan, omdat duurzame energie moet worden opgewekt. Dat is ook een onderdeel van het regeerakkoord, maar het leidt wel tot lastenverzwaring voor de burger. Wij moeten oppassen dat de fiscaliteit niet te veel als instrument wordt ingezet, want ook andere onderwerpen spelen een belangrijke rol bij de fiscaliteit. Ik heb zo-even al als blauwe staatssecretaris gezegd dat in de eerste plaats de schatkist gevuld moet worden om de publieke voorzieningen te bekostigen en dat wij ook moeten kijken naar draagkracht en werkgelegenheid. Als je te ver doorschiet in vergroening van belastingen, zou dat ook nog wel eens werkgelegenheid en behoorlijk wat koopkracht kunnen kosten. Wij zullen daar een juiste balans in moeten vinden. Ik sta er open voor, maar de motie zoals die nu luidt, zou ik willen ontraden.

De heer **Koffeman** (PvdD): De staatssecretaris zegt dat wij niet te ver door moeten schieten met vergroening en dat wij ook naar de landen om ons heen moeten kijken. Maar zouden wij niet eens kunnen beginnen met ontzwarende? Waarom stellen wij kolencentrales vrij van kolenbelasting terwijl elke burger over zijn barbecue wel kolenbelasting betaalt? Dat slaat toch gewoon nergens op? Dat heeft toch ook niets met omliggende landen te maken? De staatssecretaris kan toch gewoon zeggen: het is inderdaad niet zo'n goed idee om de CO₂-uitstoot en de andere verzwaring verder op te laten lopen, wij gaan die kolenbelasting op iedereen van toepassing verklaren? Wat is daar mis mee?

Staatssecretaris **Weekers**: Als dan het gevolg zou zijn dat het daarheen wordt geleid dat de kolencentrales in Nederland maar op halve kracht draaien en er kernenergie uit bijvoorbeeld Frankrijk wordt geïmporteerd dan zou dit nog weleens het paard achter de wagen spannen kunnen betekenen.

De heer **Koffeman** (PvdD): Om maar even in mijn eigen terminologie te blijven: het lijkt erop alsof u

ervoor pleit dat de keuze alleen maar is om door de hond of door de kat gebeten te worden. Ik geloof echter niet dat dit terecht is. Als u zorgt dat er hier minder kolencentrales komen, zal er meer ingezet kunnen worden op duurzame energie. En dat is geen kernenergie.

Staatssecretaris **Weekers**: Kernenergie is in de ogen van het kabinet ook duurzame energie. Dus daar zetten wij in ieder geval op in. Mocht ik ruimte zien in de sfeer van de kolenbelasting -- er zit een klein haakje in het regeerakkoord waar staat dat een kolenbelasting een optie zou kunnen zijn in het kader van die SDE-plus -- dan zal ik dat bekijken, maar ik ga nu niet al toezeggen dat ik een kolenbelasting ga invoeren omdat de consequenties daarvan toch te verstrekkend zijn op dit moment.

Ik ben nog een reactie schuldig op de motie van de heer Reuten. Deze reactie is dan meteen een antwoord op de vraag van mevrouw Böhler over de verhoging van de btw op beeldende kunsten. De motie ziet op kunstenaars met een zeer laag inkomen. De maatregel heeft echter betrekking op alle kunstenaars, terwijl het merendeel van de kunstenaars niet onder de armoedegrens leeft. De maatregel heeft ook betrekking op bijvoorbeeld heel dure kunst, en trouwens ook op antiek en op verzamelobjecten die in het Nederlandse economische verkeer worden gebracht. De motie ziet ook op intermediairs, maar intermediairs vallen op dit moment al door middel van de margeregeling onder het algemene btw-tarief. Voor aftrekgerechtigde ondernemers heeft de verhoging van de btw geen gevolgen omdat zij de btw kunnen aftrekken. Bovendien is in deze sector sprake van een lage prijselasticiteit. Afnemers van kunstvoorwerpen hebben relatief hoge inkomens. Tot slot zou de budgettaire derving ten gevolge van deze motie circa 20 mln. bedragen. Ik moet deze motie daarom ontraden.

De heer **Reuten** (SP): Nu begrijp ik het niet meer helemaal. De staatssecretaris schrijft in de nota naar aanleiding van het verslag dat het uitdrukkelijk niet om de kunst- en antiekhandel gaat. Of de staatssecretaris is verkeerd geïnformeerd of de staatssecretaris heeft de Kamer verkeerd geïnformeerd. De motie ziet uitdrukkelijk uitsluitend op een kunstwerk dat voor het eerst in het economisch verkeer wordt gebracht door de maker of zijn intermediair.

Staatssecretaris **Weekers**: De passage over de intermediair heb ik in elk geval opgevat als de handel die nu al ...

De heer **Reuten** (SP): Nee, daar bedoel ik mee dat ...

Staatssecretaris **Weekers**: ... maar dat zal ik dan schrappen. Dan blijven de overige argumenten wat mij betreft in elk geval overeind.

De heer **Reuten** (SP): En wat zijn de overige argumenten?

Staatssecretaris **Weekers**: De budgettaire opbrengst is ingeboekt en daar heb ik op dit moment geen alternatief voor.

De heer **Reuten** (SP): Ja, maar ...

Staatssecretaris **Weekers**: Dat is een. In de tweede plaats heb ik gemeld dat de budgettaire opbrengst vooral gehaald zal moeten worden bij de dure werken, bij de dure kunst-, verzamel- en antiekobjecten die in het economisch verkeer ...

De heer **Reuten** (SP): Het gaat toch niet om antiekobjecten?

Staatssecretaris **Weekers**: Als het de heer Reuten gaat om de kleine kunstenaars, wil ik toch wijzen op de bagatelregeling die wij in de btw-sfeer kennen. Onder een bepaalde omzetgrens is men vrijgesteld van btw. Dan heb je het over de kunstenaars die onder de armoedegrens leven.

De heer **Reuten** (SP): Welke grens is dat ongeveer? Kan dat de staatssecretaris van bovenaf worden ingefluisterd?

De **voorzitter**: Nou, laten wij deze discussie verder niet voeren.

**

De heer **Reuten** (SP): Ik wil nog een ander punt aanroeren. Het gaat vaak om werken waarvan de productie lang duurt. Ook voor deze mensen geldt - dat zeg ik ook tegen de senatoren Essers en Biermans -- dat de regeling in twee maanden wordt ingevoerd. Ook hier is de rechtszekerheid in het geding, zoals dat ook gold bij de podiumkunsten. De argumentatie is voor het ene geval en het andere geval identiek. Ik stel dan ook voor om op dit terrein om te beginnen dezelfde invoeringstermijn te nemen als voor de podiumkunsten, want de argumentatie is gelijk.

Staatssecretaris **Weekers**: Daar ben ik het niet mee eens. Dit betreft toch echt heel andere zaken. De Eerste Kamer heeft bij haar pleidooi voor meer tijd voor de podiumkunsten als argument met name het lopende theaterseizoen naar voren gebracht. Daarbij zouden al tal van contracten zijn afgesloten. Uiteindelijk, na een stevig debat, zijn wij daarop ingegaan. Voor het in het Nederlandse economische verkeer brengen van antiek, verzamelobjecten en kunst geldt deze argumentatie niet. Misschien dat ik de heer Reuten op één punt nog kan geruststellen en dat betreft de vraag welke eenmanszaken eronder vallen. Uiteindelijk gaat het om feiten en omstandigheden, maar na aftrek van voorbelasting gaat het om ondernemers die jaarlijks minder dan €1883 btw betalen. Grosso modo zou je dat met een factor vijf kunnen vermenigvuldigen. Dan kom je in de buurt van een omzet van €10.000. Dat hangt ook weer af van de genoten vooraftrek. De kunstenaars op of onder de armoedegrens, waarop de heer Reuten doelt, kunnen zich hiermee hoogstwaarschijnlijk voor een belangrijk deel redden.

De **voorzitter**: De heer Reuten krijgt de gelegenheid voor een laatste interruptie.
**

De heer **Reuten** (SP): Voor de wetsgeschiedenis wil ik nog even opmerken dat ik oorspronkelijk ook dacht dat het mede om de kunst- en antiekhandel ging. Sommigen dachten zelfs dat het daar uitsluitend om ging. Uit de nota naar aanleiding van het verslag blijkt dat het daar juist niet om gaat omdat die al onder het hoge tarief viel. Dus blijft over de beeldende kunst die voor het eerst in het economisch verkeer wordt gebracht door de maker, zijn intermediair, galerie of wat dan ook.

Staatssecretaris **Weekers**: Als je 20 mln. bij elkaar vergaart met deze maatregel, zal het duidelijk zijn dat het niet om kleine goedkope kunstwerken van arme kunstenaars gaat. Het gaat echt om duurdere kunst. Als de heer Reuten consistent is moet hij met die groep geen medelijden hebben. Hij wil immers dat daar waar meer belasting kan worden betaald, dat ook moet gebeuren.

Voorzitter. Ik kijk even rond of ik nog vragen heb laten liggen.

De **voorzitter**: Dat zou ik maar niet doen.
**

Staatssecretaris **Weekers**: Dan wil ik u en de andere leden van de Eerste Kamer zeer bedanken voor het stevige maar zeer constructieve debat.

De **voorzitter**: Ik mag u verzekeren dat, als leden van deze Kamer vinden dat zij onvoldoende zijn beantwoord, zij dat zelf zullen melden. Dit lijkt op een vorm van uitlokking!

Wij zijn hiermee gekomen aan het einde van de beraadslaging. Het is duidelijk dat straks over deze wetsvoorstellen zal worden gestemd.
**

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Voordat ik een korte schorsing inlas, geef ik het woord aan mevrouw Vedder-Wubben.
**

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): Voorzitter. Wij willen graag een heropening van het debat over het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet.

De **voorzitter**: U verzoekt om een derde termijn. Ik vraag minister Kamp om plaats te nemen achter de regeringstafel. In de tussentijd deel ik de Kamer mee dat de vergadering na een korte derde termijn kort zal worden geschorst. De duur van die schorsing hangt af van de tijd die de fracties nodig hebben voor intern beraad. Direct na die schorsing gaan wij stemmen.
**

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*B
!Algemene Ouderdomswet!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet teneinde een korting te kunnen toepassen op de toeslag voor de echtgenoot die jonger is dan 65 jaar (32430).

De beraadslaging wordt heropend.

*N

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): Voorzitter. Het moge duidelijk zijn dat dit wetsvoorstel zoals het nu voorligt, het niet haalt. Er zit geen fatsoenlijke overgangstermijn in en wij vinden de 110% van het wettelijk minimumloon aan de lage kant. Dat is toch het algemene gevoel in deze Kamer. Daarom wil de CDA-fractie de minister voorstellen om dit voorstel zodanig te wijzigen dat met grote waarschijnlijkheid een meerderheid van deze Kamer met het voorstel akkoord kan gaan. Dat houdt in ieder geval een verhoging van de 110% van het wettelijk minimumloon naar zo'n €30.000 à €32.000 en een maximumpercentage van 10 in. Ik kan begrijpen dat de minister zegt dat hij met een miljoen zit, maar als hij zegt dat hij het gaat verhogen naar 50%, hebben wij ook een probleem. Er moet uiteraard ook een fatsoenlijke termijn komen. De minister moet hiermee terug naar zowel de regering als de Tweede Kamer. Wij nemen dus aan dat het voorstel niet eerder ingaat dan 1 juli. Wij wachten de reactie af.

De **voorzitter**: Vraagt iemand anders het woord in derde termijn? De heer Van Driel en de heer Elzinga melden zich aan.

Eerst volgt een interruptie van de heer Van Driel op mevrouw Vedder.

**

De heer **Van Driel** (PvdA): Zie ik het nu goed dat mevrouw Vedder de AOW'ers waar zij in de eerste termijn pal voor stond, nu min of meer in de steek laat voor 130% en een halfjaar? Begrijp ik dat nu goed?

Mevrouw **Vedder-Wubben** (CDA): Ik vind niet dat wij de AOW'ers in de steek laten. Op dit moment is het zo dat iedereen moet bezuinigen. Er is natuurlijk ook nog het probleem van de 18 mld. De heer Van Driel kan wel zeggen dat de Eerste Kamer daar niets mee te maken heeft, maar ik denk dat wij toch ook verantwoordelijk zijn en ons verantwoordelijk moeten voelen voor een stuk van die bezuinigingen. Ik denk dat, als wij die grens kunnen ophogen van 110% van het wettelijk minimumloon naar zo'n €32.000, dus zo'n 130%, de grootste groep AOW'ers geholpen is die echt een minimuminkomen heeft en echt die €45 netto per maand niet kan missen. Natuurlijk is het pijn lijden. Wij vinden het ook moeilijk, maar het moet op een gegeven moment.

De heer **Van Driel** (PvdA): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Ik wil geen polemieken tussen twee leden van de Kamer.

Ik geef nu het woord aan de heer Elzinga.

**

*N

De heer **Elzinga** (SP): Voorzitter. Naar een derde termijn zag het eerder vandaag nog niet uit, wel naar een afstemming van het wetsvoorstel tot korting op de AOW-partnertoeslag. Die afstemming kwam erg dichtbij, omdat de wijze waarop de minister aangaf te willen proberen om deze Kamer te overtuigen, erg veel leek op een poging deze Kamer maximaal tegen de haren in te strijken. Zelfs het CDA, de coalitiepartner, leek tegen te gaan stemmen. Dat de minister het voorstel nu mogelijk terug wil nemen en eieren voor zijn geld kiest, lijkt mij vanuit zijn perspectief erg verstandig.

Indien hij inderdaad met dit wetsvoorstel teruggaat naar de Trêveszaal en daarna met een nieuw voorstel of een aanpassing van dit voorstel naar de Tweede Kamer gaat, wens ik hem daarbij veel succes. Te zijner tijd zullen wij met extra belangstelling kijken naar het nieuwe voorstel waarmee de minister naar deze Kamer komt. In elk geval blijft dan dit voorstel van tafel. Het adagium van deze Kamer, "wet slecht, wet weg", heeft dan gezegevierd.

In de alternatieve benadering, waarover mevrouw Vedder heeft gesproken, zie ik een beweging in de goede richting: meer bescherming van lagere inkomens, latere invoering. Hoe ver die beweging kan gaan, is echter eerst aan de regering en dan aan de Tweede Kamer. Zoals wij niet wensen dat de Tweede Kamer in dit huis de dienst uitmaakt, zo gaan wij niet over de afwegingen in dat huis. Wij zullen een nieuw voorstel, zoals altijd, opnieuw op de eigen merites beoordelen. Zo'n voorstel dat meer recht doet aan alle bezwaren die ik in eerste termijn heb genoemd, zal vanzelfsprekend meer kans maken dan dit voorstel. Ik geef de minister daarbij nadrukkelijk mee om alternatieven in de Trêveszaal te bespreken en om in elk geval minder te bezuinigen over de rug van deze beperkte groep AOW'ers met een partnerpensioen.

*N

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik constateer dat het voorstel dat er nu ligt, van tafel gaat en niet in stemming komt. Daar ben ik blij om. Ik ben wel benieuwd wat de minister hierop zegt. Er komt een nieuw voorstel. Ik heb in het debat daarvoor een aantal dingen aangegeven, waaronder inderdaad de verhoging van die grens. Genoemd is een grens van €30.000, maar dat is allemaal nog een beetje voor de vuist weg. Waar ik niet van houd in dit soort discussies, is dat het allemaal op gefixeerde getallen wordt vastgepind. Ik zou graag een beredeneerde visie willen horen op wat die grens zou moeten zijn. Er moeten argumenten voor

zijn waarom je hem ergens legt, of dat nu bij €35.000 of bij €33.000 is. Ik zou het belangrijk vinden om te weten waarom de grens daar komt te liggen. Dat die later wordt ingevoerd, hangt er natuurlijk mee samen dat we de komende tijd nog een stukje wetgeving nodig hebben. Ik zou vooral willen weten wat de minister hier nu eigenlijk zelf van vindt.

*N

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Voorzitter. In de vorige termijn van de kant van de minister was ik teleurgesteld dat hij geen krimp leek te willen geven. Ik heb nog steeds niet gehoord waar de minister toe bereid zou zijn. In elk geval heeft hij, denk ik, kunnen vaststellen dat er geen meerderheid is in deze Kamer voor het huidige wetsvoorstel dat hier nu voorligt. Dan zou het voor de minister wellicht verstandig zijn om inderdaad zijn knopen te tellen en te kijken of er aanpassingen mogelijk zijn die wel op een meerderheid kunnen rekenen. Ik heb het voorstel van mevrouw Vedder gehoord. Zoals het nu is voorgesteld, wordt er gesproken over een verhoging van de inkomensgrens van €20.000 naar €30.000 en over een uitstel van de invoeringsdatum van 1 januari naar 1 juli volgend jaar. Dat zou een aanzienlijke verlichting geven voor de groep waarover we het de afgelopen tijd hebben gehad, de groep die met de korting van 8% onmiddellijk wordt geconfronteerd en die geen mogelijkheden ziet om dat zo een, twee, drie op te vangen. In die zin staan wij positief tegenover een nieuw voorstel, maar ik heb ook duidelijk gemaakt dat het voor ons wel een substantiële verhoging zou moeten zijn. Zoals het er nu voorligt, lijkt het op wat mevrouw Sap in de Tweede Kamer heeft voorgesteld. Wellicht dat die daar al tevreden mee is, dat kan ik nu nog niet zeggen, maar we willen het voorstel straks op zijn merites kunnen beoordelen en goed kunnen bekijken. Wat dat betreft, sluit ik mij aan bij wat de heer Kuiper zei: er moet een redenering onder zitten, het moet voor ons duidelijk zijn waarom een bepaalde grens wordt gekozen, zodat we er zeker van kunnen zijn dat de mensen die boven die grens zitten, ook daadwerkelijk die korting kunnen dragen. Dat wachten wij graag af.

*N

Minister **Kamp**: Voorzitter. Ik dank mevrouw Vedder, die een constructief voorstel heeft gedaan. Het voorstel van mevrouw Vedder ontving steun van de heer Kuiper, in zekere zin ook van de heer Elzinga en van mevrouw Strik, met een voorbehoud. Mevrouw Strik zei dat het haar duidelijk was dat het voorstel dat hier nu voorligt, in de huidige vorm, niet op een meerderheid in dit huis kan rekenen. Ik denk dat ze daarmee goed heeft samengevat wat de situatie is. Ik denk ook dat het voorstel dat mevrouw Vedder heeft gedaan mogelijk tot een goede uitkomst zou kunnen leiden. Ik denk niet dat het de bedoeling is van mevrouw Vedder, ook gelet op de woorden van de andere

woordvoerders, om het precies op bedragen vast te pinnen. De hoofdlijn is dat er een grens van €30.000 in beeld komt in plaats van dat inkomens tot €20.000 worden vrijgesteld. Verder zal de korting in plaats van 8% een hoger percentage zijn. Dat zal 10% zijn, krijg ik ongeveer op mijn netvlies op dit moment. En de datum van invoering wordt niet 1 januari maar 1 juli aanstaande. Dat heeft twee achtergronden. De ene achtergrond is dat mensen langer de tijd krijgen om zich erop voor te bereiden. De tweede is dat voor de wijziging die nu aan de orde wordt gesteld ook enige tijd nodig is.

Ik heb al aangegeven dat dit voorstel voornamelijk een budgettaire achtergrond heeft. Wij moeten zorgen dat wij de inkomsten en de uitgaven in evenwicht krijgen. Dit is een belangrijk onderdeel van de dekking op de begroting 2011 van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ik wil dus diezelfde dekking op de een of andere manier realiseren. Het bedrag waar het om gaat, is 105 mln. in het jaar 2011, oplopend tot 118 mln. in het jaar 2014. Dat zijn mijn randvoorwaarden. Ik zal dus gaan proberen naar aanleiding van het voorstel van mevrouw Vedder om een alternatief te ontwikkelen dat uitgaat van die €30.000, van die 10%, van die datum van 1 juli en binnen de budgettaire randvoorwaarde die ik net heb geschetst.

Ik schat in dat ik in de loop van januari met een brief bij deze Kamer kan komen, waarbij de Kamer kan bezien of de invulling die ik daaraan geef aan de wensen van de Kamer voldoet. In dat geval zal dus de stemming over het voorstel dat nu voorligt, kunnen plaatsvinden en vervolgens zal ik mij dan wenden tot de Tweede Kamer met een voorstel voor een novelle, die dan vervolgens daarna ook opnieuw in deze Kamer aan de orde komt.

Ik merk op dat ik niet de bevoegdheid heb om wetsvoorstellen te veranderen. Ik heb wel de bevoegdheid om vast te stellen dat het wetsvoorstel dat nu aan de orde is geen meerderheid kan krijgen. Maar met de suggestie die door mevrouw Vedder naar voren is gebracht en met de reacties die andere woordvoerders hebben gegeven, is er zicht op een alternatief. Dat alternatief wil ik graag uitwerken. Ik wil dat ook met een positieve insteek in het kabinet brengen en het daar dus verdedigen. Vervolgens wil ik proberen met een brief in januari bij deze Kamer te komen die naar tevredenheid is, althans van de meerderheid van de Kamer. Met die toezegging hoop ik dat de Kamer op dit moment van stemming wil afzien en het besluit daarover wil nemen in de loop van januari na ontvangst van mijn eventuele brief.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat betekent dat wij op dit ogenblik het wetsvoorstel Wijziging van de Algemene Ouderdomswet teneinde een korting te kunnen toepassen op de toeslag voor de echtgenoot die jonger is dan 65 jaar (32430) van de agenda afvoeren en het aanhouden tot de brief komt. Het krijgt dus een verdere behandeling op

het moment dat de novelle in de Tweede Kamer behandeld is en zij dus hier in de Eerste Kamer onderwerp van beraadslaging vormt.

**

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

De **voorzitter**: Op verzoek van de heer Koffeman stel ik voor, de stemming over de motie-Koffeman c.s. over het laten vervallen van de heffingskorting van 1,3% voor groen beleggen, sociaal-ethisch beleggen en cultureel beleggen om ongeveer 100 mln. te bezuinigen (32500, letter F) van de agenda af te voeren.

**

Daartoe wordt besloten.

*B

!Stemmingen!

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Fiscale verzamelwet 2010) (32401)**.

(Zie vergadering van heden.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat het wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

**

*B

!Stemmingen!

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2011) (32504)**.

(Zie vergadering van heden.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

**

*N

De heer **Reuten** (SP): Voorzitter. Enkel na rijp beraad stem je tegen een belastingplan. Mijn fractie gaat tegen het Belastingplan stemmen vanwege de punten genoemd in eerste en tweede termijn. De beste samenvatting is zojuist in afwezigheid van de staatssecretaris gegeven door CDA-senator Vedder. Zij zei namelijk: iedereen moet inleveren. Dat is het gevoel bij de bevolking, maar de feiten van het Belastingplan zijn dat de top 25% niet inlevert. Daarom stemmen wij tegen.

*N

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Voorzitter. Ook voor ons was het geen gemakkelijke beslissing. Ik verwachtte al dat men ons aan de overzijde recalcitrant zou noemen, maar dat is misschien helemaal niet zo erg. Soms moet dat. De discussie

van vanmiddag ging over een verhouding tussen de Eerste en de Tweede Kamer die er helemaal niet is. De manier waarop deze discussie ging, het feit dat de btw toch uiteindelijk wordt verhoogd voor podiumkunsten en beeldende kunsten en al die andere maatregelen -- geen vergroening, verlaging van de Vpb enzovoort -- hebben ons in de senaat ertoe genoopt dat wij nu een keer tegen het Belastingplan moeten stemmen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SGP, de ChristenUnie, het CDA, de VVD, de OSF, en D66 voor dit wetsvoorstel hebben gestemd en die van de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

**

*B

!Stemmingen!

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Overige fiscale maatregelen 2011) (32505)**.

(Zie vergadering van heden.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

**

*B

!Stemmingen!

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij het debat over **het Belastingplan 2011**,

te weten:

- de motie-Reuten over het btw-tarief op beeldende kunsten (32504, 32505, 32401, letter H);
- de motie-Koffeman c.s. over de kredietcrisis die om een gecoördineerd optreden in samenhang met andere crises vraagt (32504, 32505, 32401, letter I).

(Zie vergadering van heden.)

In stemming komt de motie-Reuten (32504, 32505, 32401, letter H).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, de SP, GroenLinks, de PvdD en de Fractie-Yildirim voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fractie ertegen, zodat zij is verworpen.

**

In stemming komt de motie-Koffeman c.s. (32504, 32505, 32401, letter I).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van en van de fracties van de PvdA, de SP, ChristenUnie, GroenLinks, de SGP, D66, de PvdD, de OSF en de Fractie-Yildirim voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Hiermee zijn wij aan het einde van de beraadslagingen van vandaag gekomen. Aanstands zullen wij een kerstdiner hebben. Het is gebruikelijk dat de Voorzitter dan een paar stichtelijke woorden zegt. Toch wil ik nu de gelegenheid niet voorbij laten gaan om alle aanwezigen, zowel leden van de Kamer en vertegenwoordigers van de regering als alle anderen, een buitengewoon feestelijke Kerstmis toe te wensen en vooral een gezegende Kerstmis, mag ik persoonlijk zeggen. Ik wens u allen een heel goede gezondheid voor het komende jaar. Ieder nieuw jaar is een nieuwe fase in het leven en geeft weer nieuwe mogelijkheden. Ik wens u en de uwen heel veel goeds.

**

Sluiting 18.17 uur.

!Lijst van besluiten en ingekomen stukken!

*N

Lijst van besluiten:

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

a. de plenaire behandeling van het volgende wetsvoorstel te doen plaatsvinden op 18 januari 2011:

Goedkeuring van het op 30 mei 2008 te Dublin tot stand gekomen Verdrag inzake clustermunie (Trb. 2009, 45) (32187, R1902);

b. het voorbereidend onderzoek van het volgende wetsvoorstel door de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer te doen plaatsvinden op 25 januari 2011:

Wijziging van de Wet milieubeheer, de Wet belastingen op milieugrondslag en de Wet op de economische delicten ten behoeve van de implementatie van richtlijn nr. 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen (PbEU L 312) (Implementatiewet EG-kaderrichtlijn afvalstoffen) (32392);

c. de hoofdelijke stemming over de volgende motie te doen plaatsvinden op 21 december 2010:

Motie van het lid Koffeman c.s. over het laten vervallen van de heffingskorting van 1,3% voor groen beleggen, sociaal ethisch beleggen en cultureel beleggen om ongeveer 100 miljoen te bezuinigen (32500, F);

d. de plenaire behandeling van de volgende hamerstukken te doen plaatsvinden op 21 december 2010:

Wijziging van de Wet op het financieel toezicht en enige andere wetten in verband met de introductie van en het toezicht op premiepensioeninstellingen (Wet introductie premiepensioeninstellingen) (31891);

Aanpassing van de Spoedwet wegverbreding, de Tracéwet, de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening in verband met de hernieuwde invoering van koppelingen tussen de onteigeningsprocedure en planologische procedures (32488);

Wijziging van de Wet bestrijding ongevallen Noordzee en van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen in verband met de implementatie van richtlijn nr. 2009/17/EG van 23 april 2009 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie tot wijziging van richtlijn 2002/59/EG betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart (PbEU L 131) (32434);

Wijziging van de Wet havenstaatcontrole in verband met de implementatie van richtlijn 2009/16/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2009 betreffende havenstaatcontrole (32441).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:

Wijziging van de Overleveringswet, de Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging strafrechtelijke sancties 2008 en het Wetboek van Strafvordering ter implementatie van kaderbesluit 2009/299 JBZ van de Raad van de Europese Unie van 26 februari 2009 tot wijziging van het kaderbesluit 2005/214/JBZ, kaderbesluit 2006/783/JBZ, kaderbesluit 2008/909.JBZ en kaderbesluit 2008/947.JBZ en tot versterking van de procedurele rechten van personen, tot bevordering van de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op beslissingen gegeven ten aanzien van personen die niet verschenen zijn tijdens het proces (PbEU L 81) (32188);

Jaarverslag en slotwet Huis der Koningin 2009 (32360-I);

Jaarverslag en slotwet Staten-Generaal 2009 (32360-IIA);

Jaarverslag en slotwet van de Overige Hoge Colleges van Staat en kabinetten 2009 (32360-IIB);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Algemene Zaken, het Kabinet der Koningin en de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2009 (32360-III);

Jaarverslag en slotwet Koninkrijksrelaties 2009 (32360-IV);

Slotwet en jaarverslag Ministerie van Buitenlandse Zaken 2009 (32360-V);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Justitie 2009 (32360-VI);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 2009 (32360-VII);

Jaarverslag en slotwet van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap 2009 (32360-VIII);

Jaarverslag en slotwet van Nationale Schuld 2009 (32360-XA);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Financiën 2009 (32360-IXB);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Defensie 2009 (32360-X);

Slotwet en jaarverslag Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en het Waddenfonds 2009 (32360-XI);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Verkeer en Waterstaat 2009 (32360-XII);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Economische Zaken 2009 (32360-XIII);

Slotwet en jaarverslag Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2009 (32360-XIV);

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) 2009 (32360-XV);

Slotwet en jaarverslag Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport 2009 (32360-XVI);

Slotwet en jaarverslag van Jeugd en Gezin 2009 (32360-XVII);

Slotwet en jaarverslag Wonen, Wijken en Integratie 2009 (32360-XVIII);

Jaarverslag en slotwet Infrastructuurfonds 2009 (32360-A);

Jaarverslag en slotwet gemeentefonds 2009 (32360-B);

Jaarverslag en slotwet provinciefonds 2009 (32360-C);

Jaarverslag en slotwet Fonds Economische Structuurversterking 2009 (32360-D);

Jaarverslag en slotwet van het Spaarfonds AOW 2009 (32360-E);

Jaarverslag en slotwet Diergezondheidsfonds 2009 (32360-F);

Jaarverslag en slotwet BTW-Compensatiefonds 2009 (32360-G);

Wijziging van enkele wetten als gevolg van de uitbreiding van de socialeverzekeringsplicht voor personen die werkzaam zijn op het Nederlandse deel van het continentaal plat (Wet sociale verzekeringen continentaal plat) (32383);

Wijziging van de Arbeidsomstandighedenwet ten aanzien van de risico inventarisatie en evaluatie en enkele technische wijzigingen in deze wet en de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht (32397);

Wijziging van de Wet bestrijding ongevallen Noordzee en van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen in verband met de implementatie van richtlijn nr. 2009/17/EG van 23 april 2009 van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie tot wijziging van richtlijn 2002/59/EG betreffende de invoering van een

communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart (PbEU L 131) (32434);

Wijziging van de Wet havenstaatcontrole in verband met de implementatie van richtlijn 2009/16/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 23 april 2009 betreffende havenstaatcontrole (32441);

Wijziging van de Wet milieubeheer (kostenverevening reductie CO₂-emissies glastuinbouw) (32451);

Wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met het opnemen van de bevoegdheid tot inbeslagneming van daarvoor vatbare voorwerpen alsmede enige technische wijzigingen (32486);

Aanpassing van de Spoedwet wegverbreding, de Tracéwet, de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening in verband met de hernieuwde invoering van koppelingen tussen de onteigeningsprocedure en planologische procedures (32488);

Aanpassing van de Wet luchtvaart ten behoeve van de implementatie van richtlijn nr. 2009/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 11 maart 2009 inzake luchthavengelden (PbEG L70) (32519);

Wijziging van de Wet overige OCW-subsidies onder meer vanwege de Aanwijzingen voor subsidieverstrekking (32556).

Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;

2. de volgende regeringsmissives:

een, van de minister en de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, ten geleide van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 14 december 2010 (griffiennr. 147620);

een, van alsvoren, ten geleide van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 13 december 2010 (griffiennr. 147619);

en, van de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, inzake beantwoording schriftelijke vragen van de CDA-fractie en de SP-fractie over het EU-Groenboek De toekomst van EU-begrotingssteun aan derde landen (COM(2010)58) (griffiennr. 147542);

een, van alsvoren, ten geleide van drie fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen inzake o.a. Verslag over EU-burgerschap 2010 (griffiennr. 147618);

en, van de minister van Veiligheid en Justitie, inzake conceptreactie op Groenboek Europees contractenrecht (griffiennr. 147622);

een, van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, ten geleide van de beleidsreactie aanvullend onderzoek thuisonderwijs (griffiennr. 147652);

een, van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, inzake ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit risico's zware ongevallen 1999, het besluit externe veiligheid en enkele andere besluiten (wegnemen van enige knelpunten) (griffiennr. 147643);

een, van alsvoren, inzake besluit van 15 november 2010 tot wijziging van het Besluit handel in emissierechten (verlenging No_x-opt-out) (griffiennr. 147644);

een, van de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, inzake studie naar de economische effecten van de gasrotondestrategie (griffiennr. 147621);

een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, inzake actualiteiten op het gebied van de Nederlandse bloedvoorziening (griffiennr. 147628).

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

3. de volgende missives:

een, van de Algemene Rekenkamer, ten geleide van het rapport Milieuvervuiling door zeeschepen; Terugblik 2010 (griffiennr. 147615);

een, van alsvoren, ten geleide van een afschrift van een brief d.d. 9 december 2010 aan de Tweede Kamer betreffende Aanpak van verantwoording hulpgebieden voor Haïti (griffiennr. 147626);

een, van alsvoren, ten geleide van het rapport Kredietcrisis en EU-landencrisis: interventies en vervolg. Vierde rapportage: tweede en derde kwartaal 2010 (griffiennr. 143491.02);

een, van het Sociaal en Cultureel Planbureau, inzake Sociaal en Cultureel Rapport 2010 Wisseling van de wacht: generaties in Nederland (griffiennr. 147642).

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

4. de volgende geschriften:

een, van F.H., inzake "levensgevaarlijk" (griffiennr. 147634);

een, van M.H.W.T., inzake disfunctioneren van het Functioneel Parket van het OM te Amsterdam (griffiennr. 147648).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden van de commissie voor Justitie;

een, van A.H., inzake aangekondigde bemoeienis Eerste Kamer met regeerakkoord (griffiennr. 147631).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin;

een, van N.W.M.G., te V., inzake concrete onderbouwing verzoek PO/Wec raad (griffiennr. 147629).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbeleid;

een, van S.H. te G., inzake verlaging van de AOW-toeslag (griffiennr. 147472);

een, van J.E. te E., inzake heffingskorting op natuur- en cultuurfondsen (griffiennr. 147472.15);

een, van W.C.V., te H., inzake verlaging van de AOW-toeslag (griffiennr. 147472.19).
Deze geschriften voor de leden van de commissie voor Financiën;

een, van A.d.H., te A., inzake wonen in Amsterdam (griffiennr. 147637).

een, van S.C. te B., inzake levensloopregeling (griffiennr. 147632);

een, van E.v.W., inzake bezuinigingen Wajong (griffiennr. 147633);

een, van I.S., inzake korting AOW-toeslag met 8% per 1-1-2011 (32430) (griffiennr. 147577.15);

een, van W.V., inzake verlaging partnertoeslag AOW januari 2011 (griffiennr. 147577).

Deze geschriften worden van belang geacht voor de leden van de commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid;

een, van S.M., inzake verzoek om wetswijziging in belang van in de steek gelaten kinderen door een van de ouders (griffiennr. 147630).

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden van de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport/ Jeugd en Gezin.

De Voorzitter stelt voor, deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.